

2009 Yılı
Kırsal Kalkınma
Mali Destek Programı

ETKİ DEĞERLENDİRME RAPORU

TR52 Bölgesi
Destek Programı
Etki Değerlendirme Raporu

www.mevka.org.tr

1. Baskı
Konya / Ağustos 2021
T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı

Hazırlayanlar

Mücahit Yasir KINALI - İzleme ve Değerlendirme Birim Başkanı
Gizemhan SONAY - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı
Funda ERKAN - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı

Anket Çalışmasını Yapanlar

Halil Ufuk ÇİFTÇİ - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı
Mülazım Ebul Kasım ÇAKIR - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı
Mehmet Ali ÇİNAR - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı

İngilizce Çeviri

Mehmet Ali ÇİNAR - İzleme ve Değerlendirme Uzmanı

MEVKA YAYINLARI Seri No: 2021 – IDB – 006

Bu eserin yayın hakları dahil tüm maddi ve gayri maddi hakları, Mevlana Kalkınma Ajansına aittir. İzin almadan kısmen ya da tamamen çoğaltılamaz.

ÖNSÖZ

“Kalkınma Yerelden Başlar” düsturuyula sorumlu oldukları bölgelerde uyguladıkları çeşitli destek mekanizmaları ile bölgenin ekonomik, sosyal, kültürel ve altyapı gelişimine katkı sağlamaya yönelik çalışmalar yürüten Kalkınma Ajansları, aynı zamanda mali kaynakları yerinde ve etkin kullandırma amacından hareketle destek mekanizmalarının bölgede oluşturduğu etkilerin uygun zaman ve şartlarda değerlendirmesini de yapan kurumlardır.

Bu doğrultuda yürütülen etki değerlendirme çalışmaları, Kalkınma Ajansları bütçelerinde önemli bir paya sahip olan mali destek programlarının içeriğinin oluşturulması, uygulama süreci ve etkilerinin belirlenmesi açısından büyük öneme sahiptir.

Buradan hareketle, Ajansımız tarafından daha önce 2010, 2011 ve 2012 yıllarında Konya-Karaman Bölgesi'nin her açıdan gelişimini sağlamak amacıyla bütünsel bir yaklaşımla ilan edilen mali destek programlarının etki değerlendirme çalışması gerçekleştirilmiştir.

Raporumuza konu olan bu çalışma da ise, Konya-Karaman Bölgesi'nde yer alan kamu kurumlarına yönelik olarak ilan edilen 2009 Yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı, “Başvuru ve Uygulama Süreci, Etki, İlgililik, Verimlilik, Sürdürülebilirlik” açısından ayrıntılı olarak ele alınarak izleme süreçlerinde edinilen deneyimlerle harmanlanmış ve oluşturduğu etkilerin değerlendirmesi yapılmıştır.

Üzerinde çalışma yürütülen mali destek programı kapsamında %78'i Konya, %22'si Karaman iline ait olmak üzere toplamda 365 proje başvurusu gerçekleştirilmiş, 29'u Konya, 17'si Karaman olmak üzere toplamda 46 proje destek almaya hak kazanarak sözleşmesi imzalanmış, fesih yoluyla projesi sonlanan başvuru sahibi çıkarılmış ve 45 proje başarıyla tamamlanmıştır. Hayata geçirilen projeler sayesinde bölgede eş finansmanla birlikte 8,3 Milyon TL'lik yatırım harekete geçirilmiştir.

İlan edilen program kapsamında Ajansımız tarafından kırsal kalkınma ve kırsal altyapı gelişimine odaklanılması, merkez ilçelerin dışında kalan ilçelerden gelen başvuru sayılarını artırmış, bölgemizde bulunan 37 ilçenin 35'inden bu çerçevede proje başvurusu yapılmış, bunlardan 24 tanesine destek sağlanmış, bu durum da programın etkisinin bölge geneline yayılmasında büyük etken olmuştur.

Ayrıca, hayata geçirilen projeler kapsamında 7.133 kişiye 4.307 saat eğitim verildiği, 90.601 metre sulama boru hattı kurularak toplamda 34.781 dekar alanın tasarruflu sulama sistemleri ile sulandığı, çayır ve mera ıslahı faaliyetlerine yönelik projeler kapsamında 2.527 dekar çayır ve meranın ıslah edildiği Ajans uzmanlarımız tarafından hazırlanan bu raporda ortaya konulmuştur.

Bunun yanı sıra, erozyonun önlenmesi ile ilgili projeler kapsamında 518.700 adet fidan dikiminin gerçekleştirilerek 2.750 dekar alan ağaçlandırıldığı, hayvansal üretimde fiziki altyapının geliştirilmesi projelerinde 58 adet süt toplama merkezi kurularak günlük 16.680 litre sütün soğuk zincirde muhafazasının sağlandığı yine hazırlanan bu rapordan anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte, destek alan firmaların, mali destek programı sayesinde proje yazma ve uygulama deneyimleri ile baş-ka kurum, kuruluş ve firmalarla işbirliği yapma alışkanlıklarının arttığını beyan etmeleri proje kültürünün bölgemizde gelişmesi açısından da büyük önem arz etmektedir.

Bu duygu ve düşüncelerle, Ajansımızın ilk mali destek programı olan 2009 Yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı'na yönelik olarak ele alınan ve önümüzdeki dönemlerde uygulamayı planladığımız mali destek programlarının tasarımı ve uygulama süreçlerine olumlu katkıları olacağına inandığımız bu raporun hazırlanmasında emeği geçen başta izleme ve Değerlendirme Birimi Uzmanları olmak üzere katkı sunan herkese teşekkür eder, bölgemiz adına hayırlı olmasını dilerim.

İhsan BOSTANCI
Genel Sekreter

BAŞVURU

BAŞVURULARIN;

Sözleşmeye bağlanan proje başı ortalama destek miktarı yaklaşık 152 Bin TL olmuştur.

Bölgemizdeki 37 ilçenin 35 tanesinden başvuru gelmiştir.

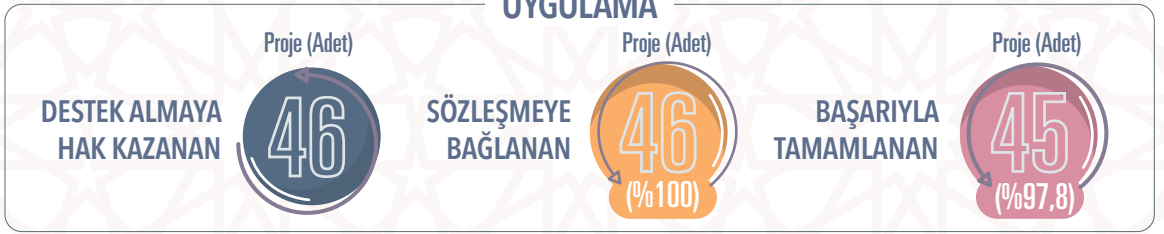

365 kurum proje deneyimi kazandı.

Başvuruların 147 tanesi tarım faaliyetinden yapılmıştır.

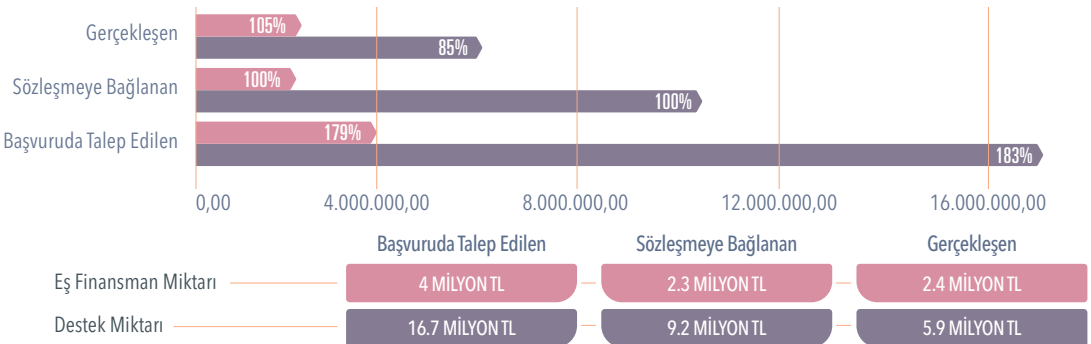
UYGULAMA

PROJE BAŞINA DÜŞEN BÜTÇELER

BAŞARIYLA TAMAMLANAN PROJELERİN BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ (45 PROJE)

**DESTEK
ALMAYA HAK
KAZANANLARIN;**

 %41'i
Resmi Kurum

 %22'si
Birlik

 %11'i
Belediye

 %9'u
Muhtarlık

 %7'si
Odalar ve Borsalar

 %7'si
Kooperatif

 %4'ü
Üniversite

**BAŞARIYLA
TAMAMLANAN
PROJELERİN;**

 %57'si
TARIM

 %27'si
HAYVANCILIK

 %4'ü
EROZYON

 %4'ü
MESLEKİ

 %8'i
ENERJİ-TURİZM-
SOSYAL-ÇEVRE

141 izleme
faaliyeti
yapıldı.

Programda gerçekleşen maliyetlerin;

%67'si makine ve ekipman alımına
yöneliktir.

ETKİ

37 ilçenin **24** tanesine
destek sağlandı.

Program sonunda kişi başı
eğitim maliyeti **20,78 TL** oldu.

Dekar başına **114,6 TL** maliyetle
tasarruflu sulama sistemleri kuruldu.

2.750 DEKAR
alan ağaçlandırıldı.

58 ADET süt toplama
merkezi kuruldu.

15 ADET evin dış görünüşü
restore edilerek turizme kazandırıldı.

Verilen Eğitimler ile
23 Kişi kendi işyerini kurdu.

Verilen Eğitimler ile
54 Kişi yeni iş sahibi oldu.

Desteklenen Projeler ile
90.601 METRE
sulama boru hattı kuruldu

Desteklenen Projeler ile
30.650 TON atık
toplanması sağlanmıştır.

VERİMLİLİK

Sözleşmeye Bağlanan
Projelerin **%98'i**
başarıyla tamamlandı.

Sözleşmeye Bağlanan
Desteğin **%98'i**
projelere aktarıldı.

Projelerin
%78'i zamanında
tamamlandı.

Desteklenen Projelerin
%98'i ajans desteği ile projelerini
daha düşük maliyetle gerçekleştirdi.

Desteklenen Projelerin
%100'ü kaynakların
verimli kullanımına katkı sağladı.

ETKİLİLİK

Proje Bütçesinin
%90'ının

Desteğin

%85'i kullanılarak

Hedeflere

%87 oranında ulaşılmıştır

Eğitilen
Kişi Sayısı

Performans
Göstergeleri

7133

Gerçekleşme
Oranı

%116

Eğitim Alan
Kadın

553

%56

Eğitim Alan
Engelli

22

%46

Verilen Eğitim
Süresi (kişi*saat)

1.297.378

%99

Dikilen
Ağaç Sayısı

518700

%100

Toplanan Süt
Miktarı (lt/gün)

16680

%76

Sulama Boru Hattı
(metre)

90601

%91

Sulanan Alan
(dekar)

34781

%98

Kurulan
Tesis Sayısı

30

%42

Erozyondan Korunan
Alan (dekar)

2750

%73

Çayır Mera
İslahı (dekar)

2527

%96

Alınan makine
ve ekipmanların

%89'u

yerli üreticiden
sağlanmıştır.

Kurumların eş
finansmanlarının

%48'i

ortaklardan nakdi eş finansman
alınarak karşılandı.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Destek Başvurusu yapan kurumlara
6 MİLYON TL
destek sağlamıştır.

Desteklenen projelerin
%75'i Ajansa tekrar
başvurmaya isteklidir.

Destek Alan Kurumların
%45'i proje ile ilgili
girişimlere devam etmiştir.

Desteklenen Projelerin %75'i
proje sonrası eğitim faaliyetleri
devam etmiş, bu kapsamda
4.213 kişiye daha
eğitim verilmiştir.

Sulama ve süt toplama
projelerinde kurulan altyapının
%100'ü, diğer faaliyetlerde
%95'i muhafaza edilmekte
ve faal olarak kullanılmaktadır.

Projeler kapsamında temin
edilen makine ve ekipman
ve kurulan altyapıların
%60'ı halen faal olarak
kullanılmaktadır.

Desteklenen Projelerin
%75'inde hedef kitle ile
iletişim devam etmektedir.

Desteklenen kurumların
%37,5'i farklı kurumlara da
destek başvurusu yapmıştır.

İçindekiler

1 - ŞEKİL LİSTESİ.....	7
2 - TABLO LİSTESİ.....	9
3 - YÖNETİCİ ÖZETİ.....	10
4 - EXECUTIVE SUMMARY.....	14
5 - GİRİŞ.....	18
5.1 Etki Değerlendirme Neden Yapıldı?.....	18
5.2 Amacı ve Kapsamı.....	19
5.3 Etki Değerlendirme Nasıl Yapıldı?.....	19
5.3.1 Örneklem Seçimi.....	20
5.3.2 Veri Toplama Süreci.....	20
5.3.3 Veri Analizi.....	20
5.3.4 Kısıtlar.....	20
6 - BÖLGENİN MÜDAHALE ALANINDAKİ DURUMU.....	21
6.1 Nüfus Durumu.....	21
6.2 Tarım.....	22
6.3 Hayvancılık.....	23
6.4 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi (SEGE ANALİZİ) - 2011.....	24
7 - PROGRAM KÜNYESİ.....	26
8 - PROGRAMIN BAŞVURU SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	27
8.1 Başvuruların Genel Durumu.....	27
8.2 Başvuruların Mekânsal Dağılımı.....	28
8.3 Hukuki Statülerine Göre Başvuruların Dağılımı.....	30
8.4 Program Önceliklerine Göre Başvuruların Dağılımı.....	31
8.5 Alt Faaliyetlere Göre Başvuruların Dağılımı.....	32
8.6 Daha Önce Destek Alma Durumuna Göre Başvuruların Dağılımı.....	34
8.7 Ajansa Başvuru Sayılarının Değerlendirilmesi.....	34
8.8 Proje Başvuru Aşamasında Yararlanıcı Deneyimlerinin Değerlendirmesi.....	35
8.9 Projelerin Hazırlanmasında Danışman Tercihleri.....	36
8.10 Tespitler.....	37
9 - PROGRAMIN UYGULAMA SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	38
9.1 Uygulama Dönemi Özeti.....	38
9.2 Bütçe Gerçekleşmeleri.....	39
9.3 Faaliyet Gerçekleşmeleri.....	42
9.4 Uygulama Sürecinin Mekânsal Değerlendirilmesi.....	46
9.5 Uygulama Sürecinin Hukuki Statülerine Göre Değerlendirilmesi.....	47
9.6 Uygulama Sürecinin Program Önceliklerine Göre Değerlendirilmesi.....	48
9.7 Uygulama Sürecinin Faaliyet Değerlendirilmesi.....	48
9.8 Uygulama Sürecinde Bütçe Dağılımlarının Değerlendirilmesi.....	50
9.9 Proje Uygulamalarında Eş-Finansman Kullanımının Değerlendirilmesi.....	51
9.10 Projelerin Uygulanmasında Yürütücü Tercihleri.....	52

9.11 Proje Uygulama Aşamasında Yararlanıcı Deneyimlerinin Değerlendirilmesi.....	52
9.12 Tespitler.....	55
10 - PROGRAMIN ETKİ DEĞERLENDİRİLMESİ	56
10.1 Programın Dolaylı Etkileri	56
10.2 İnsan Kaynakları Kapasitesinin Artırılmasına Yönelik Projelerin Etkisinin Değerlendirilmesi	59
10.3 Altyapı Kurulumuna Yönelik Projelerin Etkisinin Değerlendirilmesi	61
10.4 Tespitler	63
11 - PROGRAMIN İLGİLİLİK DEĞERLENDİRMESİ	64
11.1 İlgililik Değerlendirmesi	64
11.2 Önceliklerde Performans Değerlendirilmesi	66
11.3 Tespitler.....	67
12 - PROGRAMIN VERİMLİLİK DEĞERLENDİRİLMESİ.....	68
12.1 Projelerde Bütçe ve Destek Kullanım Verimliliğinin Değerlendirilmesi	68
12.2 Projelerde Planlama ve Yürütme Verimliliğinin Değerlendirilmesi.....	69
12.3 Projelerde Destek Hibe ve Ön ödeme Verimliliğinin Değerlendirilmesi.....	72
12.4 Projelerde Hedef Gruba Ulaşma Yöntemi Verimliliğinin Değerlendirilmesi	72
13 - PROGRAMIN ETKİLİLİK DEĞERLENDİRİLMESİ	74
13.1 Projelerde Performans Gerçekleşmelerinin Değerlendirilmesi	74
13.2 Projelerde Ulaşılan Hedeflerin Değerlendirilmesi	75
13.3 Tespitler.....	77
14 - PROGRAMIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK DEĞERLENDİRİLMESİ	78
14.1 Kırsal Kalkınmaya Katkı Sağlayacak İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi Önceliğinin Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi	79
14.2 Kırsal Altyapının Geliştirilmesi Önceliğinin Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi.....	80
14.3 Tespitler	84
15 - PROGRAM TASARIMINA ÖNERİLER.....	85
16 - UYGULANAN ANKET	86

1 - ŞEKİL LİSTESİ

ŞEKİL 1 PROGRAM BAŞVURU SAYILARI.....	27
ŞEKİL 2 İLLERE GÖRE BAŞVURU YAPAN KURUM VE DESTEK ALAN KURUM SAYILARI	28
ŞEKİL 3 BAŞVURULARIN MEKÂNSAL DAĞILIMI	29
ŞEKİL 4 HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE BAŞVURULARIN DAĞILIMI.....	30
ŞEKİL 5 HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE DESTEKLENME ORANLARI.....	31
ŞEKİL 6 PROGRAM ÖNCELİKLERİNE GÖRE BAŞVURULARIN DAĞILIMI	32
ŞEKİL 7 ALT FAALİYETLERE GÖRE BAŞVURULARIN DAĞILIMI.....	32
ŞEKİL 8 ALT FAALİYETLERE GÖRE DESTEKLENME ORANLARI	33
ŞEKİL 9 AJANSA YAPILAN BAŞVURU SAYILARI (2009-2020).....	34
ŞEKİL 10 KURUMLARIN BAŞVURU SAYISINA BİNAEN DESTEKLENME SAYILARI.....	35
ŞEKİL 11 DESTEKLENEN KURUMLARCA BAŞVURU SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	36
ŞEKİL 12 PROJELERİN HAZIRLANMASINDA DANIŞMAN TERCİHİ	36

ŞEKİL 13 UYGULAMA SÜRECİ SONUNDA PROJELERİN DURUMU	38
ŞEKİL 14 DESTEK ALMAYA HAK KAZANAN KURUMLARIN UYGULAMA DÖNEMİ BAŞLANGICI BÜTÇE DAĞILIM ENDEKSİ	39
ŞEKİL 15 PROJELERİN TAMAMLAYAN KURUMLARIN UYGULAMA DÖNEMİ SONUNDAKİ BÜTÇE DAĞILIMI ENDEKSİ	39
ŞEKİL 16 DESTEK ALAN KURUMLARIN DESTEK İLE EŞ-FİNANSMAN ORANLARI	40
ŞEKİL 17 DESTEKLENEN PROJELERDE PROJE BAŞINA DÜŞEN ORTALAMA BÜTÇE VE DESTEK TUTARLARI	41
ŞEKİL 18 DESTEK ALAN KURUMLARDA BÜTÇE GERÇEKLEŞTİRME YETERLİLİĞİ	42
ŞEKİL 19 DESTEKLENEN PROJELERDE FAALİYET ZAMAN ÇİZELGESİ VE FAALİYETLERİN YOĞUNLAŞMA ORANLARI	43
ŞEKİL 20 UYGULAMA SÜRECİNDEKİ ÖDEME TALEPLERİNİN ZAMAN ÇİZELGESİ	44
ŞEKİL 21 UYGULAMA SÜRECİNDE ARA VE NİHAİ ÖDEME ORANLARI	44
ŞEKİL 22 UYGULAMA SÜRECİNDE PROJE SÜRELERİNDEKİ DEĞİŞİM	45
ŞEKİL 23 BAŞARIYLA TAMAMLANAN PROJELERİN İLLERE GÖRE BÜTÇE VERİLERİ	46
ŞEKİL 24 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE DAĞILIMI	47
ŞEKİL 25 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN PROGRAM ÖNCELİKLERİNE GÖRE DAĞILIMI	48
ŞEKİL 26 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN BÜTÇE VERİLERİNİN FAALİYETLERE GÖRE DAĞILIM	49
ŞEKİL 27 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN ALT FAALİYETLERE GÖRE DAĞILIMI	50
ŞEKİL 28 PROGRAM KAPSAMINDA YAPILAN HARCAMALARIN BÜTÇESEL DAĞILIMI	50
ŞEKİL 29 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN EŞ FİNANSMAN KULLANIM VERİLERİ	52
ŞEKİL 30 PROJE UYGULAMASINDA YÜRÜTÜCÜ TERCİHLERİ	52
ŞEKİL 31 PROJE UYGULAMA SÜRECİNDE ZORLANILAN SAFHALAR	53
ŞEKİL 32 İZLEME FAALİYETLERİNİN YARARLANICILAR TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	53
ŞEKİL 33 KURUMLARIN PROJE UYGULAMA SÜRECİ İLE İLGİLİ YAPTIKLARI TESPİTLER	54
ŞEKİL 34 PROJELERİN BÖLGEYE ETKİLERİ	56
ŞEKİL 35 PROJELER KAPSAMINDA SAĞLANAN YENİLİKÇİ UNSURLARIN DAĞILIMI	57
ŞEKİL 36 PROJEDE YER ALAN ORTAK VE/VEYA İŞTİRAKÇİNİN KATKISI	58
ŞEKİL 37 PROJELERİN BASINDA YER ALMA ORANI	58
ŞEKİL 38 PROJE İLE KURUMLARDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	59
ŞEKİL 39 EĞİTİM PROJELERİNDE HEDEF GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	59
ŞEKİL 40 EĞİTİM PROJELERİNDE PROJE SONUCUNDA ELDE EDİLEN KAZANIMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	60
ŞEKİL 41 EĞİTİM/DANIŞMANLIK HİZMETLERİNDE KULLANILAN PERSONELİN DAĞILIMI	60
ŞEKİL 42 ALTYAPI PROJELERİNDE HEDEF GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	61
ŞEKİL 43 ALTYAPI PROJELERİNDE PROJE SONUCUNDA ELDE EDİLEN KAZANIMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	62
ŞEKİL 44 ALTYAPI PROJELERİNİN BİTKİSEL ÜRETİME ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	62
ŞEKİL 45 ÖNCELİKLER İLE BÖLGE PLANI İLİŞKİSİ	65
ŞEKİL 46 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN BAŞVURU YAPTIĞI ÖNCELİKLERİN DAĞILIMI	66
ŞEKİL 47 TAMAMLANAN PROJELERDE BÜTÇE GERÇEKLEŞME ORANLARI	68
ŞEKİL 48 TAMAMLANAN PROJELERDE DESTEK GERÇEKLEŞME ORANLARI	68
ŞEKİL 49 TAMAMLANAN PROJELERDE BÜTÇE VE DESTEK GERÇEKLEŞME ORANLARI	69
ŞEKİL 50 DESTEK ALMAYA HAK KAZANAN PROJELERİN TAMAMLANMA DURUMLARI	69
ŞEKİL 51 TAMAMLANAN PROJELERDE SÜRE DEĞİŞİM ORANLARI	71
ŞEKİL 52 TAMAMLANAN PROJELERİN SÜRELERİNDEKİ DEĞİŞİM	71
ŞEKİL 53 DESTEK, HİBE VE ÖN ÖDEMENİN FİNANSAL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ	72
ŞEKİL 54 HEDEF GRUBA ULAŞMA YÖNTEMİ	72
ŞEKİL 55 ALTYAPI PROJELERİ PERFORMANS GÖSTERGELERİNİN GERÇEKLEŞME ORANLARI	74

ŞEKİL 56 EĞİTİM PROJELERİ PERFORMANS GÖSTERGELERİNİN GERÇEKLEŞME ORANLARI	75
ŞEKİL 57 PROJE HEDEFLERİNE ULAŞILMASINDA ETKİ EDEN FAKTÖRLER	75
ŞEKİL 58 PROJE İLE HEDEF GRUBUN UYUMU	76
ŞEKİL 59 PROJE HEDEF GRUBU İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ YÖNTEMİ	76
ŞEKİL 60 PROGRAM KAPSAMINDA ALINAN MAKİNE VE EKİPMANLARIN MEVCUDİYET DURUMU	79
ŞEKİL 61 PROJE SONRASI EĞİTİM FAALİYETLERİNE DEVAM EDİLİP ETMEME DURUMU	79
ŞEKİL 62 PROJE İLE ELDE EDİLEN KAZANIMLARIN DEVAM ETTİĞİNİ BELİRTEN KURUMLARIN DAĞILIMI	80
ŞEKİL 63 PROJE İLE KURULAN ALTYAPININ FAALİYET DURUMU	80
ŞEKİL 64 HEDEF KİTLE İLE İLETİŞİMİN DEVAMLILIĞI DURUMU	81
ŞEKİL 65 HEDEF KİTLE İLE İLETİŞİMİN NASIL DEVAM ETTİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	81
ŞEKİL 66 PROJE SAYESİNDE GİRİŞİM YAPAN KURUMLARIN DURUMU	82
ŞEKİL 67 AJANSA TEKRAR BAŞVURU YAPACAKLARINI BEYAN EDEN KURUMLARIN DAĞILIMI	82
ŞEKİL 68 BAŞKA ALINAN DESTEKLERİN DURUMU	83
ŞEKİL 69 FARKLI KURUMLARDAN DESTEK ALMAYA HAK KAZANAN KURUMLARIN DESTEK ALDIĞI KURUMLAR	83

2 - TABLO LİSTESİ

TABLO 1 2008 VE 2009 BÖLGESEL NÜFUS VERİLERİ	21
TABLO 2 2008 YILI TARIM ALANLARININ DAĞILIMI (HA)	22
TABLO 3 KONYA HAYVAN VARLIĞI GÖSTERGELERİ	23
TABLO 4 KONYA HAYVANSAL ÜRETİM GÖSTERGELERİ	24
TABLO 5 2008 YILI TARIMSAL ÜRETİM DEĞERLERİ (BİN TL)	24
TABLO 6 DÜZEY-3 İLLERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK SIRALAMASI	24
TABLO 7 DÜZEY 2 BÖLGELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK ENDEKS DEĞERİ	25
TABLO 8 PROGRAM KÜNYESİ	26
TABLO 9 İLLERE GÖRE BAŞVURU DESTEK VE BÜTÇE VERİLERİ	28
TABLO 10 HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE BAŞVURU BÜTÇE VE DESTEK ORANLARI	30
TABLO 11 PROGRAM ÖNCELİKLERİNE GÖRE BAŞVURU BÜTÇE VE DESTEK ORANLARI	32
TABLO 12 ALT FAALİYETLERE GÖRE BAŞVURULARIN BÜTÇE VE DESTEK TALEPLERİ	33
TABLO 13 İZLEME FAALİYETİ SAYISI	45
TABLO 14 ZEYİLNAME SAYILARI VE ZEYİLNAME NEDENLERİ	46
TABLO 15 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN HUKUKİ STATÜLERİNE GÖRE BÜTÇE VERİLERİ	47
TABLO 16 PROJELERİNİ BAŞARIYLA TAMAMLAYAN KURUMLARIN PROGRAM ÖNCELİKLERİNE GÖRE BÜTÇE VERİLERİ	48
TABLO 17 PROGRAM KAPSAMINDA YAPILAN HARCAMALARIN BÜTÇESEL DAĞILIMI	51
TABLO 18 ZEYİLNAME SAYILARI VE ZEYİLNAME NEDENLERİ	70
TABLO 19 PROJE SÜRELERİNE İLİŞKİN İSTATİSTİKLER (AY)	70

3 - YÖNETİCİ ÖZETİ

Mevlana Kalkınma Ajansı 2008 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla 5449 Sayılı kanun kapsamında kurulmuştur. Kalkınma Ajanslarının kuruluş amacı; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmaktır.

Bu kapsamda Mevlana Kalkınma Ajansı 2009'dan bugüne kadar açmış olduğu Mali Destek Programları ile bölgemize toplamda 2020 fiyatlarıyla 234 Milyon TL destek sağlamış ve eş finansmanları ile birlikte 435 Milyon TL finansmanı harekete geçirmiştir. Bu destekler ile 2300'e yakın yeni istihdam sağlanmıştır. Ayrıca bugüne kadar yaklaşık 125.650 kişinin farklı konularda eğitim almasını sağlamış ve kurum/kuruluşların gerekli strateji, planlama ve raporlama çalışmalarını desteklemiştir.

Ajansın uygulamış olduğu 2009 Yılı Kırsal Kalkınma Destek Programı Ajansın ilk mali destek programı olma özelliğini taşımaktadır. Programa 365 proje başvurusu yapılmış, yapılan proje başvurularının toplam proje bütçesi 122,4 Milyon TL iken Ajansımızdan 7 Milyon TL destek talebinde bulunulmuştur.

2009 Mali Destek Programı kapsamında 46 proje destek almaya hak kazanmış ve destek almaya hak kazananların tamamı ile destek sözleşmesi imzalanmıştır. Destek sözleşmesi imzalanan 46 projenin toplam proje bütçesi 9,3 Milyon TL, destek miktarı ise 7 Milyon TL olmuştur.

Etki değerlendirme çalışmasının kapsamı, ilgili program rehberinde ilan edilen öncelikler doğrultusunda oluşturulan performans göstergelerine ne düzeyde ulaşıldığının tespiti ile bu kriterlerin proje uygulama sonuçları ve izleme süreçlerinde edinilen deneyimlerle harmanlanarak hedeflere ulaşmada doğru öncelikler olarak seçilip seçilmediklerinin değerlendirilmesidir.

Programın sonuçları; başvuru, uygulama, ilgililik, etki, verimlilik, etkillik ve sürdürülebilirlik başlıkları kapsamında incelenmiştir. Buna göre tespit edilen hususlar aşağıdaki gibi olmuştur:

1. Programın Başvuru Sürecinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Ajansın çıkmış olduğu ilk mali destek programıdır ve kamu kurum kuruluşlarına yönelik bir programdır.
- Bu programda öncelik sayısı az sayıda belirlenmiş olup başvuru alanları sınırlandırılmıştır. Başvurularda aynı kurum birden fazla başvuru yapabilmektedir. Bu da kurumların farklı konularda proje hazırlayarak sunmalarını sağlamış ve destek almaya hak kazanma ihtimallerini yükseltmiştir.
- Programda merkez ilçelerden gelen başvurular yoğunlukta olup TR52 bölgesindeki ilçelerin yaklaşık %95'inden başvuru yapılmıştır.
- Başvuru ve destek sayıları incelendiğinde, Karaman ilinin potansiyel başvuru sahiplerinin %1,4'ünün, Konya ilinde ise %0,9'unun desteklendiği görülmektedir.
- Nicel olarak en fazla başvuru yapılan öncelik 1 için, öncelik 2'ye göre daha az oranda başvuru destek talebinde bulunulmuştur.

- Alt faaliyetlere göre desteklenme oranları incelendiğinde, oran olarak en çok erozyon ile mücadele faaliyetinden, nicel olarak ise en çok tarım faaliyetinden başvuran kurumların destek almaya hak kazandığı anlaşılmıştır.
- Destek programına en fazla tarım faaliyetinden başvuru yapılmış, aynı şekilde desteklenmeye hak kazanan kurumlarda da en fazla tarım faaliyetinden olmuştur.
- Mali Destek Programlarına farklı zamanlarda yapılan başvuru sayısı arttıkça kurumların tecrübe kazandığı ve programlarda destek alma oranlarının arttığı görülmektedir.
- Ajansın destek programlarının çarpan etkisi olarak; destek başvurusu yapan kurumların başvuruları destek almaya hak kazansa da kazanmasa da proje teklif çağrısı yönteminin kuruma tecrübe kazandırdığı, kurumun ilerleyen zamanda destek alabilir hale gelmesini sağladığı söylenebilir.

2. Programın Uygulama Sürecinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Proje yararlanıcılarının, başvuruda talep ettikleri destek miktarının %54'ü ile sözleşme imzaladıkları, %84'ü ile de projelerini gerçekleştirebildikleri görülmüştür. Yararlanıcıların talep ettikleri destek miktarlarının bütçe revizyonları ile değiştirilmesi isabetli olmuştur.
- Projelerde faaliyetlerin gerçekleşme süreleri ve süre uzatım talepleri değerlendirildiğinde, en makul uygulama süresinin 12 ay olduğu görülmüştür
- Yararlanıcıların finansman taleplerinde çoğunlukla mevzuatta belirlenen sürelerde yerine getirildiği görülürken azımsanamayacak bir kısım ise ödeme taleplerinde rapor sunulma tarihlerinde revize talep etmiştir. Sözleşme aşamasında ara/nihai rapor sunulması için kesin bir tarihin belirlenmiş olması bu talebin çok olmasına sebep olmuştur.
- Programda gerçekleşen maliyetlerin %67'sinin makine ve ekipman alımına yönelik olduğu görülmüştür.
- Proje uygulama süreçleri ile ilgili kurumlardan genellikle olumlu geri bildirimler gelmiştir. Ajansın izleme faaliyetlerinin çözüm odaklı olduğunu, Ajans personeli ile kolay iletişim kurulabildiğini, prosedürlerin anlaşılabilir ve makul olduğunu beyan eden kurumların yoğunlukta olduğu görülmüştür.

3. Programın Etkisinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Bölgedeki 37 ilçeden 24 tanesine destek sağlanmış böylelikle hiç proje yürütmemiş olan kurumlar dahi proje yürüterek proje deneyimi kazanmış ve o bölgedeki insanların bilinçlendirilmesini sağlamıştır.
- Kırsal projelerin bölgeye katkısı en fazla bölge ekonomisine katkı sağlaması, kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerinin arttırması ve bölgede kırsal altyapının gelişmesi yönünde olmuştur.
- Projelerin genel olarak birden fazla ortak ve iştirakçi içermesi ve yine birden fazla sayıda yerleşim yerini kapsayacak şekilde tasarlanmış olması çarpan etkisi göstererek programın başarılı yürütülmesine katkı sağlamıştır.
- Projelerini başarıyla tamamlayan bazı kurumlar için bölgede yapılan ilk proje uygulaması olmasının da etkisiyle programın bölgede farkındalığı arttırdığı görülmüştür.

- Programın bölge tanıtımında hem yerel hem de ulusal bazda etkili olduğu tespit edilmiştir.
- Program ile hiç proje yürütmemiş kesimlere ulaşarak bu kişilerde proje yazma ve yürütme kültürünün oluşturulması sağlanmış olup kurumların proje konusuna giren alanda teknik bilgi ve yetenekleri artarken kurum içi ve dışı iletişimlerinin de geliştiği görülmüştür.
- Eğitim projelerinde hedeflenen eğitim verilecek kişi sayısı projeler sonunda hedeflenen miktarın iki katı olarak gerçekleşmiştir.
- Programın uygulanması sonrasında bölge genelinde üretimde verimliliğin arttığı ve daha kaliteli üretim yapılabildiği tespit edilmiştir.

4. Programın İlgiliğinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Program öncelikleri ile ilgili olarak önceliklere özgü performans göstergeleri ve hedefleri belirlenmediğinden öncelik değerlendirmesi sağlıklı yapılamamıştır.
- Program öncelikleri bölge planı ile ilgilidir.
- Program kapsamında Öncelik 1'den destek alan kurumların %53'ü kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerinin arttığını, %45'i hedef kitlenin mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin arttığını, %40'ı kırsal alanda yaşayanlara yönelik eğitim altyapısının güçlendirildiğini belirtmiştir.
- Program kapsamında Öncelik 2'den destek alan kurumların %63'ü proje faaliyetleri ile kırsal alanın bölge ekonomisine katkısı arttığını, %53'ü kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerinin arttığını, %50'si ise kırsalda yaşayan nüfusun erişebileceği kırsal altyapı olanakları arttığını belirtmiştir.

5. Programın Verimliliğinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Programda sözleşmeye bağlanan projelerin %98'i başarıyla tamamlanmıştır. Sözleşmeye bağlanan desteğin %98'i başarıyla tamamlanan projelere kullandırılmıştır.
- Projelerin %78'i zamanında tamamlanmıştır. Proje sürelerini uzatma talebinde bulunanlar başvuru aşamasında projelerini kısa sürede bitirebileceklerini planlayan proje sahiplerinden olmuştur.
- Ankete katılan yararlanıcıların %98'i ajans desteği ile projelerinin daha düşük maliyetle gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.
- Ankete katılanların %100'ü (tamamı) projelerinin kaynakların verimli kullanımına katkı sağladığını belirtmiştir.
- Ankete katılan yararlanıcıların %83'ü alınan makinelerin daha kaliteli olması konusunda fayda sağladığını belirtmiştir.
- Projelerin %98 oranında tamamlanmış olması ve yalnızca 1 adet fesih eden projenin olması programın başarılı bir şekilde yürütüldüğünü göstermektedir.

6. Programın Etkililiğinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Programda sözleşmeye bağlanan proje bütçesinin %90'ının, desteğin %85'inin kullanıldığı göz önüne alındığında, başvuruda tanımlanan hedeflere ortalama %87 oranında ulaşılması, programın etkin bir biçimde uygulandığını göstermektedir.
- Başvuru rehberinde yer alan proje özelinde performans belirlenmesi şartı performansların değerlendirilmesinde karışıklığına sebep olmuştur.
- Her iki öncelikte de toplam eğitim süreleri belirlenen hedefin çok üstünde gerçekleşmiştir.

7. Programın Sürdürülebilirliğinin Değerlendirilmesi başlığı altında;

- Program kapsamında projelerde tespit edilen performans göstergelerinin ve çıktılarının proje uygulama sonrası da yüksek bir oranla mevcudiyetini koruduğu ve programın sürdürülebilir olduğu değerlendirilmektedir.
- Desteklenen projelerin %75'i Ajansa tekrar başvuruya isteklidir.
- Ajans desteğinden faydalanan yararlanıcıların daha sonra ihtiyaçlarına göre projeler hazırlayarak farklı kurum ve kuruluşlardan destek aldıkları anlaşılmıştır. Programın kurumlara, proje hazırlama ve proje uygulama konularında tecrübe kattığı tespit edilmiştir.
- Destek programı kapsamında alınan makinelerin miktar bakımından %89'u, maliyet bakımından ise %95'i yerli üreticilerden sağlanmıştır. Program ile ithalattan ziyade yerli malı kullanımı sağlanmıştır.
- Özellikle kurulan altyapılar başta olmak üzere projeler ile temin edilen makine ve ekipmanların %60'ı halen mevcuttur ve faal olarak kullanılmaktadır.
- Tasarruflu sulama sistemleri ve soğuk zincirde süt toplama merkezleri ile ilgili projelerde yapılan altyapının tamamı kullanılmaya devam etmektedir.
- Tarımsal altyapının güçlendirilmesi projelerinde tasarruflu sulama sistemleri ve soğuk zincirde süt toplama merkezleri haricindeki kalan faaliyetlerde de kurulan altyapı %95 oranında kullanılmaya devam etmektedir.

hususları değerlendirilmiştir.

4 - EXECUTIVE SUMMARY

Mevlana Development Agency was established in 2008 with the decision of the Council of Ministers within the scope of Law No. 5449. The purpose of establishment of development agencies is to develop cooperation and collaboration between the public sector, private sector and non-governmental organizations, promote regional development in line with the principles and policies envisaged in the National Development Plan and programs by maintaining pertinent and effective use of the resources and activating local potential, maintain its sustainability, and to reduce the inter-regional and intra-regional disparities.

Within this scope, Mevlana Development Agency has provided financial support of 234 million TL to our region at 2020 prices with the Financial Support Programs and has mobilized 435 million TL together with co-financing of grant beneficiaries from 2009 until now. These supports created about 2300 new jobs. Moreover, around 125.650 people were trained on various subjects, and the necessary strategy, planning and reporting studies of institutions/organizations were supported up to now.

2009 Rural Development Grant Scheme implemented by the agency is the first financial support program of the Agency. 365 projects were submitted to the agency, while the total project budget of the projects submitted was 122.4 million TL, 91 million TL financial support was requested from our Agency.

Within the scope of 2009 Rural Development Grant Scheme, 46 projects were entitled to receive a grant, and grant contracts were signed with all of those who were entitled to receive a grant. The total project budget of the 46 projects for which grant contracts were awarded was 9.3 million TL and the grant amount is 7 million TL.

The scope of impact assessment study covers the determination of the level of achievement of the performance indicators created in line with the priorities declared in the relevant program guide, and the assessment of whether these criteria were, combined with the project implementation results and the experiences made in the monitoring processes, chosen as the right priorities to reach the targets

The results of the grant scheme were examined under the headings of application, implementation, relevance, impact, efficiency, effectiveness and sustainability. Accordingly, the points identified were as follows:

1. Under the Heading of The Assessment of Application Period of the Grant Scheme;

- This is the first grant scheme of the agency and is a grant scheme for public institutions.
- The number of priorities of the grant scheme were defined as narrow and the application areas were limited. In the applications, the same organization could make more than one application. This enabled institutions to prepare and submit projects on different subjects and increased their chances of being entitled to receive a grant.
- Applications from the central districts were high in the grant scheme, and applications were submitted from about 95 % of the districts in the TR52 Region.
- When the number of the applications and support was examined, it was seen that 1.4 % of potential applicants in Karaman and 0.9 % of potential applicants in were supported.
- Quantitatively, less financial support was requested for priority 1 for which applications were made

most, compared to priority 2.

- When the funding rates according to the sub-activities were analyzed, it was understood that the institutions were entitled to receive a grant in combating erosion activity most by rate, in agricultural activities quantitatively.
- Applications were submitted to the grant scheme in agricultural activities most; likewise, the organizations that were entitled to receive grants were mostly in agricultural activities.
- It is seen that as the number of applications made to the grant scheme at different times increases, the organizations gain experience and the rate of receiving a grant in grant schemes increases.
- As the multiplier effect of the grant schemes of the agency, it can be said that organizations gained experience from call for proposals method whether they are entitled to receive a grant or not, and enables the organization to receive support in the future.

2. Under the Heading of The Assessment of Program Implementation Period;

- It has been observed that contracts were awarded a grant amount of 54 % of the requested and projects were completed with 84 %. It turned out to be the right decision to revise the budgets submitted.
- When the implementation periods of the activities and requests for an addendum for time extension were assessed in the projects, it was seen that the most reasonable implementation period is 12 months.
- While it was observed that the payment requests of the beneficiaries were mostly made within the timeframes determined in the legislation, a substantial number of them requested revisions in the reporting dates for their payment requests. The fact that a definite date was determined for the submission of the interim/final report at the contract stage caused this demand to be high.
- It has been observed that 67% of the costs incurred in the grant scheme are for the purchase of machinery and equipment.
- In general, positive feedbacks were received from the organizations regarding project implementation processes. It has been observed that most beneficiaries declare that the monitoring activities of the agency are solution-oriented, that the communication with the personnel of the agency is easy, and that procedures are easy to understand and rational.

3. Under the Heading of The Assessment of the Program Impact;

- 24 of 37 districts in the region were entitled to receive a grant, so the organizations which had never implemented projects before gained project experience by implementing projects and raised awareness of the people in that region.
- The contribution of rural projects to the region was contributing to the regional economy most, increasing professional knowledge of the producers living in rural areas and developing the rural infrastructure in the region.
- The fact that the projects involve generally more than one partner and stakeholder and that they are designed to cover more than one settlement contributed to the successful implementation of the grant scheme by showing a multiplier effect.
- It has been observed that the grant scheme has enhanced awareness in the region because it was the first grant scheme implementation in the region for some organizations that completed their projects successfully.
- It has been determined that the grant scheme was effective for the publicity of the region, both locally and nationally.

- With the grant scheme, the people who have never implemented a project were reached and project writing and implementation culture was established in these people, and it has been observed that while technical knowledge and skills of the organizations increased related with the project, their internal and external communication also developed.
- The number of people to be trained in the training projects was twice the target value at the end of the projects.
- After the implementation of the grant scheme, it was determined that production efficiency increased and production of higher quality could be made across the region.

4. Under the Heading of Assessment of Relevance of the Grant Scheme;

- Priority assessment could not be made properly because priority-specific performance indicators and targets were not specified associated with the grant scheme priorities.
- Program priorities were related to the regional plan.
- Within the scope of the grant scheme, 53 % of the organizations that received a grant in Priority 1 expressed that professional knowledge of the producers living in rural areas increased, and 45 % expressed that professional knowledge and skill levels of the target group increased, and 40 % expressed that the training infrastructure for those living in rural areas was strengthened.
- Within the scope of the grant scheme, 63 % of the organizations that received a grant in Priority 2 expressed that the contribution of rural areas to the regional economy increased with the project activities, 53 % expressed that the professional knowledge of the producers living in rural areas increased, and 50 % expressed that rural area facilities available to the rural population increased.

5. Under the Heading of Assessment of Program Efficiency;

- 98% of the projects contracted in the grant scheme were finished successfully. 98 % of the contracted grant was made available to successfully completed projects.
- 78 % of the projects were finished on time. Those who requested to extend the project duration were the grant beneficiaries who planned to be able to finish their projects in a short time during the application phase.
- 98 % of the beneficiaries who participated in the survey expressed that they realized their projects at a lower cost with the support of the agency.
- 100 % (all) of the beneficiaries who participated in the survey expressed that their projects contributed to the effective use of resources.
- 83 % of the beneficiaries who participated in the survey expressed that they benefited from the higher quality of the machines purchased.
- The fact that 98 % of the projects were completed and only 1 project was canceled shows that grants scheme was implemented successfully.

6. Under the Heading of Assessment of the Effectiveness of Grant Scheme;

- The fact that 90 % of the project budget contracted in the grant scheme and 85 % of the grant was used, and targets defined in the application were reached at an average rate of 87 % indicates that the grant scheme was implemented effectively.
- The requirement to determine performances specific to the project in the application guide caused

confusion in the assessment of performances.

- The total training periods were realized well above the set target in both priorities.

7. Under the Heading of Assessment of Sustainability of Grant Scheme;

- It is considered that the performance indicators and outputs determined in the projects within the scope of the grant scheme maintain their existence at a high rate after the project implementation and the program is sustainable.
- 75% of the beneficiaries funded are willing to reapply to the Agency.
- It has been understood that the beneficiaries funded by the agency prepare projects according to their needs and receive a grant from different institutions and organizations. It has been determined that the grant scheme adds experience to institutions in project preparation and project implementation.
- 89% of the machines purchased within the scope of the grant scheme quantitatively and 95% in terms of cost were supplied from domestic manufacturers. In the grant scheme, domestic goods were used rather than import.
- 60% of the machinery and equipment supplied in the projects, especially the infrastructures established, are still present and actively used.
- All of the infrastructures built in projects related to economical irrigation systems and cold chain milk collection centers are still used.
- 95% of the infrastructure established in the activities other than economical irrigation systems and cold chain milk collection centers are still used in the projects of developing the agricultural infrastructure.

5 - GİRİŞ

Mevlana Kalkınma Ajansı 2008 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla 5449 Sayılı kanun kapsamında kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere kurulmuştur.

Ajansın en önemli görevlerinden birisi de bölge plan ve programlarının uygulanmasını sağlayıcı faaliyet ve projelere destek olmak; bu kapsamda desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Kalkınma Bakanlığı'na bildirmektir. Bu kapsamda Mevlana Kalkınma Ajansı 2009'dan bu güne kadar açmış olduğu Mali Destek Programları ile bölgemize toplamda 2020 fiyatlarıyla 234 Milyon TL destek sağlamış ve eş finansmanları ile birlikte 435 Milyon TL finansmanı harekete geçirmiştir. Bu destekler 2300'e yakın yeni istihdam sağlamıştır. Ayrıca bu güne kadar yaklaşık 125.650 kişinin farklı konularda eğitim almasını sağlamış ve kurum/kuruluşların gerekli strateji, planlama ve raporlama çalışmalarını desteklemiştir.

Ajansımız, 2009 yılından başlayarak sırasıyla 2010, 2011, 2012, 2014, 2015, 2018, 2019 ve 2020 yıllarında Kamu, Özel ve Sivil Toplum Kuruluşlarına yönelik İktisadi, Kırsal, Sosyal, Küçük Ölçekli Altyapı ve COVID-19 ile Mücadele ve Dayanıklılık Mali Destek Programları Proje Teklif Çağrılarını çıkarmıştır. Çıkan programların 8'i kar amacı güden kurumlara yönelik, 11'i ise kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik olmuştur.

Etki değerlendirmenin literatürde kullanılan birçok tanımı mevcuttur. En temel ifadeyle etki, müdahaleli durum ile müdahalesiz durum arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır. Etki değerlendirme ile önceden başlamış veya devam eden bir program, politika veya projenin sonucunda ne tür etkilerin meydana geldiği ölçülebilmekte, bu etkinin ne kadarının uygulanan programdan kaynaklandığı tahmin edilebilmekte ve program, politika veya projeye hedeflenen çıktılardan elde edilip edilemediği tespit edilebilmektedir¹.

Etki değerlendirmesinin bir alt dalı olan program etki değerlendirmesi ise uygulanması planlanan veya uygulanan programların özel olarak etkisini ölçer. Diğer bir deyişle, yürütülen birçok aktivite ve/veya projeden müteşekkil programın hedeflere ulaşma derecesiyle, amaç ve hedeflerine ne derecede ulaştığını belirlemektedir. Söz konusu değerlendirme ile program hakkında elde edilen önemli bilgiler ışığında programa ilişkin çeşitli iyileştirmeler yapılarak kaynakların daha etkili kullanılması sağlanır².

Bu çalışma, 2009 yılı içerisinde ilan edilen ve 2012 yılına kadar uygulanan Kırsal Kalkınma Mali Destek Programının Konya Karaman Bölgesinde oluşturduğu etkilerin değerlendirmesini amaçlamaktadır. Yapılan değerlendirmelerin, Ajans mali destek programlarının verimliliğinin artırılmasına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

¹ Adigüzel, R. S., Kalaycı, K. Ö., & Yılmaz, P. (2015). Etki Değerlendirmeye Genel Bir Bakış, Anahtar, Temmuz 2015, 4-7. <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/birimler/SAVGMEtkiDeğerlendirmeyeGenelBirBakis.pdf>

² Meydan, M. C. (2014). Kalkınma Ajansı Desteklerinin Değerlendirilmesi : Karşıt Durum Etki Değerlendirme Örneği, Kalkınma Bakanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara.

5.1 Etki Değerlendirme Neden Yapıldı?

Değerlendirme döngüsünün alt başlıklarından olan etki değerlendirmesi, kamu müdahalelerinin olumlu veya olumsuz etkilerinin ortaya çıkarılmasını sağlar. Söz konusu değerlendirme, hedef kitledeki tüm sektörlerin programlardan istifade etmesi, programların en etkili ve maliyet etkin şekilde uygulanması, program aracılığıyla sağlanan hizmetlerin niteliği ve niceliğinin maksimizasyonu ile kısıtlı kaynaklarla yapılması planlanan yatırımlar arasında en iyi tercihin yapılabilmesi için önemli bir karar alma aracıdır. Ayrıca, kamu müdahalelerinde kaynak dağıtımında şeffaflığın ve hesap verebilirliğin incelenmesi için gerekli kanıtların ortaya konmasında önemli katkılar sağlamaktadır³.

Ülkemizde başta özel sektör olmak üzere sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumlarına mali destek programları yürüten önemli kuruluşlardan olan Kalkınma Ajanslarının faaliyetlerine yönelik son yıllarda bilgilendirme isteği artmıştır. Kamu kurumu olması ve şeffaflık ilkesi gereği yürüttüğü çalışmaların etkisinin değerlendirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ayrıca Kalkınma Ajansları Destek Yönetim Kılavuzunda İzleme ve Değerlendirme Biriminin Görevleri arasında “Çeşitli kaynaklardan elde edilecek verileri ve değerlendirme anketleri sonuçlarını kullanarak, programların ara dönem, nihai ve etki değerlendirmelerini yapmak, bu değerlendirme sonuçlarını Yönetim Kuruluna ve Bakanlığa sunulmak üzere Genel Sekretere raporlamak” ifadeleri yer almaktadır. Bu doğrultuda ilk olarak kar amacı güden kurum ve kuruluşlara yönelik 2012 yılı Bölgenin Rekabet Gücünün Artırılması Mali Destek Programı etki değerlendirme çalışması akabinde 2010 yılı İktisadi Kalkınma Mali Destek Programının etki değerlendirme çalışması ve son olarak 2011 yılı İktisadi İşletmelerde Rekabetçiliğin Geliştirilmesine Yönelik Mali Destek Programının etki değerlendirme çalışması yapılmıştır. Bu çalışma etki değerlendirme çalışmalarının dördüncüsü niteliğindedir.

5.2 Amacı ve Kapsamı

Kalkınma Ajansları bütçelerinde önemli bir paya sahip olan mali destek programlarının içeriğinin oluşturulması, uygulanma süreci ve etkilerinin belirlenmesi, gelecekte uygulanacak destek programlarının tasarlanması sürecinde büyük önem arz etmektedir.

Bu kapsamda etki değerlendirme çalışmaları mali destek mekanizmalarını ölçmek için etkili ve doğru sonuçlar verebilen en önemli karar destek araçlarındandır.

Yapılan etki değerlendirme çalışması, program rehberinde ilan edilen öncelikler doğrultusunda oluşturulan performans göstergelerine ne düzeyde ulaşıldığının tespiti ile bu kriterlerin proje uygulama sonuçları ve izleme süreçlerinde edinilen deneyimlerle harmanlanarak hedeflere ulaşmada doğru öncelikler olarak seçilip seçilmediklerinin değerlendirilmesini kapsamaktadır.

5.3 Etki Değerlendirme Nasıl Yapıldı?

Etki Değerlendirme Raporu hazırlıkları sürecinde ilk olarak konuyla ilgili literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın yöntemini belirlemek üzere konu uzmanı kuruluşların raporları, ilgili rehberler, makaleler ve etki değerlendirmesi yapmış diğer Ajansların çalışmaları titizlikle incelenmiştir. Bu çalışmaları takiben Ajansımızın İzleme ve Değerlendirme Birimi uzmanları çalışmanın yöntemi hakkında istişarelerde bulunmuştur. Yararlanıcılarla çevrimiçi anket yapılması kararlaştırılmıştır. Birim içinde yapılan çalışmalarla anket içeriği oluşturulmuştur. Anketlerin yapılması noktasında hizmet alımı

³ Meydan, M. C. (2014). a.g.e.

yapılmaksızın Ajans kaynakları ile anketin uygulanması tercih edilmiştir. Anket çalışmasına başlamadan önce ankete konu olan kurumlardan adres ve iletişim bilgileri güncellenerek telefon yoluyla randevular alınmıştır. 2009 Yılı Mali Destek Programının üzerinden geçen zaman da göz önünde bulundurularak görüşmelerde öncelikli olarak proje sorumluları başta olmak üzere kurum yöneticileri ve proje yürütücüleri ile görüşülmeye özen gösterilmiştir. Proje öncesi ve sonrası değişimleri yapılan sözlü mülakatlar, anket değerlendirmesi ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada etki analizi yerine etki değerlendirme yapılmıştır. Etki analizi için kullanılan fayda-maliyet analizi, maliyet etkinliği analizi, çok kıstaslı analiz, risk analizi gibi düzenleyici yöntem ve araçlar ile, farkların farkı, regresyon süresizliği, araç değişken gibi yarı deneysel yöntemler kullanılmadığından anket için kurumlarla derinlemesine çevrimiçi mülakatlar yapılarak programın etkisi araştırılmıştır.

5.3.1 Örneklem Seçimi

Çalışmada örneklem belirlenirken mali destek programı kapsamında destek almaya hak kazanıp sözleşmesi imzalanan 46 proje ana kitle olarak alınmıştır. Örneklem çerçevesi belirlenirken sözleşme imzalanan projelerin tamamlanmış olması esas alınmıştır. Bu doğrultuda belirlenen bu popülasyondan örneklem seçilirken fesih yoluyla projeleri sonlanan başvuru sahipleri çıkarılmış ve tamamlanan 45 proje örneklem olarak belirlenmiştir.

5.3.2 Veri Toplama Süreci

Çalışmada veri toplama sürecinde nitel ve nicel verilerden yararlanılmıştır. Bu veriler, çalışmaya konu olan 2009 yılı Mali Destek Programı ve İzleme Bilgi Sistemi (MEVBİS) veri tabanından elde edilen veriler ile projesi tamamlanmış kurumlarla çevrimiçi olarak gerçekleştirilen anketlere dayanmaktadır⁴. Covid-19 Salgını dolayısıyla tedbir amaçlı anketler yararlanıcılar ile zoom üzerinden görüşme yapılarak veya telefon görüşmeleri ile yapılabilmektedir.

Anket çalışmalarına başlamadan program başvuru sürecine ilişkin veriler ve anket uygulaması Ajansımız İzleme ve Değerlendirme Birimi Başkanı tarafından geliştirilen MEVBİS veri tabanına aktarılarak elektronik ortamda anketin yapılması ve verilerin anlık sisteme işlenmesi sağlanarak veri güvenliği en üst düzeyde korunmuştur. Anket uygulama aşamasında örneklem olarak belirlenen 45 kurumun 40'ı ile görüşme gerçekleştirilebilmiştir. 5 adet kurum ile kurumların kapanması, değişmesi, proje ile bilgisi olan kişilerin görev yerinin değişmiş olması ve benzeri sebeplerle anket yapılamamıştır. 40 anket, yararlanıcılarla yapılan çevrimiçi görüşmeler ile yaklaşık 1 ay içerisinde sorunsuz bir şekilde tamamlanmıştır.

5.3.3 Veri Analizi

Program bilgilerinin olduğu 2009 yılı Mali Destek Programı ve anket sonuçlarının işlendiği İzleme Bilgi Sistemi (MEVBİS) veri tabanlarından elde edilen veriler Excel ve SPSS programlarına girilerek veri matrisleri oluşturulmuş ve frekans dağılımları incelenerek değerlendirilmiştir.

⁴ 2009 Mali Destek Programı kapsamında kurumlarla yapılan anket, raporun ekler bölümünde yer almaktadır.

5.3.4 Kısıtlar

Bu çalışmanın temel kısıtları, programın başlangıcı ve uygulanma tarihi üzerinden yaklaşık 11 yıl geçmiş olması ve projeden sorumlu olan kişilerin yer değişikliği ve ayrılmaları gibi nedenlere bağlı olarak bu kişilere ulaşılmaması noktasında yaşanan zorluklar ile proje sorumlularının proje detaylarıyla ilgili bilgilerinin taze olmayışıdır. Buna bağlı olarak çalışmanın temel veri kaynaklarından olan anketlerde, yararlanıcı beyanına dayanan sorular için yüzeysel cevaplar alınmış ya da yanıtız bırakılmıştır.

6 - BÖLGENİN MÜDAHALE ALANINDAKİ DURUMU

TR52 Düzey 2 Bölgesinin toplam yüzölçümü 49.682 km² olup, 2,2 milyon nüfusuyla Türkiye nüfusunun %3,1'ini oluşturmaya karşın alan olarak Türkiye'nin %6,4'üne karşılık gelmektedir. 2008 yılı itibarıyla bölge nüfusu 2,2 milyon kişi olup şehirleşme oranı %71,6'dır.

Bölge sahip olduğu geniş ovaları ve tabii yapısı bozulmamış dağlık alanlar hem konvansiyonel hem de organik tarıma oldukça uygun bir yapı arz etmekte, tahıl, şeker pancarı üretimi temelli un ve şeker sanayi kolları, et ve süt üretimi temelli gıda sanayi kolları, tarım alet ve makineleri sanayi kolu ile özellikle Karaman'da elma ve tahıllara dayalı bulgur ve makarna sanayisi bakımından Türkiye'de ön sıralarda yer almaktadır.

Buna karşın su ve sulama alt yapısının yetersizliği, kuru tarım alanlarının fazlalığı, arazilerin sürekli parçalanması, çiftçi eğitimlerinde eksiklikler, çevresel bazı olumsuzluklar, dağlık kırsal kesim ile ova kesimi arasındaki gelir farkı ve tarımsal sanayilerde kalitenin kültürünün zayıflığı daha rekabetçi üretimi engellemektedir. Bölge güneş ve rüzgâr enerjisi gibi çevreye duyarlı enerji kaynakları yönünden de kayda değer bir potansiyele sahiptir⁵.

Çalışma 2009 yılına ait bir destek programının etkilerini ortaya çıkardığından raporda bölgeye ait sunulan nüfus, tarım ve hayvancılık ile ilgili bilgiler bu yıllara ait veriler olacaktır.

6.1 Nüfus Durumu

	Konya	Karaman	TR52 Bölgesi	Türkiye	Oran (Yüzde)
Nüfus-2008 Yılı (Kişi)	1.969.868	230.145	2.200.013	71.517.100	3,1
Yüzölçümü-2008 Yılı (Km ²)	40.814	8.864	49.682	781,4	6,4
Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sırası - 2003 Yılı	26*	35*	13**		
İlçe Sayısı - 2009 Yılı	31	6	37	957	3,9
Belediye Sayısı- 2009 Yılı	200	16	216	2.938	7,35
Köy Sayısı- 2009 yılı	582	158	740	34.339	2,15
2008 Yılı Şehirleşme Oranı	72,30%	66,00%	71,60%	74,90%	

Tablo 1 2008 ve 2009 Bölgesel Nüfus Verileri⁶

* Konya ve Karaman illerinin 81 İl içerisindeki gelişmişlik sırasını göstermektedir.

** TR52 Düzey 2 Bölgesinin 26 Düzey 2 Bölgesi içerisindeki gelişmişlik sırasını göstermektedir.

⁵ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2009). TR52 Bölgesi (Konya, Karaman) Ön Bölgesel Gelişme Planı (2009-2010), Konya.

⁶ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2009). a.g.e.

DPT tarafından yapılan “İller İtibariyle Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması”na göre, Konya 81 il içerisinde 26’ıncı sırada yer alırken, Karaman 35’inci sırada bulunmaktadır. TR52 Düzey 2 Bölgesi ise, sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 26 bölge içerisinde 13’üncü sırada yer almaktadır⁷.

2008 yılı TÜİK verilerine göre Konya-Karaman bölgesi kırsal nüfusunun 624.645 kişi olduğu görülmektedir. Kırsal nüfusun bölge toplam nüfusa oranı ise aynı yıl için %28,3 olmuştur. Programın ilan edildiği yıl olan 2009 yılında ise bu oran kırsal nüfusun azalmasından dolayı %27,7 olarak gerilemiştir.

6.2 Tarım

	Konya	Karaman	TR52 Bölgesi	Türkiye	Bölge/Türkiye (Yüzde)
Ekilen	1.264.293	248.759	1.513.052	16.944.960	8,9
Sulanan Tarım Alanı*	382.410	156.426	533.852	4.400.000 ⁹	12,1
Nadas	817.277	21.880	839.157	4.218.947	19,9
Sebze	22.949	16.760	39.709	814.673	4,9
Meyveler	23.296	21.471	44.767	1.671.315	2,7
Bağ Alanı	13.002	15.904	28.906	484.610	5,9
Yem Bitkileri	47.291	41.661	88.952	1.601.022	5,6
Diğer	-	1.190	1.190	753.000	0,16

Tablo 2 2008 Yılı Tarım Alanlarının Dağılımı¹⁰ (ha)

*Bu alanlarda sadece ruhsatlı kuyular esas alınmıştır. Ruhsatsız kuyulardan da sulama dahil edilirse bu alan yaklaşık 520.000 ha’ ya ulaşmaktadır.

İstatistiksel rakamlar ve paydaş taleplerine göre Bölge illeri için tarım ve tarıma dayalı sanayiler çok önemli bir yer tutmaktadır. Tarım zaten dünya ve Türkiye için stratejik konulardan birisidir. 2008 yılında özellikle tahılların temininde yaşanan spekülatif hareketlilik bunu açıkça göstermiştir.

Tarım alanlarının dağılımı incelendiğinde; TR52 bölgesindeki ekilen alanın Türkiye’de ekilen alanlar içinde %8,9’luk paya sahip olduğu görülmektedir.

Öte yandan yağışlar, yer altı ve yer üstü suyu yetersizdir. Uzun yıllar (60 yıl) Türkiye yıllık yağış ortalaması 650 mm civarında olmasına karşın Konya ortalaması 320 mm, Karaman ortalaması 332 mm, bölge ortalaması 326 mm civarındadır. Bu nedenle bölgede tarım alanlarının ancak yaklaşık % 21’i sulanabilmekte, yaklaşık % 80’lik kısım sulama beklemektedir. Konya ili sulanan alan bakımından Karaman il’inden çok daha geri durumdadır.

Kuru tarım alanlarının fazlalığı, miras hukuku nedeniyle arazilerin sürekli parçalanması ve kırsal dağlık kesimler ile ova kesimi arasındaki ortalama arazi büyüklüğü ve gelir farkları da tarımda öne çıkan sorunlardandır. GZFT Analizinde, bölgenin suya, modern sulama alt yapısına, arazi toplulaştırması ile etkin çiftçi eğitimine olan ihtiyacı konusuna önemle vurgu yapılmıştır. Bu sorunlar tarımsal sulamada suyun tasarruflu kullanımını engellemekte, en az % 30’luk bir su israfı ortaya çıkmaktadır. Bu oran tarımda yıllık yaklaşık 4 milyar ton suyun kullanıldığı Konya ili için yılda yaklaşık 1,2 milyar ton suya karşılık gelmektedir¹¹.

⁷ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2009). a.g.e.

⁸ KOP ve Konya Tarım Eylem Planı Raporu, Mehmet Babaoğlu, Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, 2008

⁹ <http://www.kayseriozelidare.gov.tr/makaleac.asp?id=94> (10.06.2009)

¹⁰ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2009). a.g.e.

¹¹ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2009). a.g.e.

Konya-Karaman Bölgesi iklim olarak değerlendirildiğinde ise tarımsal olarak sulu tarımdan ziyade kuru tarıma yönelik ürünlerin yetiştirilmesinin daha uygun olduğu görülmektedir. Fakat bölge genelinde yapılan araştırmalarda arpa ve buğday gibi kuru tarım ürünlerinin üretim oranlarında yıllar itibarıyla düşüş yaşanmakta olduğu ve daha çok sulu tarım ürünlerinin üretiminin yaygınlaştığı görülmüştür. Yapılan sulu tarımda genel olarak kullanılan yöntemin daha geleneksel olan salma sulama sistemiyle yapılması bölgedeki su sorununu önemli derecede etkileyen bir faktör olmuştur. Bölge, sulanan tarım alanı bakımından Türkiye genelinin %12'sini oluşturmaya karşın yapılan bitkisel üretim değerleri incelendiğinde bitkisel üretimde bölge, Türkiye genelinin %5,4'ünü oluşturmaktadır. Bu durum tarımsal verimliliğin artırılması gerekliliğini göz önüne sererken ayrıca bölgeye modern tarımsal yöntemlerin kazandırılması zorunluluğunu da ortaya koymaktadır. Bu yüzden bölgedeki su sorununun aşılabilmesi için tarımsal altyapının geliştirilmesi, tarımsal sulama sistemlerinin modernleştirilmesi ve bölgede daha verimli üretimin yapılabilmesi programın en önemli amaçlarından birini oluşturmaktadır.

6.3 Hayvancılık

Hayvancılık, ildeki önemli geçim kaynaklarından biridir. İl'de 399.189 adet büyük baş, 1.171.434 küçükbaş, 8.493.505 kanatlı hayvan ve 91.131 adet arı kovanı mevcuttur¹².

HAYVAN CİNSİ	2009	
	Hayvan Sayısı	
BÜYÜKBAŞ	Siğir (Saf Kültür)	216.314
	Siğir (Kül. Melez)	146.263
	Siğir (Yerli)	36.612
	TOPLAM	399.189
KÜÇÜKBAŞ	Koyun (Yerli)	1.101.691
	Koyun (Merinos)	69.743
	TOPLAM	1.171.434
	Kıl Keçisi	72.629
	Tiftik Keçisi	2.932
KANATLI	Tavuk (Broiler)	666.402
	Tavuk (Yumurta)	7.827.103
	Yumurta Sayısı (1000)	1.950.273
ARICILIK	Eski Usul Kovan	2.982
	Yeni Usul Kovan	88.149
	Bal Üretimi (Kg)	1.054.030
	Arıcılık Yapan Köy Sayısı	356

Tablo 3 Konya Hayvan Varlığı Göstergeleri¹³

¹² Örs, A. (2013). Konya İli Mevlana Kalkınma Ajansı Kırsal Kalkınma Desteklerinin Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

¹³ Örs, A. (2013). a.g.e

İl'de, 2008 yılında 35.990 ton kırmızı et, 199 ton beyaz et, 685 ton süt, 875 ton bal üretimi gerçekleştirilmiştir¹⁴.

ÜRÜNÜN ADI	2008 YILI ÜRETİM MİKTARI (TON)
BEYAZ ET	199
KIRMIZI ET	35.990
SÜT	685
BAL	875

Tablo 4 Konya Hayvansal Üretim Göstergeleri¹⁵

ÜRÜNÜN ADI	Konya	Karaman	TR52 Bölgesi	Türkiye	Bölge/Türkiye (Yüzde)
Bitkisel Üretim Değerleri	2.016.446	1.048.416	3.064.862	56.799.894	5,4
Canlı Hayvanlar Değeri	1.092.849	1.118.638	1.224.770	24.666.222	4,97
Hayvansal Ürünler Değeri	131.921	107.808	1.226.446	22.921.524	5,35

Tablo 5 2008 Yılı Tarımsal Üretim Değerleri (Bin TL)¹⁶

6.4 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Analizi (SEGE ANALİZİ) - 2011

SEGE analizinde demografik göstergeler, istidam göstergeleri, eğitim göstergeleri, sağlık göstergeleri, rekabetçilik ve yenilikçilik göstergesi, mali göstergeler, erişilebilirlik göstergeleri ve yaşam kalitesi göstergeleri olmak üzere 8 ana başlık altında inceleme yapılarak 61 gösterge ile hesaplamalar yapılmaktadır. Başlıklar altında yer alan göstergeler incelendiğinde özellikle göç hızı göstergesi, istihdam göstergeleri, eğitim göstergeleri, kırsal nüfus başına düşen tarımsal üretim değeri gibi SEGE analizini etki eden birçok faktörün söz konusu destek programında etki etmesi amaçlanan faktörler ile uyumlu olduğu görülmektedir. 2009 yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı ile insan kaynaklarının geliştirilmesi ve nitelikli işgücünün oluşturulması ve tarımsal ve kırsal kalkınma ile çevre ve küçük ölçekli alt yapıya destek sağlanması amaçlanarak SEGE analizine etki eden faktörler üzerinde olumlu etkiler sağlanmıştır.

Günümüze kadar illerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik analizi 2011 ve 2017 yıllarında yapılmıştır. Bu bölümde 2009 Mali Destek Programına en yakın tarihte yapılmış olan 2011 verileri ile bilgiler verilecektir.

İl Kodu	İller	SEGE-2011 Sıralaması	SEGE-2011 Endeks Değeri	Gelişmişlik Kademesi
TR521	KONYA	20	0,5308	2
TR522	KARAMAN	32	0,1864	3

Tablo 6 Düzey-3 İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması¹⁷

¹⁴ Örs, A. (2013). a.g.e

¹⁵ Örs, A. (2013). a.g.e

¹⁶ Mevlana Kalkınma Ajansı. (2009). a.g.e.

¹⁷ Kalkınma Bakanlığı. (2013). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE-2011, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Ankara.

81 il içinde 20.sırada yer alan Konya aynı zamanda gelişmişlik kademesi olarak 6 kademe içinde 2.kademede yer almaktadır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda Konya'nın rekabetçi sanayi altyapısı ile gelişme hızını artırmakta olduğu görülmüştür. OSB ve KSS altyapısı, yeni kurulan şirketlerin sermaye büyüklükleri ile birinci kademede gelişmiş illerin pek çoğundan daha yüksek değerlere sahip olan Konya'da, yabancı sermayeli şirket sayısı, sanayi altyapısı ile paralel bir gelişme kaydedememiştir. Demografik ve eğitim göstergeleri itibarıyla da belirli yetersizlikler yaşanmaktadır. Ayrıca, bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısında Konya'nın gelişme kaydetmesi durumunda ilin daha üst sıralarda yer alması mümkün olabilecektir.

81 il içinde 32.sırada yer alan Karaman ise aynı zamanda gelişmişlik kademesi olarak 6 kademe içinde 3.kademede yer almaktadır.

Düzye 2 Kodu	Bölge İlleri	Endeks Değeri	Sıra
TR52	KONYA-KARAMAN	0,4951	11

Tablo 7 Düzye 2 Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeks Değeri¹⁸

Düzye 2 İstatistiki Bölge Birimleri, Düzye-3 kapsamındaki komşu illerin gruplandırılması sonucu tanımlanmış olup 26 adettir. 26 bölge içinde Konya-Karaman Bölgesi 11.sırada yer almaktadır. 2003 yılı SEGE analizinde 13. sırada yer alan bölge 2011 SEGE sıralamasında 11.sıraya yükseldiği görülmüştür. Programın değerlendirilme yapıldığı yıl bakımından 2017 yılı SEGE Analiziyle karşılaştırma yapılması olanağı da sağladığı için Konya-Karaman Düzye-2 sıralamasının 9.sıraya ilerlediği tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere bölge bazında SEGE sıralamalarında yıllar itibarıyla ilerleme sağlanmıştır. Bu ilerleme başarısındaki en büyük etkenler Konya ilinin işsizlik oranı olarak en düşük ikinci il konumunda olması ve rekabetçilik boyutundaki verilerde de yüksek değerlere sahip olması olmuştur.

Programın istihdam boyutundaki amaçları göz önünde bulundurulduğunda nitelikli işgücünün istihdam edilebilirliğini arttıracak mesleki ve teknik eğitimlerin verilmesi, niteliksiz iş gücünün doğru alanlara yönlendirilmesine dair bilimsel çalışmaların desteklenmesi, her kademede mesleki eğitim kurum ve kuruluşlarının iş eğitimi amaçlı donatılarını geliştirme projelerine destek sağlanması SEGE sıralamasında dikkate alınan önemli faktörlerle uyumlu olduğu görülmüştür.

¹⁸ Kalkınma Bakanlığı. (2013). a.g.e.

7 - PROGRAM KÜNYESİ

PROGRAM KÜNYESİ

Program Adı	KIRSAL KALKINMA MALİ DESTEK PROGRAMI			
Referans No	TR52/09/KIRSAL01			
Türü	Mali Destek / Doğrudan Finansman Desteği / Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar İçin			
Başvuru Süreci	Program İlan Tarihi 31 Aralık 2009	Başvuru Başlangıç Tarihi 15 Ocak 2010	Son Başvuru Tarihi 30 Mart 2010	
Programın Bölge Planı ile ilişkisi	İnsan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi, nitelikli iş gücü oluşturulması Tarım ve kırsal kalkınma ile çevre ve küçük ölçekli alt yapıya destek sağlanması Bölgenin cazibesinin artırılması, yatırımcının bölgeye çekilmesi ve turizme destek sağlanması			
Program Amacı	Kırsal Kalkınma Mali Destek Programının genel amacı, TR52 (Konya-Karaman) Düzey 2 Bölgesinde kırsal kalkınmaya destek sağlanarak bölge halkının gelir düzeyi, yaşam kalitesi ve refah seviyesinin artırılmasına katkı sağlamaktır.			
Öncelikler	Öncelik 1 : Bölge genelinde kırsal kalkınmaya katkı sağlayacak insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesine yönelik eğitim projelerinin desteklenmesi, Öncelik 2 : Bölge ekonomisinin gelişmesi bakımından önem taşıyan kırsal altyapının geliştirilmesi yolu ile bölge insanının yaşam kalitesinin artırılması.			
Bütçe	7.000.000 TL (Yedi Milyon TL)			
	Öncelik 1		Öncelik 2	
Destek Miktarı	Asgari 25.000 TL (Yirmi Beş Bin TL)	Azami 150.000 TL (Yüz Elli Bin TL)	Asgari 50.000 TL (Elli Bin TL)	Azami 800.000 TL (Sekiz Yüz Bin TL)
Destek Oranı	Asgari : %50 (yüzde elli)	Azami : % 90 (yüzde doksan)	Asgari: %25 (yüzde yirmi beş)	Azami : %75 (yüzde yetmiş beş)
Proje Bütçesi	Asgari: 27.777 TL (Yirmi yedi bin yedi yüz yetmiş yedi TL)	Azami: 300.000 TL (Üç yüz bin TL)	Asgari: 66.666 TL (Atmış altı bin altı yüz atmış altı TL)	Azami: 3.200.000 TL (Üç milyon iki yüz bin TL)
Süre	Proje süresi 6 (altı) aydan az, 12 (on iki) aydan fazla olamaz. Bu süre, sözleşmenin tüm taraflarca imzalandığı günden bir sonraki gün başlar.			
Uygun Başvuru Sahipleri ve Proje Ortak(lar)ı	Başvuru Sahipleri:			
	Öncelik 1 için:		Öncelik 2 için:	
	• Kamu Kurum ve Kuruluşları, • Belediyeler, • Üniversiteler ve Araştırma Enstitüleri, • İl Özel idareleri, • Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları (odalar, borsalar vs.), • 5355 Sayılı Kanun kapsamında kurulan mahalli idare birlikleri, • Köy muhtarlıkları, • Sivil toplum kuruluşları (dernekler, vakıflar, vb.), • Üretici birlikleri, • Tarımsal amaçlı kooperatifler		• Kamu Kurum ve Kuruluşları, • Belediyeler, • İl özel idareleri, • 5355 Sayılı Kanun kapsamında kurulan Mahalli İdare Birlikleri, • Köy muhtarlıkları, • Üretici birlikleri, • Tarımsal amaçlı kooperatifler	
	Proje Ortakları:			
	Öncelik 1 ve 2 için: Başvuru sahibinin, Ajansın faaliyet gösterdiği TR52 Düzey-II Bölgesi'nde (Konya, Karaman) kayıtlı olmaları veya merkezlerinin ya da yasal şubelerinin bu bölgede bulunması" dışında, Başvuru Sahipleri ile aynı uygunluk kriterlerini karşılamalıdır. Kar amacı güden kuruluşlar bu teklif çağrısında başvuru sahibi veya ortak olamazlar; sadece iştirakçi olarak katılabilirler.			
Uygun İştirakçi(ler)	Uygun Başvuru Sahipleri ve Proje Ortak(lar)ı ile bunların dışındaki diğer gerçek veya tüzel kişiler ile başvuranların ve ortakların uygunluk kriterlerini karşılamayan kuruluşlar da projeye, o projenin güvenilirliğini ve sürdürülebilirliğini artırmak amacıyla, iştirakçi olarak katılabilirler.			
Başarı Kriterleri	Bir projenin başarılı sayılabilmesi için aşağıdaki 3 (üç) koşulun aynı anda sağlanması gerekmektedir: 1) Toplam Puan: 100 (yüz) puan üzerinden en az 65 (altmış beş) puan 2) İlgililik: 25 (yirmi beş) puan üzerinden en az 18 (on sekiz) puan 3) Mali ve Yönetim Kapasitesi: 20 (yirmi) puan üzerinden en az 12 puan			

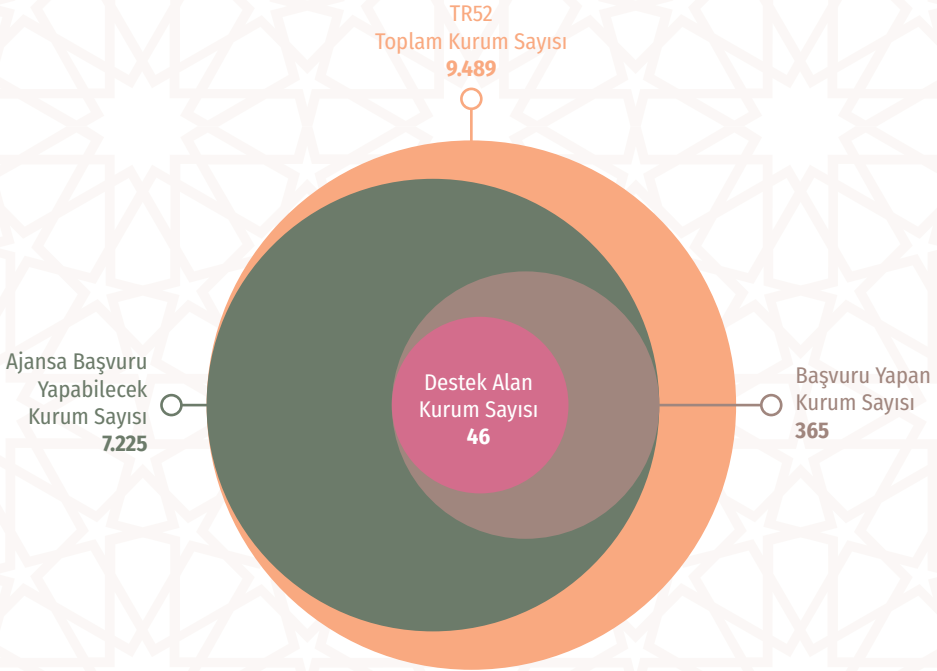
Tablo 8 Program Künyesi

8 - PROGRAMIN BAŞVURU SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

8.1 Başvuruların Genel Durumu

2009 Yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı için başvuru yapabilecek kurumlar olarak çağrı rehberinde desteklenecek alanlarda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, üniversiteler ve araştırma enstitüleri, il özel idareleri, 5355 sayılı kanun çerçevesinde kurulan mahalli idare birlikleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, köy muhtarlıkları, sivil toplum kuruluşları (dernekler, vakıflar vb.), üretici birlikler ve kar amacı gütmeyen tarımsal amaçlı kooperatifler belirlenmiştir.

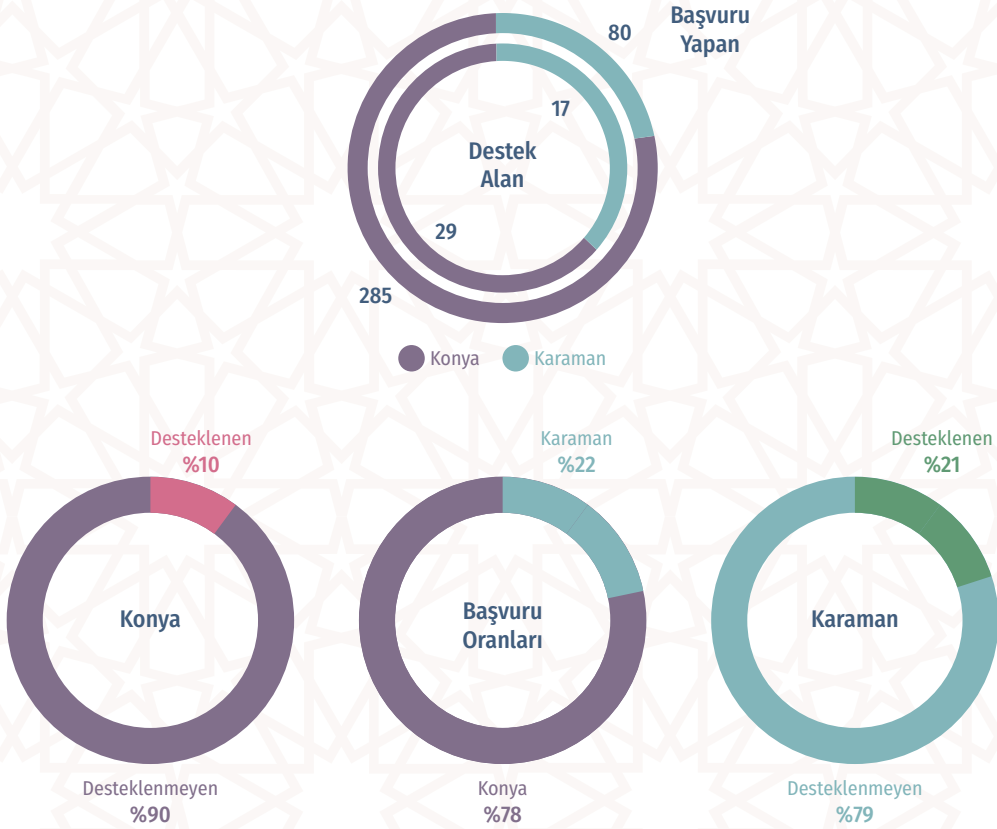
Mali destek programı önceliklerine göre Ajansa başvuru yapabilecek olarak Konya için 6.165 ve Karaman için 1.060 olmak üzere toplam 7.225 kurum ve kuruluşun olduğu tespit edilmiştir. Programa Konya'dan 285, Karaman'dan ise 80 başvuru yapılmıştır. Programa başvuru yapabilecek kurum ve kuruluşların yaklaşık %5'i programa başvurmuştur. Başvuru yapan kurumların %12,6'sı da destek almaya hak kazanmıştır.

Şekil 1 Program Başvuru Sayıları

8.2 Başvuruların Mekânsal Dağılımı

Programa yapılan 365 başvurunun %78'i Konya ilinden, %22'si ise Karaman ilinden yapılmıştır. Destek almaya hak kazanan 46 proje yararlanıcısının %63'ü Konya, %37'si Karaman'dandır.

Şekil 2 İllere Göre Başvuru Yapan Kurum ve Destek Alan Kurum Sayıları

Programa yapılan başvuru ve destek sayı dağılımları incelendiğinde Konya ilinin öne çıktığı görülmektedir. Karaman'dan yapılan başvuruların yaklaşık 1/4'ü destek alırken; Konya'dan yapılan başvuruların yaklaşık 1/9'u destek almaya hak kazanmıştır.

	Başvuru Bütçesi	Başvuru Destek Miktarı	Sözleşmeye Bağlanan Bütçe	Sözleşmeye Bağlanan Destek Miktarı
KARAMAN	29.463.467,00	22.247.123,00	3.274.862,93	2.475.659,73
KONYA	92.966.651,00	69.386.452,00	6.035.763,44	4.524.340,27
Genel Toplam	122.430.118,00	91.633.575,00	9.310.626,37	7.000.000,00

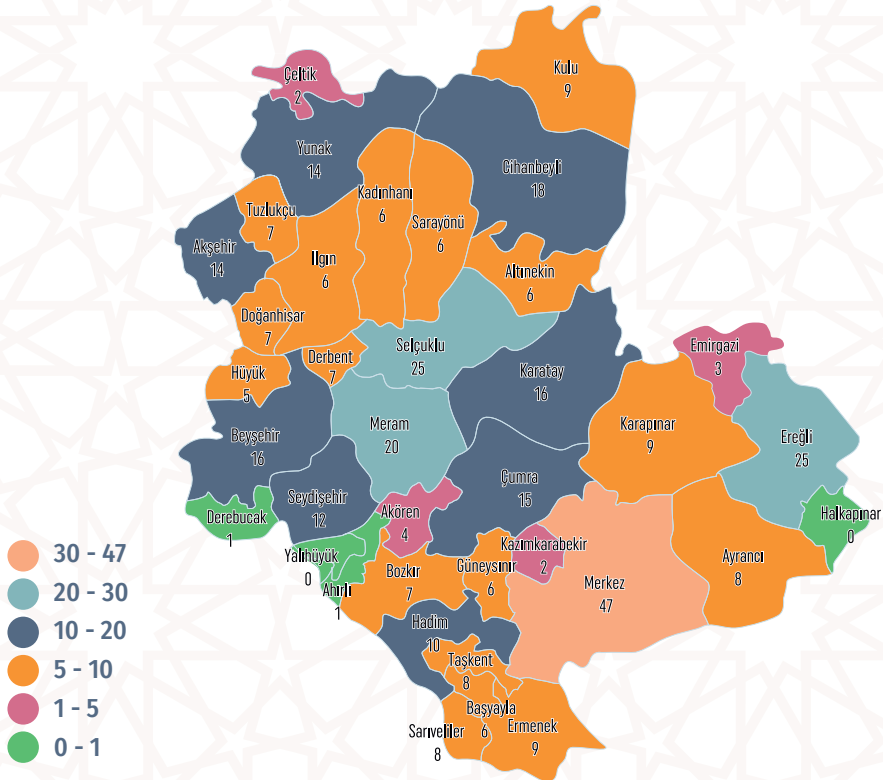
Tablo 9 İllere Göre Başvuru Destek ve Bütçe Verileri

Başvuru bütçeleri ve talep edilen destek miktarları incelendiğinde; Konya'dan başvuran projelerin bütçe ve destek miktarlarının toplam başvuruya oranının %76; Karaman'ın ise %24 olduğu görülmüştür. Bu oranların başvuru oranları ile (%78;%22) yakın olduğu görülmektedir. Konya ilinden yapılan başvurularda talep edilen destek miktarının proje bütçesine oranı yaklaşık %75 iken, Karaman için yaklaşık %76'dır. Sözleşmeye bağlanan destek miktarları incelendiğinde ise; Konya ve Karaman illerinin toplam destek miktarına oranları sırasıyla %65 ve %35 olmuştur.

Programın bütçesinin 7 Milyon TL olduğu göz önünde bulundurulduğunda, başvurularda talep edilen destek miktarının program bütçesinin yaklaşık olarak 13 katına ulaştığı anlaşılmaktadır.

Konya ilinden yapılan başvuruların proje başına düşen ortalama destek miktarı yaklaşık olarak 244 Bin TL iken; sözleşmeye bağlanan ortalama destek miktarı yaklaşık 156 Bin TL olmuştur. Karaman ilinden yapılan başvuruların proje başına düşen ortalama destek miktarı yaklaşık olarak 278 Bin TL iken; sözleşmeye bağlanan ortalama destek miktarı yaklaşık 146 Bin TL olmuştur.

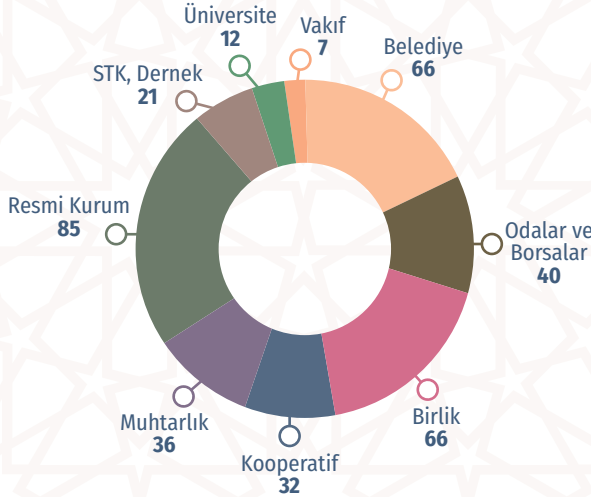
Bölgemizdeki 37 ilçenin 35 tanesinden başvuru geldiği görülmektedir. Programın Kırsal Kalkınma ve Kırsal Altyapı gelişimine odaklanması Merkez ilçelerin dışında kalan ilçelerden gelen başvuru sayılarının artmasına katkı sağlamıştır. Başvuruların bölgemiz ilçeleri düzeyinde mekânsal dağılımı incelendiğinde, program amacına uygun olarak merkez dışı ilçelerden daha fazla başvuru geldiği görülmüştür. Kent merkezleri dışındaki ilçelerden yapılan başvuruların toplam başvurulara oranı %70 iken sözleşmeye bağlanan proje sayısı oranı yaklaşık olarak %63 olmuştur.

Şekil 3 Başvuruların Mekânsal Dağılımı

8.3 Hukuki Statülerine Göre Başvuruların Dağılımı

Başvuruların sayısı hukuki statülere göre incelendiğinde; %23'ünün resmi kurumlar, %18'inin belediyeler, %18'inin birlikler, %11'inin odalar ve borsalar, %10'unun ise muhtarlıklardan olduğu görülmüştür. Başvuruların %20'sinin ise kooperatiflerden, sivil toplum kuruluşlarından, derneklerden, vakıf ve üniversitelerden oluştuğu görülmüştür.

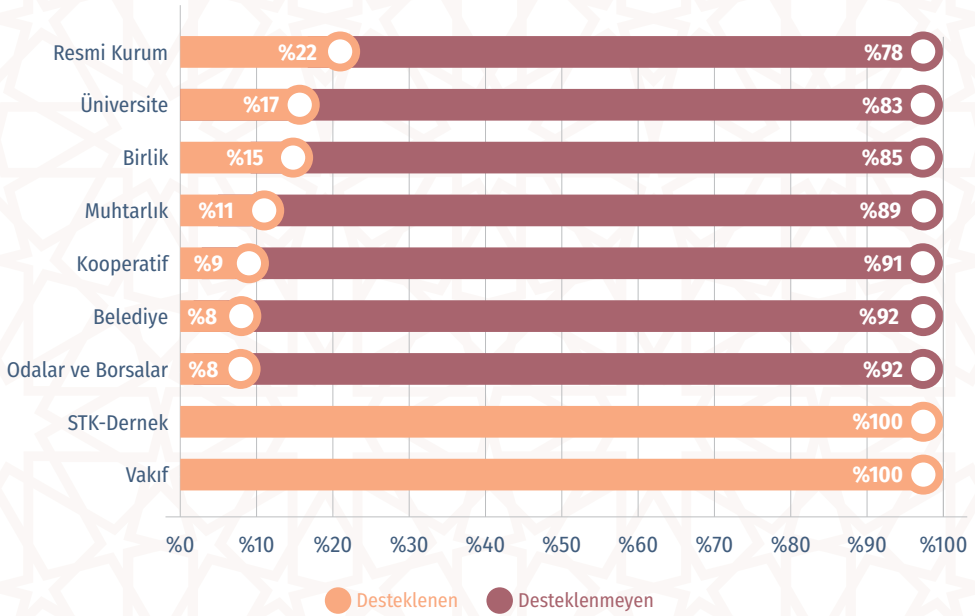
Şekil 4 Hukuki Statülerine Göre Başvuruların Dağılımı

Resmi kurumların başvuru sayısı oranı %23 iken talep ettiği destek tutarı toplam destek tutarının yaklaşık olarak %18'i civarında kalmıştır. Belediyelerde başvuru sayısı oranı %18 iken talep ettiği destek tutarı toplam destek tutarının %24'ü olmuştur. Birlik ve Kooperatifler beraber ele alındığında toplamda başvuru sayısı oranı %27 iken talep ettiği destek tutarı toplam destek tutarının %35'i olmuştur. Kalan kurumlarda ise başvuru sayısı oranı ile destek miktarı oranları birbirine yakın olmuştur.

Kurum Hukuki Statü	Başvuru Bütçe Oranı	Başvuru Destek Oranı
BELEDİYE	25,18%	23,61%
BİRLİK	19,25%	19,47%
RESMİ KURUM	17,70%	17,57%
KOOPERATİF	15,73%	15,81%
MUHTARLIK	11,69%	11,59%
ODALAR VE BORSALAR	6,20%	6,90%
STK, DERNEK	2,04%	2,44%
ÜNİVERSİTE	1,33%	1,59%
VAKIF	0,88%	1,03%
Genel Toplam	%100,00	100,00%

Tablo 10 Hukuki Statülerine Göre Başvuru Bütçe ve Destek Oranları

Desteklenen proje sayısı bakımından (Desteklenen Kurum/Başvuran Kurum) bakımından en fazla Resmi Kurumların destek almaya hak kazandığı anlaşılmıştır.

Şekil 5 Hukuki Statülerine Göre Desteklenme Oranları

Hukuki statülerine göre desteklenme oranları incelendiğinde, Resmi Kurumların %22, Üniversitelerin %17, Birliklerin %15, Muhtarlıkların %11, Kooperatiflerin %9, Belediyelerin %8 ve Odalar ve Borsaların ise %8 oranında destek almaya hak kazandığı görülmektedir.

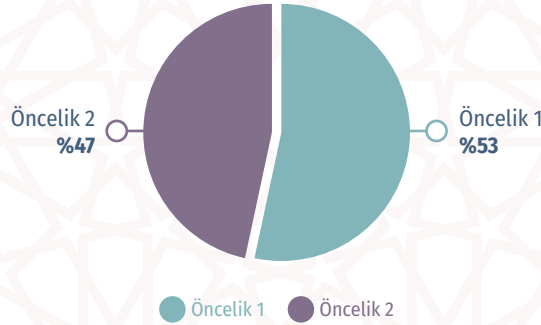
8.4 Program Önceliklerine Göre Başvuruların Dağılımı

Programda yer alan birinci öncelik “Bölge genelinde kırsal kalkınmaya katkı sağlayacak insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesine yönelik eğitim projelerinin desteklenmesi”, ikinci öncelik ise “Bölge ekonomisinin gelişmesi bakımından önem taşıyan kırsal altyapının geliştirilmesi yolu ile bölge insanının yaşam kalitesinin artırılması” olarak belirlenmiştir.

Her iki öncelikte Bölgesel Planın, E4. Tarım ve Kırsal Kalkınma İle Çevre ve Küçük Ölçekli Alt Yapıya Destek Sağlanması ve E2. İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi, Nitelikli İş Gücü Oluşturulması hedefleriyle doğrudan ilişkili olup ayrıca E1. Bölgenin Cazibesinin Artırılması, Yatırımcının Bölgeye Çekilmesi ve Turizme Destek Sağlanması hedefi ile de dolaylı olarak ilişkilendirilmiştir.

Program Ajansın ilk proje teklif çağırısı olarak yalnızca Kamu kesimine yönelik olmasına karşın öncelikler ve kapsamı doğrultusunda bölge ihtiyaçlarına karşılık sağladığı için program başvuru sayıları yüksek olmuştur.

Programda başvuruda her bir öncelik için bir başvuru yapılması kurgulanmıştır. Programa yapılan 365 başvurunun 194 tanesinin Öncelik 1 için geriye kalan 171 başvurunun da Öncelik 2 için yapıldığı görülmüştür.

Şekil 6 Program Önceliklerine Göre Başvuruların Dağılımı

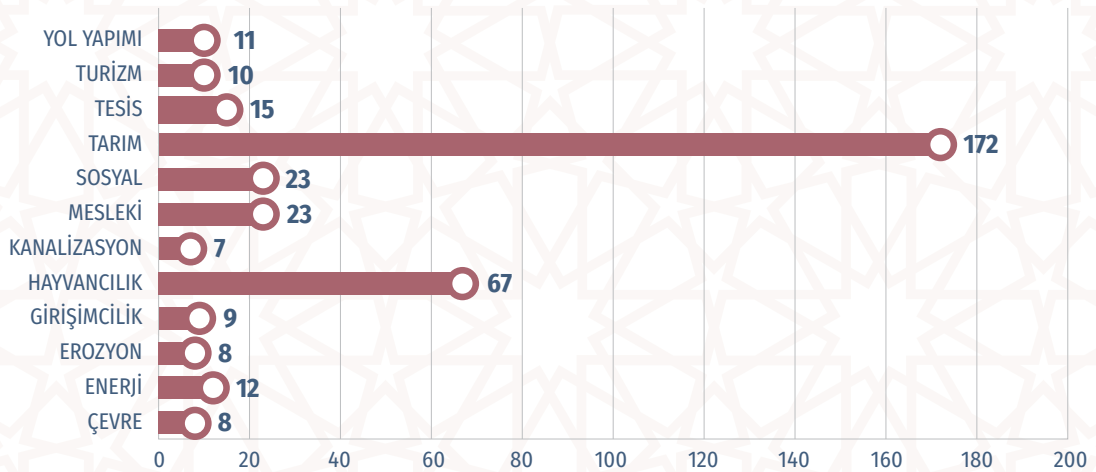
Başvuru yapılan projelerde Öncelik 1’de talep edilen destek tüm başvurularda talep edilen desteğin %26’sı, Öncelik 2’de talep edilen destek ise %74’ü olmuştur. Program önceliklerine göre başvuru destek oranları incelendiğinde, nicel olarak en çok başvuru yapılan Öncelik 1 için başvuru destek talebi, Öncelik 2 ye göre daha düşük kalmıştır.

Öncelikler	Bütçe Başvuru Oranı	Başvuru Destek Oranı
Öncelik 1	% 24,11	% 26,33
Öncelik 2	% 75,89	% 73,67
Genel Toplam	% 100,00	% 100,00

Tablo 11 Program Önceliklerine Göre Başvuru Bütçe ve Destek Oranları

8.5 Alt Faaliyetlere Göre Başvuruların Dağılımı

Başvurular alt faaliyetlere göre incelendiğinde; tarım faaliyeti programın da ana unsurunu oluşturması bakımından başvuru sayısının diğer sektörlerle oranla baskın olduğu görülmüştür. Tarım Faaliyetini sırasıyla hayvancılık sosyal ve mesleki eğitim ile tesis ve enerji faaliyetleri izlemiştir.

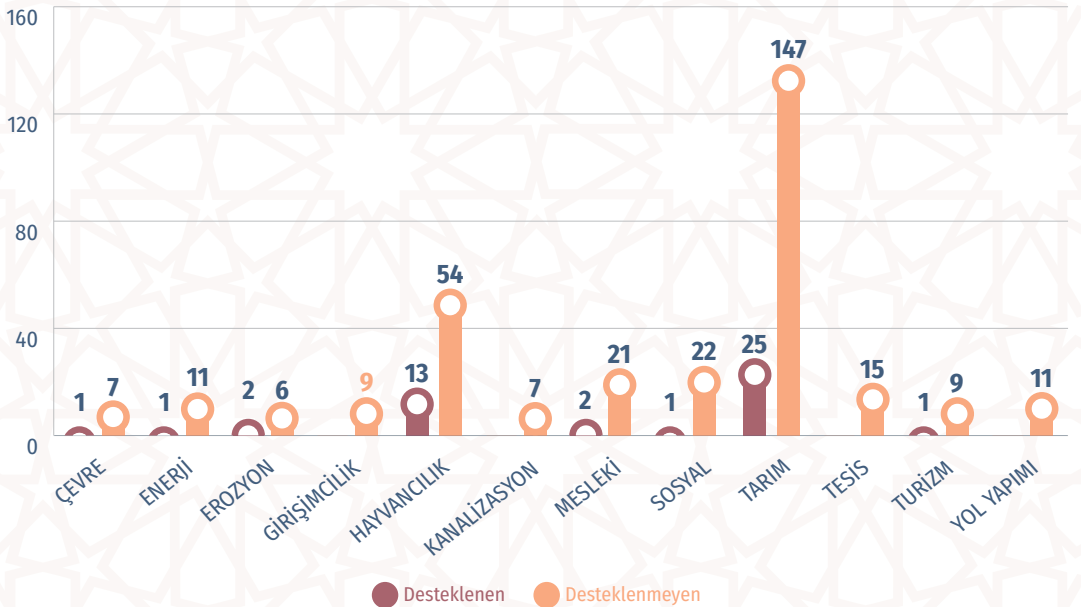
Şekil 7 Alt Faaliyetlere Göre Başvuruların Dağılımı

Tarım faaliyetinden yapılan başvuruların en fazla proje bütçesine sahip olduğu ve en fazla destek talep eden sektör olduğu görülmektedir. Alt faaliyetlere göre başvuru sayıları ile destek bütçeleri arasında oransal olarak uyum olduğu görülmüştür. Başvuru bütçe ve başvuru destek miktarı karşılaştırıldığında ise kanalizasyon faaliyeti için sunulan projelerde daha yüksek oranda destek talebi olduğu anlaşılmaktadır.

	Başvuru Bütçe	Başvuru Destek Miktarı
Çevre	% 2,81	% 2,80
Enerji	% 6,40	% 6,42
Erozyon	% 3,39	% 3,40
Girişimcilik	% 0,85	% 0,86
Hayvancılık	% 6,05	% 16,67
Kanalizasyon	% 1,65	% 1,56
Mesleki	% 2,85	% 3,13
Sosyal	% 3,06	% 3,27
Tarım	% 47,86	% 48,07
Tesis	% 6,95	% 5,94
Turizm	% 4,29	% 4,33
Yol Yapımı	% 3,85	% 3,56

Tablo 12 Alt Faaliyetlere Göre Başvuruların Bütçe ve Destek Talepleri

Alt faaliyetlere göre desteklenme oranları incelendiğinde, oran olarak en çok erozyon ile mücadele faaliyetinden, nicel olarak ise en çok tarım faaliyetinden başvuran kurumların destek almaya hak kazandığı anlaşılmıştır. Erozyon faaliyetinde başvuru sayısına göre destek almaya hak kazanan projelerin oranı %25 iken tarım faaliyetinde sektöründe %15 olmuştur. Girişimcilik, kanalizasyon, tesis kurulumu ve yol yapımı alt faaliyetlerinde ise hiçbir kurum destek almaya hak kazanamamıştır.

Şekil 8 Alt Faaliyetlere Göre Desteklenme Oranları

Programa yapılan alt faaliyetler ayrıntı olarak ele alındığında en çok başvuru yapılan tarım faaliyetinin ana konusunu sulama projeleri olmuştur. Bunu takiben hayvancılık faaliyetinde süt üretimi ve verimliliğin artırılması konusu yine en çok başvurulmuş konular olmuştur.

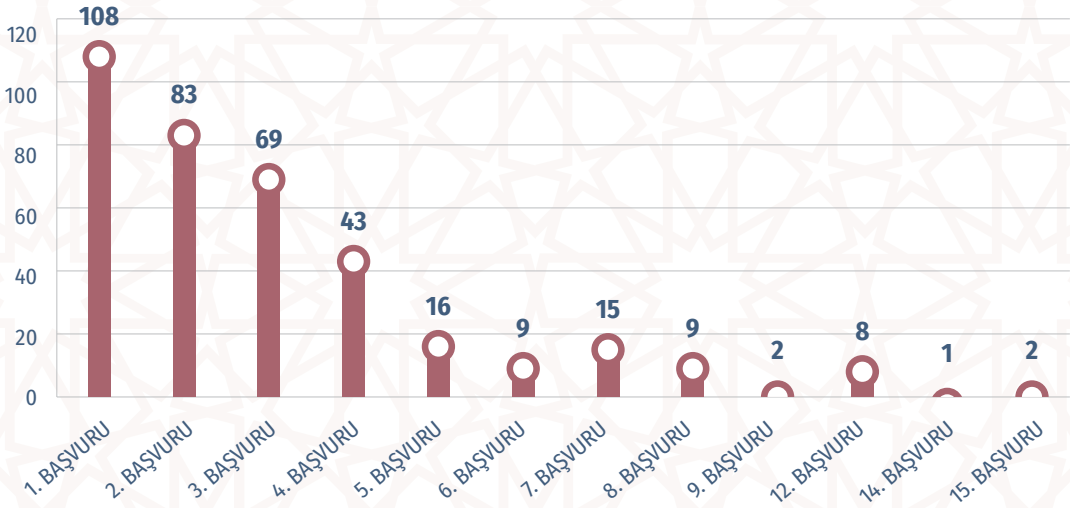
Ayrıca toplam başvurular içinde kadınlara yönelik sunulan proje başvuru oranı %8, gençlere yönelik sunulan proje başvuru oranı %5 ve dezavantajlılara yönelik sunulan proje başvuru oranı %3 olduğu görülmüştür.

8.6 Daha Önce Destek Alma Durumuna Göre Başvuruların Dağılımı

2009 Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı Ajansın çıkmış olduğu ilk destek programı olduğu için daha önce destek alan kurumların desteklenme durumu incelenememiştir.

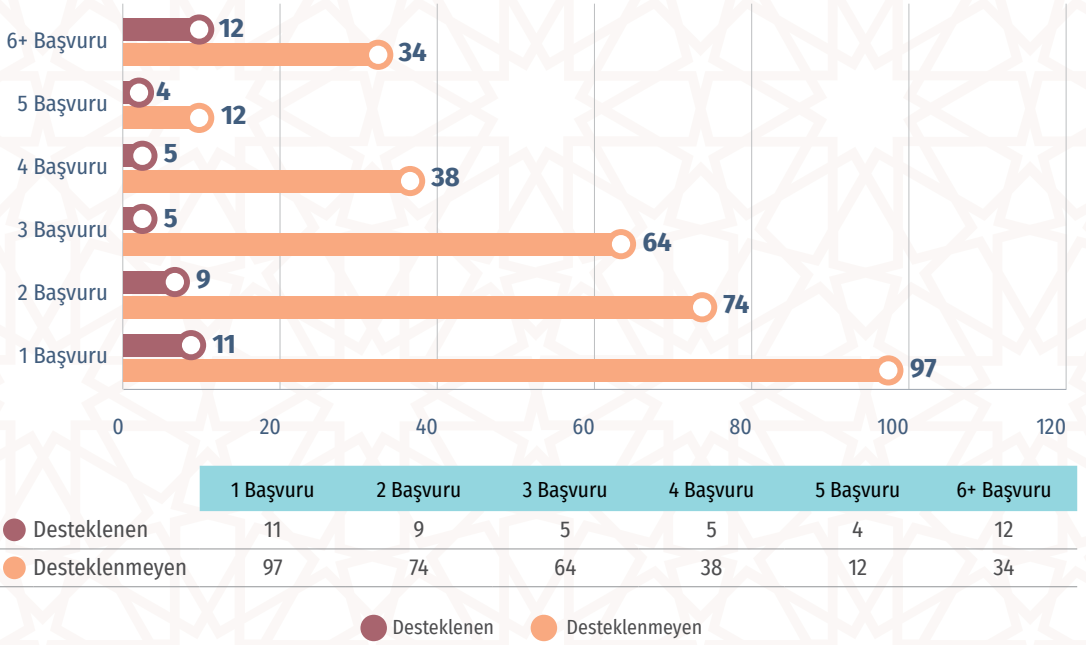
8.7 Ajansa Başvuru Sayılarının Değerlendirilmesi

Ajans kurulduğu günden itibaren 2009, 2010, 2011, 2012, 2014, 2015, 2018, 2019 ve 2020 yıllarında Kamu Kesimine yönelik toplam 9 kez teklif çağrısına çıkmıştır. 2009 Kırsal Kalkınma Mali Destek Programına 365 başvuru yapılmıştır. Bir kurumun birden fazla başvuru yapma hakkı olan bu çağrıda 271 farklı kurum tarafından başvurular yapılmıştır. Başvuru yapan kamu kurum ve kuruluşlarının yaklaşık %40'ı Ajansa sadece bir kez, %22'si iki kez, %16'sı üç kez, %10'u dört kez başvuru yapmıştır. Geriye kalan 33 adet kurum ise Ajansa dörtten fazla başvuru yapmıştır.

Şekil 9 Ajansa Yapılan Başvuru Sayıları (2009-2020)

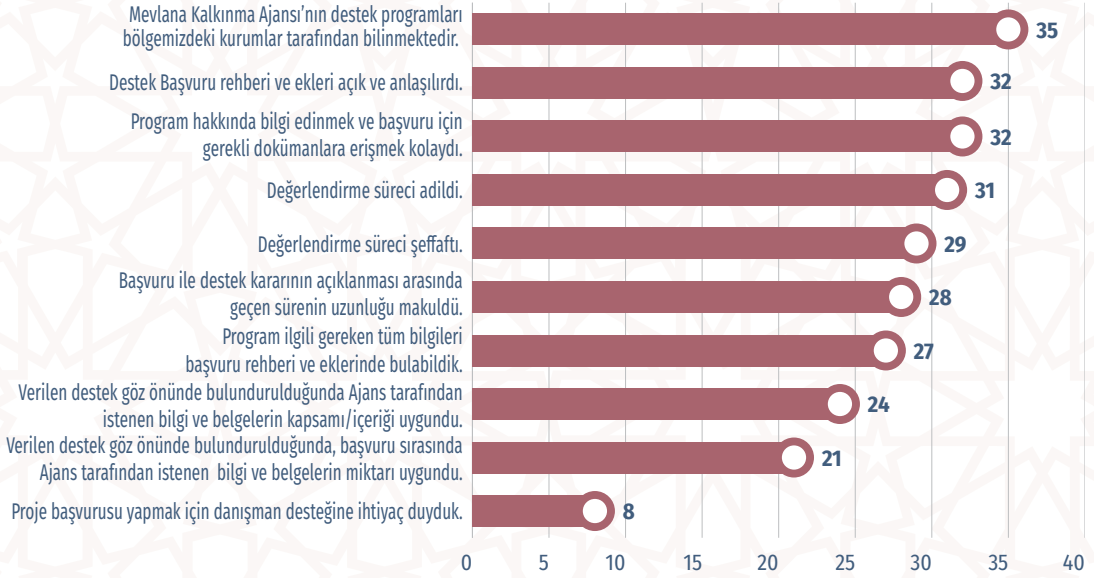
2009 Kırsal Kalkınma Mali Destek Programına başvuru yapıp destek almaya hak kazanamayan 319 kurumun %30'u, Ajansın daha sonraki mali destek programlarına tekrar başvuru yapmamıştır. 2009 yılı Mali Destek Programına başvuru yapıp destek almaya hak kazanamayan kurumlardan Ajansın daha sonraki destek programlarına başvuru yapan kurumların daha sonra yaptığı başvuru ile destek almaya hak kazanma oranı %70 olmuştur. Ajansın 2009 yılı Mali Destek Programına ve daha sonraki programlara üç kez başvuru yapanların destek almaya hak kazanma oranları %43 olmuştur.

Şekil 10 Kurumların Başvuru Sayısına Binaen Desteklenme Sayıları

8.8 Proje Başvuru Aşamasında Yararlanıcı Deneyimlerinin Değerlendirmesi

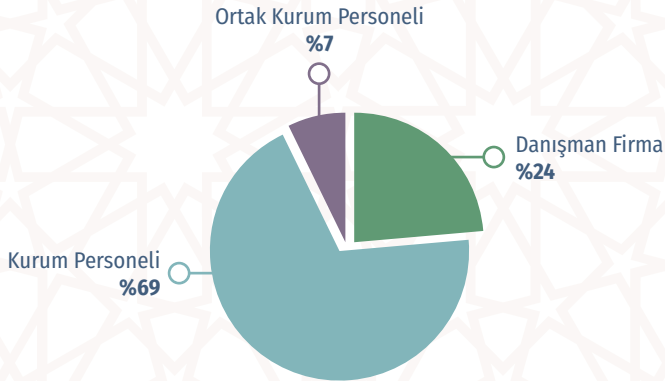
Destek alan kurumların başvuru süreci ile ilgili yaptıkları değerlendirmede; %88 oranında Mevlana Kalkınma Ajansı'nın destek programları bölgemizdeki kurumlar tarafından bilindiği, %80 oranında destek başvuru rehberi ve eklerinin açık ve anlaşılır olduğu, %80 oranında program hakkında bilgi edinmek ve başvuru için gerekli dokümanlara erişimin kolay olduğu ve %78 oranında ise değerlendirme sürecinin adil olduğu hususları ifade edilmiştir. Değerlendirmede, "Proje başvurusu yapmak için danışman desteğine ihtiyaç duyduk." %20 oranıyla en az ifade edilen husus olmuştur.

Şekil 11 Desteklenen Kurumlarca Başvuru Sürecinin Değerlendirilmesi

8.9 Projelerin Hazırlanmasında Danışman Tercihi

Destek alan kurumların %69'unun projelerini kurum personeli ile hazırladıkları, %24'ünün danışman firmalara hazırlattıkları ve %7'sinin ise proje ortağı olan kurumun personeline hazırlattığı anlaşılmıştır.

Şekil 12 Projelerin Hazırlanmasında Danışman Tercihi

Destek alan kurumlarının çoğunluğunun projelerini kendi bünyelerindeki kurum personeli ile hazırladığı ve bu kurumların destek almaya hak kazanma konusunda başarılı oldukları görülmüştür. Hangi yöntem ile olursa olsun destek programlarına başvuru yapabilen ve uygulama sürecini başarıyla tamamlayan kurumların hem proje yazma hem de proje uygulama kabiliyetlerinin geliştiği görülmektedir.

8.10 Tespitler

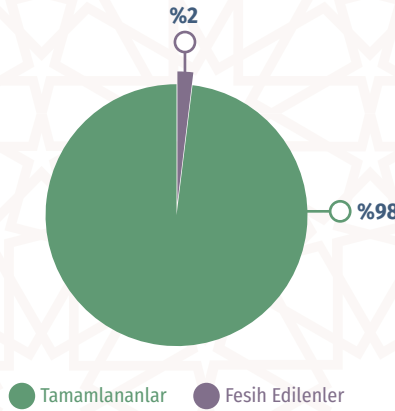
1. Ajansın çıkmış olduğu ilk mali destek programıdır.
2. Bu programda öncelik sayısı az sayıda belirlenmiş olup başvuru alanları sınırlandırılmıştır. Başvurularda aynı kurum birden fazla başvuru yapabilmektedir. Bu da kurumların farklı konularda proje hazırlayarak sunmalarını sağlamış ve destek almaya hak kazanma ihtimallerini yükseltmiştir.
3. Programda merkez ilçelerden gelen başvurular yoğunlukta olup TR52 bölgesindeki ilçelerin yaklaşık %95'inden başvuru yapılmıştır.
4. Başvuru ve destek sayıları incelendiğinde, Karaman ilinin potansiyel başvuru sahiplerinin %1,4'ünün, Konya ilinde ise %0,9'unun desteklendiği görülmektedir.
5. Destek programına başvuru yapma sayısı ile destek alma sayısı arasında anlamlı bir ilişki oluşmuştur.
6. Vakıflar hem proje başvuru sayısı bakımından hem de destek alma sayısı bakımından en az olan kurum olmuştur.
7. Aynı sayıda başvuru yapan birlik ve belediyelerin desteklenme oranları incelendiğinde birliklerin, belediyelere göre daha fazla destek almaya hak kazandığı görülmüştür.
8. Başvuru sayısı görece az sayıda olan üniversiteler destek almaya hak kazanma sıralamasında %17 destek kazanma oranı ile ikinci sırada yer almıştır.
9. Nicel olarak en fazla başvuru yapılan öncelik 1 için, öncelik 2'ye göre daha az oranda başvuru destek talebinde bulunulmuştur.
10. Destek programına en fazla tarım faaliyetinden başvuru yapılmış, aynı şekilde desteklenmeye hak kazanan kurumlarda da en fazla tarım faaliyetinden olmuştur.
11. Alt faaliyetlere göre desteklenme oranları incelendiğinde, oran olarak en çok erozyon ile mücadele faaliyetinden, nicel olarak ise en çok tarım faaliyetinden başvuran kurumların destek almaya hak kazandığı anlaşılmıştır.
12. Proje başına ortalama en düşük bütçeli projeler girişimcilik, en yüksek bütçeli projeler ise enerji faaliyeti kapsamında yapılmıştır.
13. Mali Destek Programlarına farklı zamanlarda yapılan başvuru sayısı arttıkça kurumların tecrübe kazandığı ve programlarda destek alma oranlarının arttığı görülmektedir.
14. Ajansın destek programlarının çarpan etkisi olarak; destek başvurusu yapan kurumların başvuruları destek almaya hak kazansa da kazanmasa da proje teklif çağrısı yönteminin kuruma tecrübe kazandırdığı, kurumun ilerleyen zamanda destek alabilir hale gelmesini sağladığı söylenebilir.

9 - PROGRAMIN UYGULAMA SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

9.1 Uygulama Dönemi Özeti

Destek almaya hak kazanan 46 projenin ilan edilmesinin ardından 2010 yılı Temmuz ayı sonu itibarıyla 46 proje yararlanıcısı ile destek sözleşmeleri imzalanmış ve uygulama süreci başlamıştır. Sözleşme imzalanan 1 proje yararlanıcısı, sunulan projenin bölgedeki ihtiyaca uygun olarak hazırlanmadığını ve bütçenin yeterli olmadığını gerekçe göstererek projenin fesih edilmesi talebinde bulunmuştur. Sözleşme imzalanan yararlanıcıların projelerini sorunsuz ve mevzuata uygun şekilde yürütebilmeleri için Temmuz ayı içinde “Bilgilendirme Eğitimleri” düzenlenmiştir. Eğitimlerde genel olarak proje uygulama mevzuatı, satın alma mevzuatı ve sıkça karşılaşılan sorunlar yararlanıcılarla paylaşılmış, projeye özgü yönlendirmeler ve eğitimler ilk izleme ziyaretlerinde yapılmıştır.

Sözleşme imzalanıp başarıyla tamamlanan 45 projenin ortalama uygulama süreci, en kısısı 6 ay, en uzun 15 ay olmak üzere ortalama 11,5 ay sürmüştür. En son ödeme, 19 Mart 2012 tarihinde yapılmış, Proje Kapanış Raporu 24.12.2013 tarihinde hazırlanarak Kalkınma Bakanlığı'na gönderilmiştir.

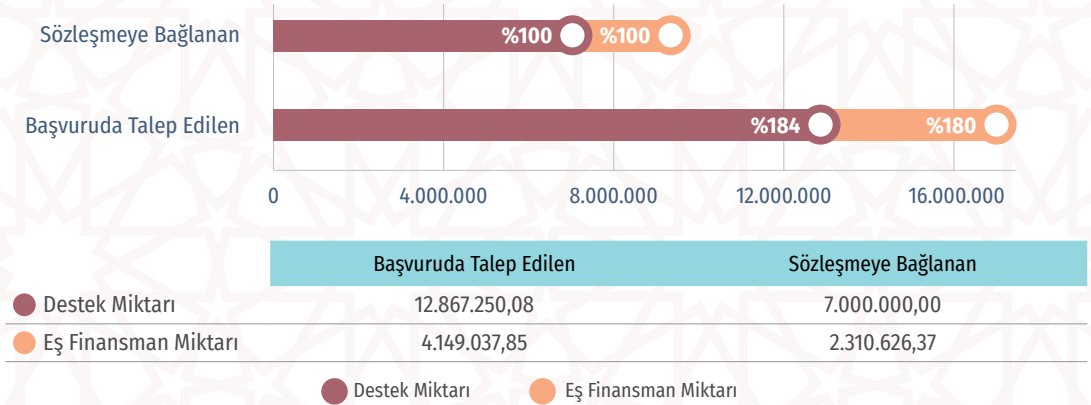

Şekil 13 Uygulama Süreci Sonunda Projelerin Durumu

Program kapsamında 98 zeyilname yapılmış, 12 Projenin süresi uzatılmış, 141 adet izleme ziyareti gerçekleştirilmiş, 1 proje ise fesih edilmiştir.

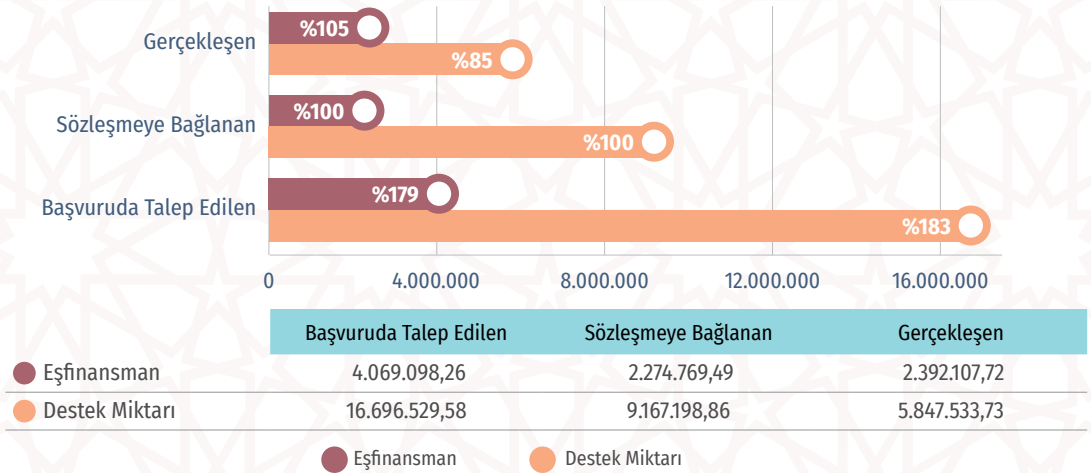
9.2 Bütçe Gerçekleşmeleri

Uygulama dönemi öncesinde, destek almaya hak kazanan 46 projenin bütçeleri, %45,3 oranında; destek miktarları da %45,6 oranında azaltılıp revize edilerek sözleşmeye davet edilmiştir.

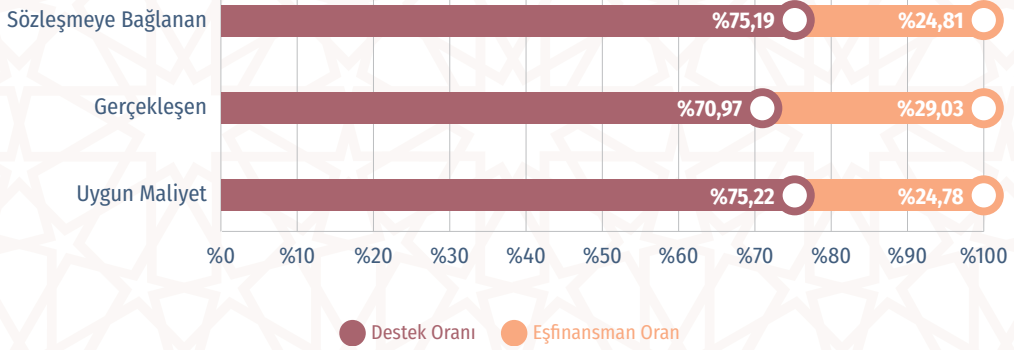
Şekil 14 Destek Almaya Hak Kazanan Kurumların Uygulama Dönemi Başlangıcı Bütçe Dağılım Endeksi

Uygulama dönemi sonunda, destek sözleşmesi imzalanıp başarıyla tamamlanan 45 adet proje, sözleşmeye bağlanan destek miktarının %84,8'i, sözleşmeye bağlanan proje bütçelerinin ise %90'ı ile tamamlanmıştır.

Şekil 15 Projelerin Tamamlayan Kurumların Uygulama Dönemi Sonundaki Bütçe Dağılımı Endeksi

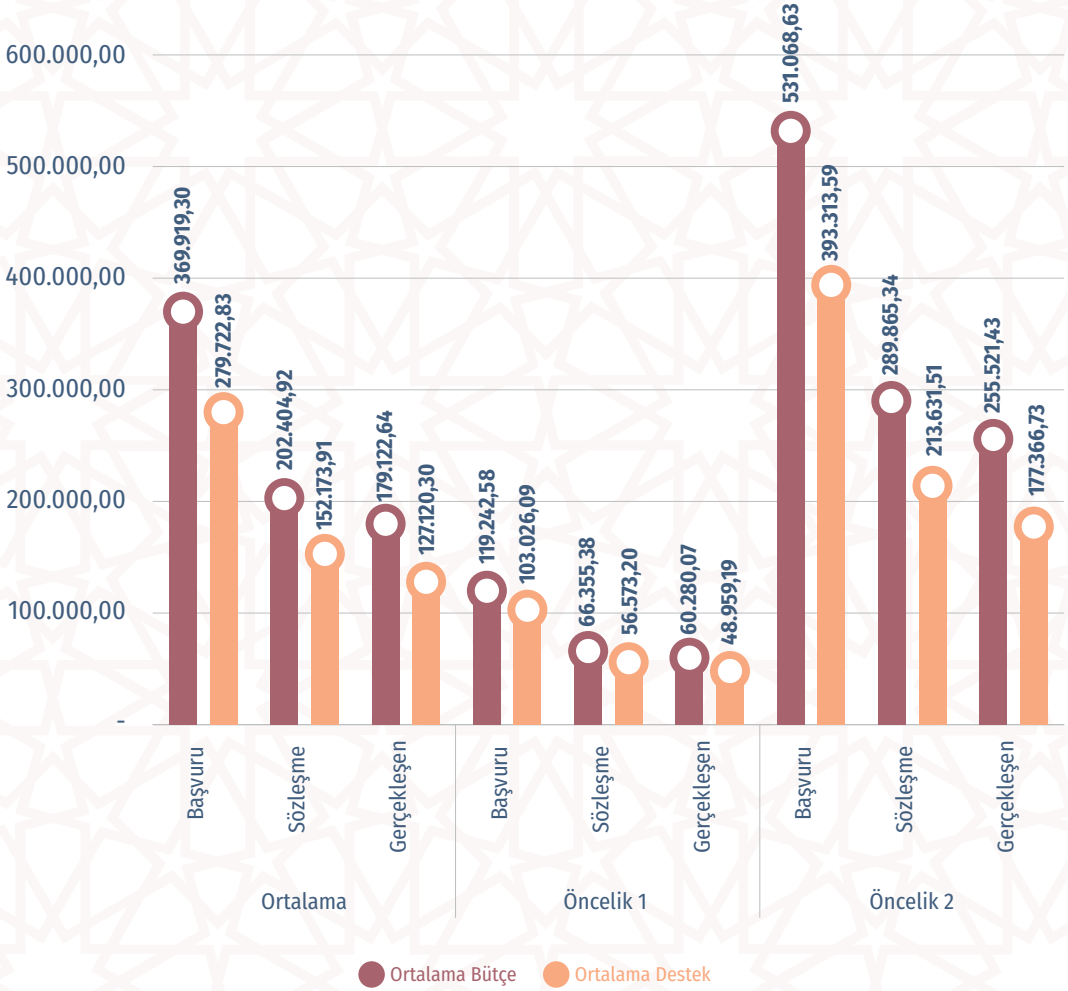
Program kapsamında başarıyla tamamlanan projelerin uygulama dönemi başlangıcındaki sözleşmeye bağlanan destek miktarının toplam bütçeye oranı %75,2 iken; uygulama dönemi sonunda gerçekleşen destek miktarının gerçekleşen proje bütçesine oranı %70,9 olmuştur. Projelerin tamamlanmasıyla gerçekleşen uygun maliyetler değerlendirildiğinde; sözleşmeye bağlanan destek ve eş finansman oranları ile gerçekleşen uygun destek miktarı ve eş finansman oranları aynı kalmıştır. Uygulama sürecinde, uygun maliyet oranı toplam gerçekleşen maliyetin %94,3'ü olmuştur.

Şekil 16 Destek Alan Kurumların Destek ile Eş-Finansman Oranları

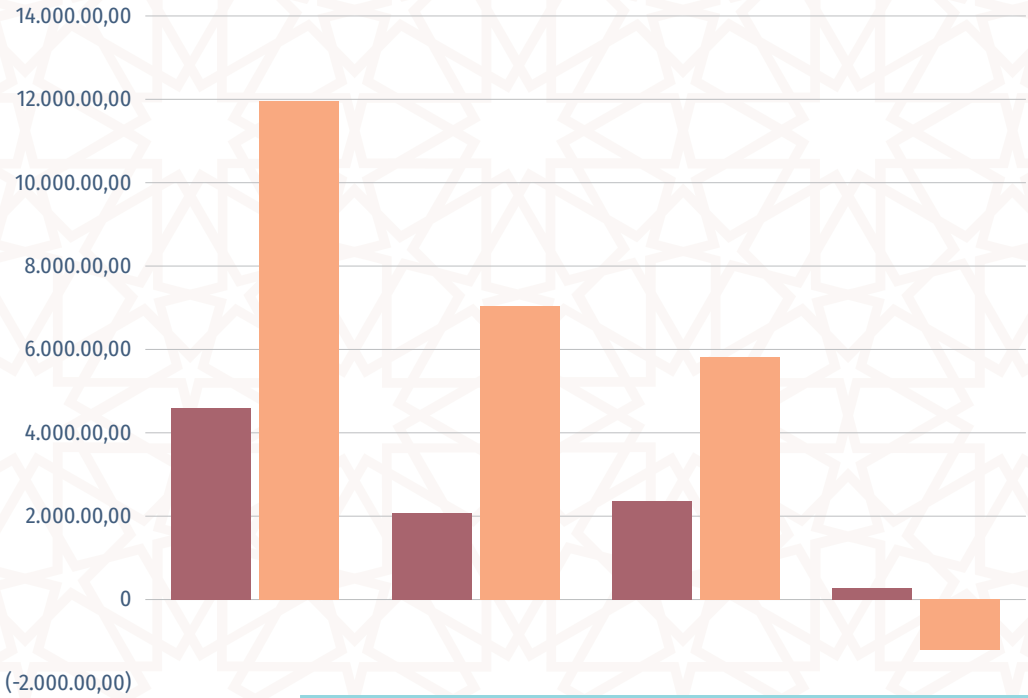
Proje başına düşen ortalama bütçe değerleri incelendiğinde, programın başvuru rehberinde toplam destek miktarı 7 Milyon TL olarak belirlenmiştir. Başvuru yapılan projelerde proje bütçesi ortalama 363 Bin TL, proje destek bütçesi ise ortalama 274 Bin TL olmuştur.

Proje başına düşen ortalama bütçe değerleri incelendiğinde, programın başvuru rehberinde azami 300.000 TL olarak belirlenen birinci öncelikte başvuru yapılan projelerde proje bütçesi ortalama 119.242 TL olmuştur. Yine aynı şekilde rehberde azami 3.200.000 TL olarak belirlenen ikinci öncelikte başvuru yapılan projelerde proje bütçesi ortalama 531.068 TL olmuştur. Programa yapılan başvurularda sunulabilecek azami proje bütçelerinin %28'i oranında, azami destek tutarının da %59'u oranında projeler sunulmuştur. Yararlanıcıların daha az eş-finansman ve daha fazla destek ile projelerini sunma yoluna gittikleri görülmektedir.

Şekil 17 Desteklenen Projelerde Proje Başına Düşen Ortalama Bütçe ve Destek Tutarları

Bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde, yararlanıcıların %84'ünün sözleşmeye bağlanan bütçeden ortalama %17 oranında daha az harcama yaparak, %16'sinin ise sözleşmeye bağlanan bütçeden ortalama %13 oranında daha fazla harcama yaparak projelerini tamamladığı görülmüştür.

Proje Bütçesi Yeterli Olmayan Proje Bütçesi Yeterli Olan

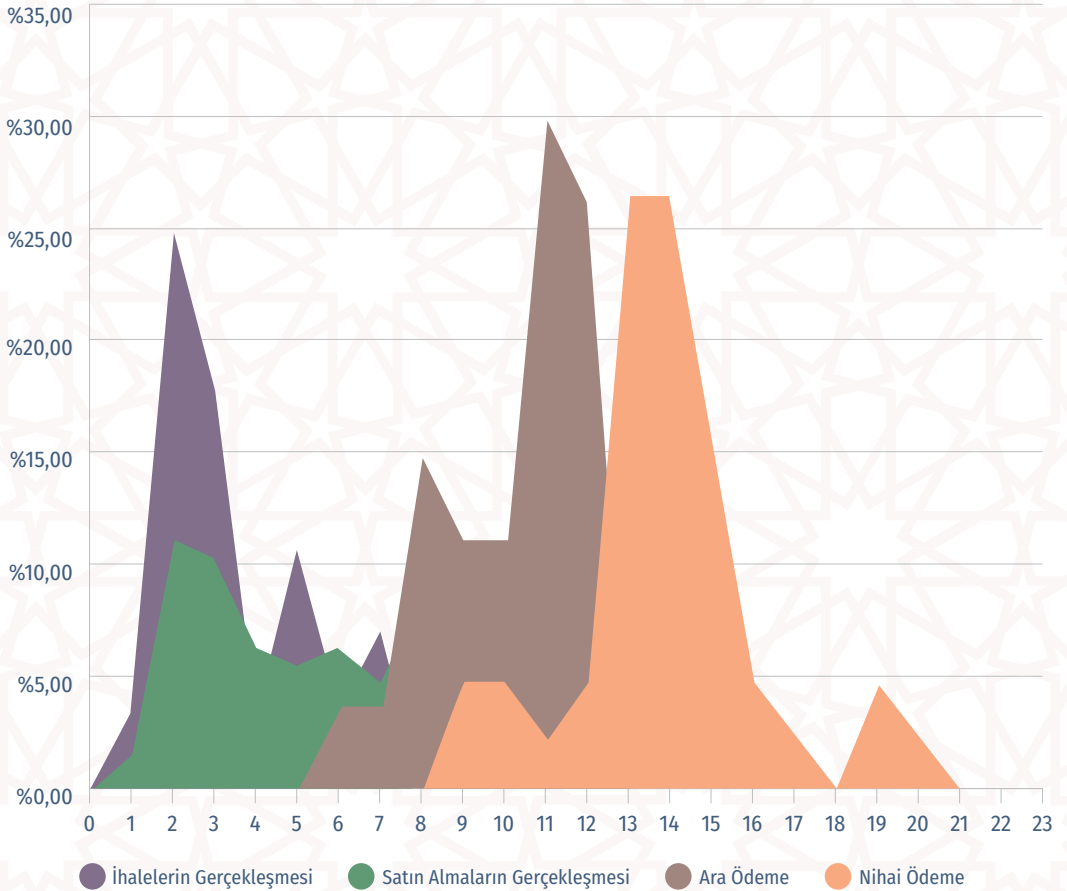
Şekil 18 Destek Alan Kurumlarda Bütçe Gerçekleştirme Yeterliliği

9.3 Faaliyet Gerçekleşmeleri

Programın uygulama aşamasında destek almaya hak kazanan projelerin faaliyetlerinin zamanlama planlaması ile ilgili sorunlar, destek sözleşmesinin imzalanmasını takiben yapılan ilk izleme faaliyetinde ele alınmaktadır. İlk izlemede proje faaliyetleri, yararlanıcı ile birlikte tekrar gözden geçirilmektedir. Bu kapsamda ara izlemeler, ihale, satın alma, ödeme planları ve projenin tamamlanma süreci, gerek görülürse yeniden planlanmaktadır. 2009 MDP kapsamında yararlanıcılarla yapılan sözleşmeler Temmuz ayında imzalanmıştır. Sözleşme imzalanmasını takiben yapılan ilk izleme faaliyetlerinin tamamı 30 gün içinde gerçekleştirilmiştir.

Tamamlanan projelerde, faaliyetlerin aylara göre yoğunlaştığı dönemler incelendiğinde, ihalelerin %52'sinin 2nci, 3üncü ve 5inci aylarda gerçekleştiği, satın almaların ise %37'sinin ikinci, üçüncü ve on ikinci aylarda gerçekleştiği görülmektedir. Projelerin başlangıcı, ihalelerin gerçekleşmesi ve satın almaların tamamlanması süreci yoğun olarak 3 aylık dönemlerde ve yine 2 aylık aralar ile yapılmıştır. İhalelerin erkeni birinci ayda en sonuncusu on dördüncü ayda, satın almaların en erkeni birinci ayda en sonuncusu da on altıncı ayda yapılmıştır.

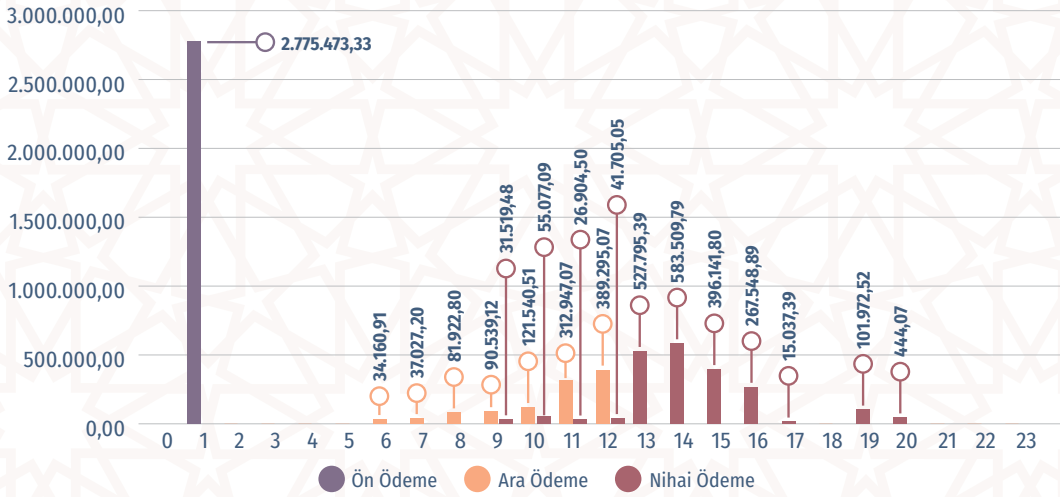
Ajansın yaptığı ara destek ödemeleri incelendiğinde, yoğun olarak satın alma faaliyetlerinin gerçekleşmesine binaen bir aylık süre içinde yapıldığı görülmektedir. Ödeme için gereken süre, yararlanıcının rapor sunarak Ajanstan ödeme talep etmesini ve Ajansın raporu değerlendirip ödeme yapmasını içermektedir. En erken ara ödeme altıncı ayda, en sonuncusu da on ikinci ayda yapılmıştır.

Şekil 19 Desteklenen Projelerde Faaliyet Zaman Çizelgesi ve Faaliyetlerin Yoğunlaşma Oranları

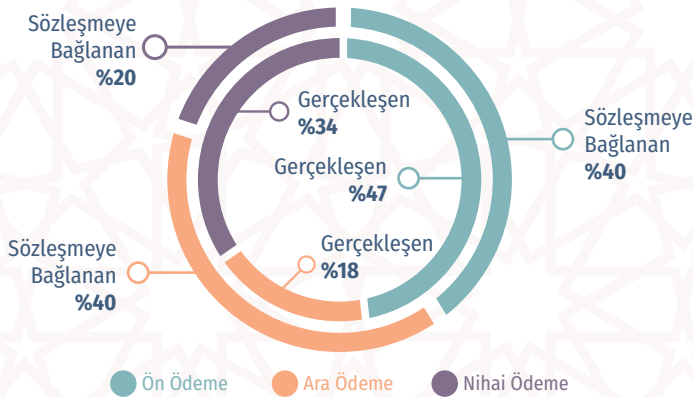
Ara ödemelerin %8'inin altıncı ve yedinci aylarda yapıldığı, %92'sinin de projenin sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci aylarında yapıldığı görülmektedir. Yapılan ara ödeme tutarı 1.067.432,68 TL olmuştur.

Yapılan nihai ödemeler incelendiğinde, en erken nihai ödemenin dokuzuncu ayda en son nihai ödemenin ise yirminci ayda yapıldığı görülmektedir. Nihai ödemelerin %69'unun on üçüncü, on dördüncü ve on beşinci aylarda yapıldığı görülmektedir. Bu üç ayda yapılan toplam nihai ödeme tutarı 1.507.446 TL olmuştur. Nihai ödeme talepleri ile ödeme arasında geçen ortalama sürenin 33 gün olduğu, yararlanıcıların ödeme taleplerinin bekletilmeden sonuçlandırıldığı görülmüştür.

Şekil 20 Uygulama Sürecindeki Ödeme Taleplerinin Zaman Çizelgesi

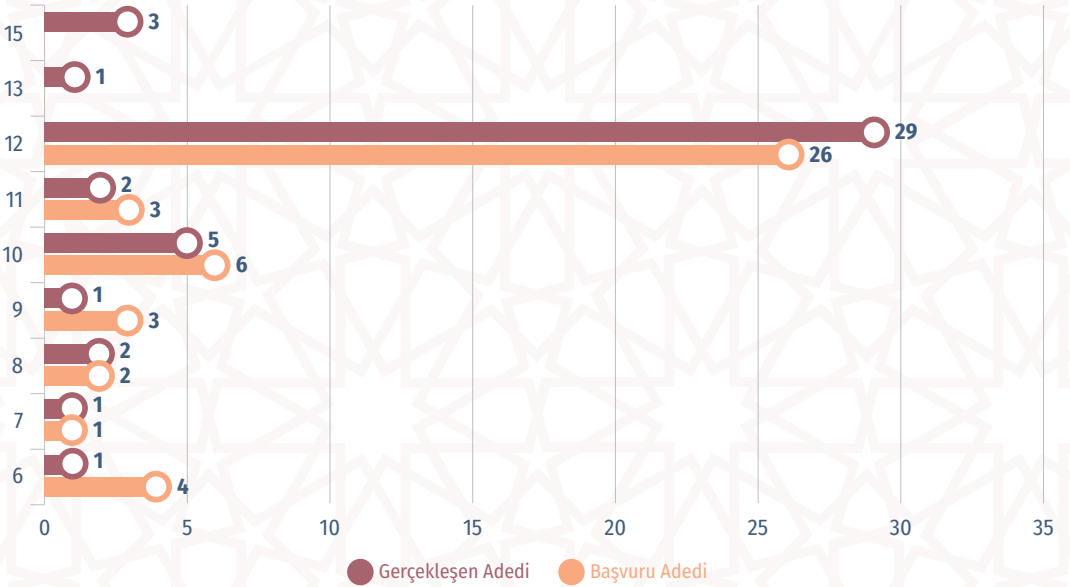
2009 MDP kurgusunda ön ödemelerin 2.800.000 TL, ara ödemelerin 2.800.000 TL, nihai ödemenin ise 1.400.000 TL olacağı belirlenmişken, uygulama sürecinde ödemeler; 2.775.473 TL'si ön ödeme, 1.067.433 TL'si ara ödeme ve 2.004.628 TL'si nihai ödeme olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 21 Uygulama Sürecinde Ara ve Nihai Ödeme Oranları

2009 MDP kapsamında tamamlanan projelerin süreleri 6-15 ay arasında değişkenlik göstermektedir. Projelerin %78'i başvuru sırasında belirlenen sürelerde, yaklaşık %22'si de belirlenen sürelerin üstünde tamamlanmıştır. Başvuru esnasında projelerini kısa zamanda bitirebileceğini öngören yararlanıcıların ise %18'i uygulama sürecinde faaliyetlerini tamamlayamadıkları için süre uzatım talepleri olduğu görülmüştür.

Yararlanıcıların yaklaşık %56'sı proje süresini 12 ay olarak tasarlamışlardır. Başvuruda 12 ay olarak tasarlanan projelerin %92'si zamanında bitmiş geri kalan %8'i ise süre uzatım talebi ile projelerini daha uzun zamanda tamamlamıştır. Gerçekleşme süreleri incelendiğinde, gelen süre zeyilname talepleri ile birlikte 12 ayda projelerini bitiren kurum sayısının artış gösterdiği ve oransal olarak yaklaşık %65'e arttığı anlaşılmıştır. Proje uzatma talepleri, başvuru proje süreleri 6 ile 12 ay arasında olan yararlanıcılardan gelmiştir. Programda ideal olarak proje uygulama süresinin 10-12 ay arasında olduğu görülmüştür.

Şekil 22 Uygulama Sürecinde Proje Sürelerindeki Değişim

Uygulama sürecinde izleme faaliyetleri incelendiğinde, fesih edilen projelere 2 kez izleme ziyareti gerçekleştirilmiştir. Tamamlanan projelerde ise ortalama 3 kez izleme faaliyetinin gerçekleştirildiği görülmüştür. Program kapsamında gerçekleştirilen toplam izleme faaliyetinin %98'i, projelerini başarıyla tamamlanan projelere olmuştur.

	Kurum Sayısı	İzleme Sayısı
Feragat Edenler	0	0
Fesih Edilenler	1	2
Tamamlananlar	45	139
Sözleşme imzalamaya hak kazananlar	46	141

Tablo 13 İzleme Faaliyeti Sayısı

Program süresince 98 adet zeyilname talebi gelmiştir. Zeyilnameler süre uzatımı, bütçe değişikliği, ara ve nihai rapor dönemi değişikliği, ikinci ara rapor talebi ve faaliyetlerde değişiklik yapılması hususlarında talep edilmiştir. Söz konusu zeyilnamelerin %49'u bütçe değişikliği, %26'sı ara ve nihai rapor dönemi değişikliği, %12'si sürenin uzatılması, %6'sı ikinci ara rapor talebi ve %2'si faaliyet değişikliği talebi ile gelmiştir. Proje başına düşen ortalama zeyilname sayısı 2 adet olmuştur.

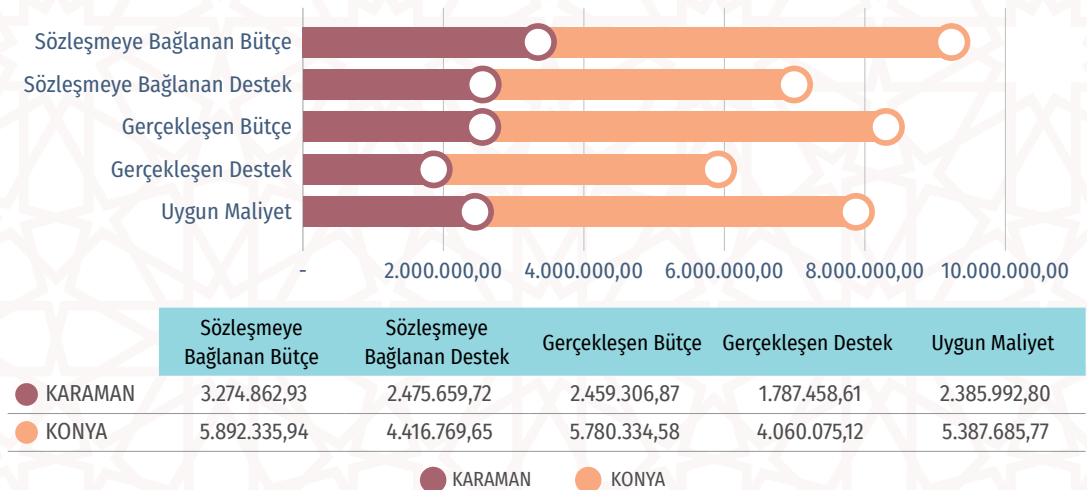
Zeyilname gerekçesi	Zeyilname sayısı
Süre Uzatımı	12
Fesih Talebi	1
Bütçe Değişikliği	48
Ara ve Nihai Rapor Dönemi Değişikliği	25
İkinci Ara Rapor Talebi	6
Faaliyetlerde Değişiklik Talebi	5
Projeye Yeni Ortak Alınması	1
Toplam	98
Proje Başına Düşen Zeyilname	2,13

Tablo 14 Zeyilname Sayıları ve Zeyilname Nedenleri

Program kapsamında sözleşme imzalamaya hak kazanan projelerin %98'si başarıyla tamamlanmıştır. Projelerin yaklaşık %2'sinden fesih talebi gelmiştir. Yararlanıcıdan gelen bu bir adet fesih talebi ise sunulan projenin bölgedeki ihtiyaca uygun olarak hazırlanmaması ve bütçenin yeterli olmaması nedeniyle yapılmıştır. Fesih nedeniyle program destek bütçesinden 107.570,62 TL kullanılamayan destek tutarı oluşmuştur.

9.4 Uygulama Sürecinin Mekânsal Değerlendirilmesi

Uygulama süreci başarıyla tamamlanan projelerin %62'si Konya'daki projeler, %38'i ise Karaman'daki projeler oluşturmaktadır. Karaman ilinde tamamlanan projelerin gerçekleşen destek miktarı sözleşmede belirlenen destek miktarının yaklaşık % 72'sini, Konya ilinde tamamlanan projelerin gerçekleşen destek miktarı ise sözleşmede belirlenen destek miktarının yaklaşık % 92'sini oluşturmaktadır. Karaman ilinde tamamlanan projelerin uygun maliyetleri sözleşme bütçelerinin yaklaşık % 73'ünü, Konya ilinde tamamlanan projelerin uygun maliyetleri sözleşme bütçelerinin yaklaşık % 91'ini oluşturmaktadır. Karaman ilinde tamamlanan projelerin bütçe gerçekleştirme oranı yaklaşık % 75, Konya ilinde tamamlanan projelerin bütçe gerçekleştirme oranı yaklaşık % 98 olmuştur.

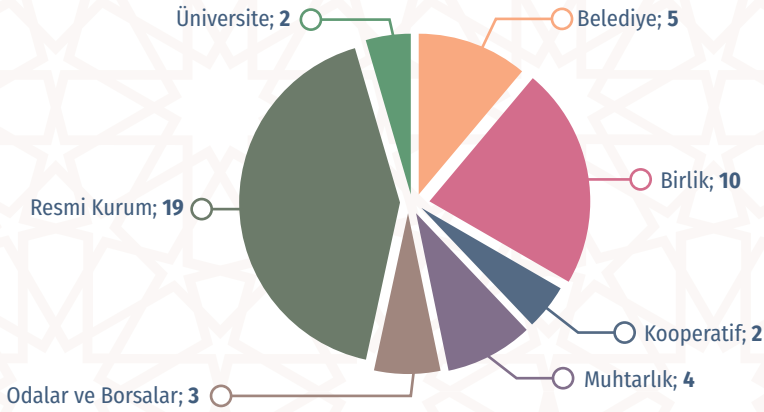

Şekil 23 Başarıyla Tamamlanan Projelerin İllere Göre Bütçe Verileri

9.5 Uygulama Sürecinin Hukuki Statülerine Göre Değerlendirilmesi

Destek almaya hak kazanan kurumların yaklaşık %41'i Resmi Kurum, %22'si Birlik, %11'i Belediye, %9'u Muhtarlık, %7'si Odalar ve Borsalar, %7'si Kooperatif ve %4'ü Üniversitelerden oluşmaktadır. Feragat eden kurum olmadığı için destek almaya hak kazanan kurumların tümüyle sözleşme imzalanmıştır.

Tamamlanan projeler, hukuki statülerine göre incelendiğinde ise fesih sayısı 1 adet olduğu için hukuki statü oranları başvuru ile hemen hemen aynı olmuştur. Destek almaya hak kazananlardan farklı olarak tamamlanan projelerde yalnızca kooperatiflerin oranı %4, Resmi Kurumların oranı ise %42 olmuştur.

Şekil 24 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Hukuki Statülerine Göre Dağılımı

Başvuru yapılan projelerde ve destek sözleşmesi imzalanan projelerde Resmi Kurumun ağırlıklı olduğu görülmektedir. Destek sözleşmesi imzalanan projelerde toplam destek tutarının %37'si Resmi Kurumlarla, %23'ü ise Birlikler ile imzalanan projeleri kapsamaktadır.

Hukuki Statü	Sözleşme Bütçesi	Talep Edilen Destek Miktarı	Gerçekleşen Bütçe	Toplam Ödeme	Toplam Uygun Maliyet
Belediye	1.326.011,11	1.012.841,55	1.363.892,10	894.998,82	1.174.035,76
Birlik	2.176.429,96	1.617.036,18	2.122.979,42	1.502.280,15	2.026.237,26
Kooperatif	696.724,26	522.543,20	583.752,61	433.545,27	578.083,03
Muhtarlık	1.083.622,84	811.957,38	795.281,17	585.877,20	782.070,78
Odalar Ve Borsalar	267.684,30	240.917,86	258.948,08	232.217,71	258.019,57
Resmi Kurum	3.504.262,90	2.585.916,05	3.005.227,15	2.100.847,92	2.846.602,55
Üniversite	112.463,50	101.217,15	109.560,92	97.766,66	108.629,62
Genel Toplam	9.167.198,86	6.892.429,37	8.239.641,45	5.847.533,73	7.773.678,57

Tablo 15 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Hukuki Statülerine Göre Bütçe Verileri

9.6 Uygulama Sürecinin Program Önceliklerine Göre Değerlendirilmesi

Destek almaya hak kazanan kurumların %39'u öncelik 1, %61'i ise öncelik 2'den başvuru yapmıştır. Destek almaya hak kazanan kurumların tamamı ile sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme imzalanan ve uygulama sürecini başarıyla tamamlayan kurumların %40'ı öncelik 1, %60'ı ise öncelik 2'den olmuştur.

Şekil 25 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Program Önceliklerine Göre Dağılımı

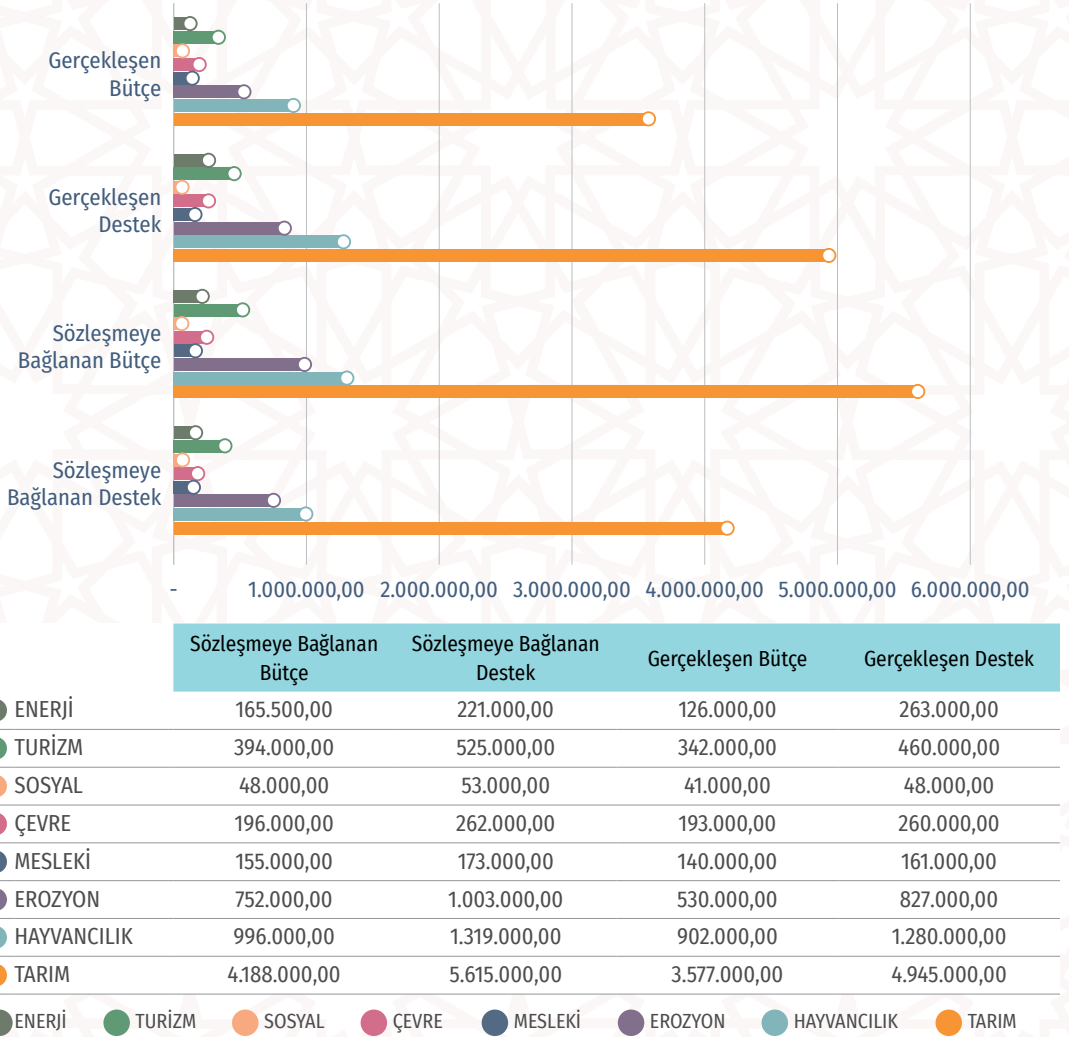
Öncelik 1 için tamamlanan projelerin gerçekleşen destek miktarı sözleşmede belirlenen destek miktarının yaklaşık %87'sini, öncelik 2 için tamamlanan projelerin gerçekleşen destek miktarı ise sözleşmede belirlenen destek miktarının yaklaşık %85'ini oluşturmaktadır. Tamamlanan projelerin uygun maliyetleri ise sözleşme bütçelerinin öncelik 1 için %87'sini, öncelik 2 için %84'ünü oluşturmaktadır.

	Sözleşme Bütçesi	Talep Edilen Destek Miktarı	Gerçekleşen Bütçe	Toplam Ödeme	Toplam Uygun Maliyet
Öncelik 1	1.194.396,84	1.018.317,59	1.085.041,28	881.265,41	1.036.751,86
Öncelik 2	7.972.802,02	5.874.111,78	7.154.600,17	4.966.268,32	6.736.926,71
Genel Toplam	9.167.198,86	6.892.429,37	8.239.641,45	5.847.533,73	7.773.678,57

Tablo 16 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Program Önceliklerine Göre Bütçe Verileri

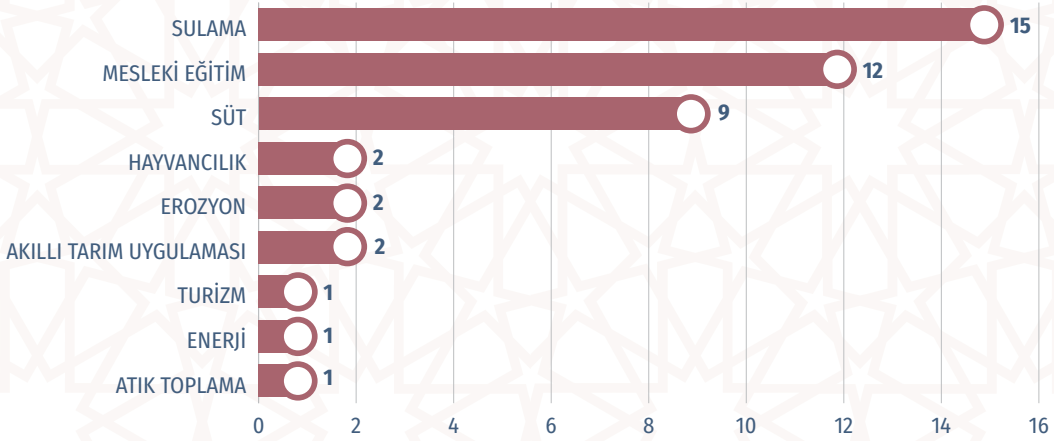
9.7 Uygulama Sürecinin Faaliyet Değerlendirilmesi

Destek almaya hak kazanan kurumların faaliyetlere göre dağılımları incelendiğinde destek almaya hak kazanan kurumların 8 ana alanda yoğunlaştığı, en fazla yoğunlaşmanın ise %54'lük oranla tarım faaliyetinde olduğu görülmüştür. Tarım faaliyetini sırasıyla %28'lik oranla hayvancılık faaliyeti takip etmektedir. Kalan %18'lik oran ise sırası ile mesleki eğitim, erozyon ile mücadele, çevre, sosyal, enerji ve turizm faaliyetlerinden olduğu görülmüştür.

Şekil 26 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Bütçe Verilerinin Faaliyetlere Göre Dağılım

Projeleri başarıyla tamamlanan projelerde de faaliyetlere göre dağılım proje başvurularında olduğu gibi gerçekleşmiştir. En çok yoğunlaşmanın olduğu tarım faaliyetinde gerçekleşen destek miktarı, sözleşmeye bağlanan destek miktarının %61'i olurken, ikinci sırada yer alan hayvancılık faaliyetinde bu oran %15 olmuştur.

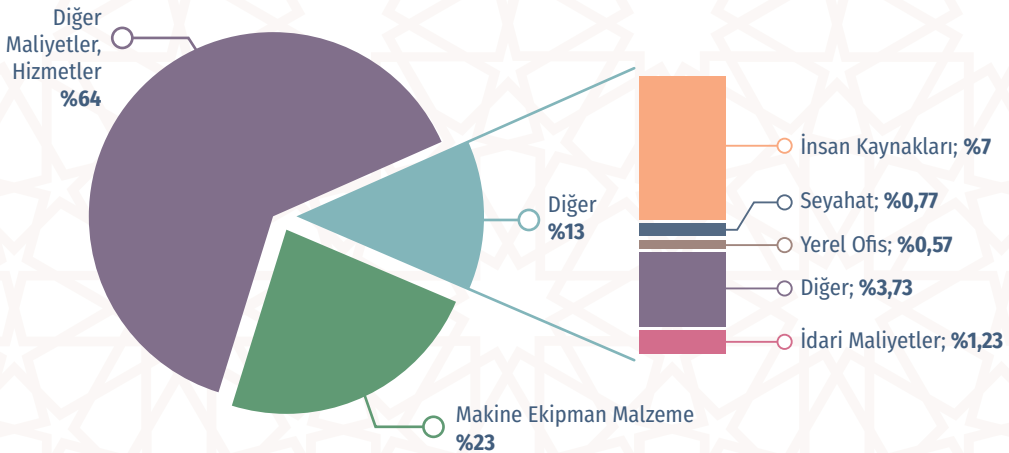

Şekil 27 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Alt Faaliyetlere Göre Dağılımı

Projelerini başarıyla tamamlayan 45 projenin alt faaliyetleri incelendiğinde ise faaliyetlerin %33 ile sulama, %27 ile mesleki eğitim ve %20 ile süt üretimi ve verimliliği alanlarında yoğunlaştığı görülmüştür. Proje faaliyetlerinin %20'si ise hayvancılık, erozyon ile mücadele, akıllı tarım uygulaması, turizm, enerji üretimi ve atık toplama faaliyetleri olarak gerçekleşmiştir.

9.8 Uygulama Sürecinde Bütçe Dağılımlarının Değerlendirilmesi

Program kapsamında gerçekleşen toplam bütçe harcamalarının yaklaşık %64'ü Diğer Maliyetler, Hizmetler bütçe kaleminde gerçekleştirilmiştir. Bu bütçe kalemi kapsamında altyapı harcamaları, inşaat, bakım, onarım ve sistem kurulumu gibi anahtar teslim harcamaları yer almaktadır. Desteklenen projelerin çoğunluğu bu tür faaliyetleri kapsadığı için yapılan harcamaların bu kaleme yoğunlaştığı görülmüştür. Yaklaşık **5,5 Milyon TL** maliyetle **1360 adet** makine ve ekipman alımı gerçekleştirilmiştir. Program kapsamında alınan makinelerin ortalama maliyeti **4 Bin TL** olmuştur.

Şekil 28 Program Kapsamında Yapılan Harcamaların Bütçesel Dağılımı

Program kapsamında yararlanıcı eş finansmanlarının büyük çoğunluğu kurumlarda çalışan kişilerin maaş ödemeleri ile gerçekleştirilmiştir. Bu yüzden sürekli istihdam konusunda çok fazla hedef gösterge belirlenmemiştir. Belirlenen hedef göstergeler arasında geçici veya sürekli istihdam bakımından hedeflenenin %85'i gerçekleştirilirken geçici veya sürekli kadın istihdamı sayısı bakımından ise hedeflenenin %81'i gerçekleştirilmiştir. Bütçeler incelendiğinde 5.Diğer Maliyetler Hizmetler kalemi ve 6.Diğer kaleminde yaklaşık 4 Milyon TL harcama yapılarak 14 adet inşaat, altyapı ve sulama işi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu kalemler kapsamında 429.638,71 TL tutarında ağaç dikimi gerçekleştirilmiş olup 518.700 adet ağaç dikilmiş ve 2750 hektar alan erozyondan korunmuştur.

Bütçe Kalemleri	Değer(TL)
1. İnsan Kaynakları	567.953,36
2. Seyahat	63.605,67
3. Ekipman ve Malzeme	1.895.235,99
4. Yerel Ofis Maliyetleri	47.060,98
5. Diğer Maliyetler, Hizmetler	5.257.484,67
6. Diğer	306.927,81
7. İdari Maliyetler	101.372,97
8. Genel Toplam	8.239.641,45

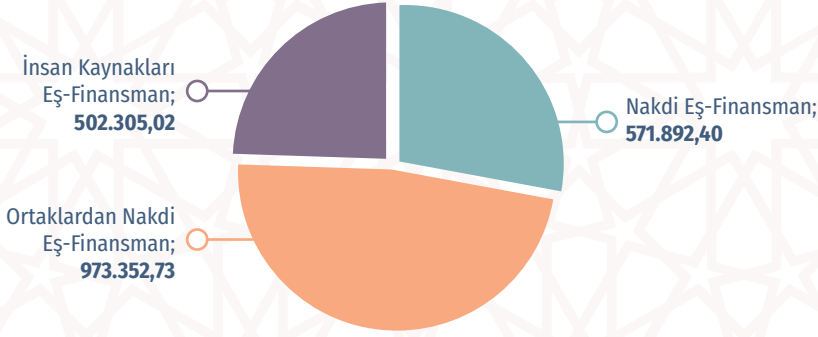
Tablo 17 Program Kapsamında Yapılan Harcamaların Bütçesel Dağılımı

9.9 Proje Uygulamalarında Eş-Finansman Kullanımının Değerlendirilmesi

Projelerini başarıyla tamamlayan kurumların eş finansman kaynakları değerlendirildiğinde; eş finansmanının tamamını insan kaynakları eş finansmanı olarak karşılayan kurumların yoğunlukta olduğu görülmektedir. Projelerini başarıyla tamamlayan kurumların %43'ü eş-f finansmanlarının tamamını insan kaynakları ile %33'ü proje ortaklarından nakdi olarak ve %18'i kendi nakdi imkânlarını kullanarak karşılamıştır. Kurumların %6'sı eş finansmanlarının belli bir kısmını nakdi olarak karşılarlarken kalan kısmı ise insan kaynakları ile karşılamıştır. Projelerinde gerekli olan eş finansmanının bu şekilde karşılayan kurum sayısı 3 adettir.

Kendi öz kaynakları ile eş finansmanlarını karşılayan kurumlar incelendiğinde; %57'sini resmi kurum, %29'unun belediyeler %14'ünün ise birliklerin oluşturduğu görülmüştür. İnsan kaynakları ile eş finansmanını karşılayan kurumlar incelendiğinde; %53'ünün resmi kurum, %18'inin Belediye, %18'inin birlik ve %12'sinin odalar ve borsalar olduğu görülmüştür.

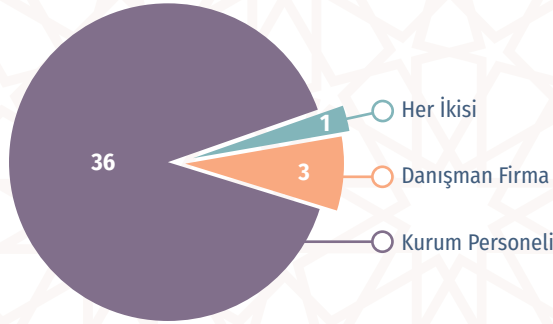
Program kapsamında %43 ile eş finansmanlarını insan kaynaklarıyla karşılayan kurumlar yoğun olmasına rağmen harcama yapılan bütçe göz önünde bulundurulduğunda ortaklardan nakdi kaynak ile eş finansmanlarını karşılayan kurumların bütçe miktarının daha fazla olduğu görülmüştür. Bunun sebebi ise bu kurumların projelerinin genel olarak daha yüksek bütçeli olan altyapı projeleri olmasıdır.

Şekil 29 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Eş Finansman Kullanım Verileri

9.10 Projelerin Uygulanmasında Yürütücü Tercihleri

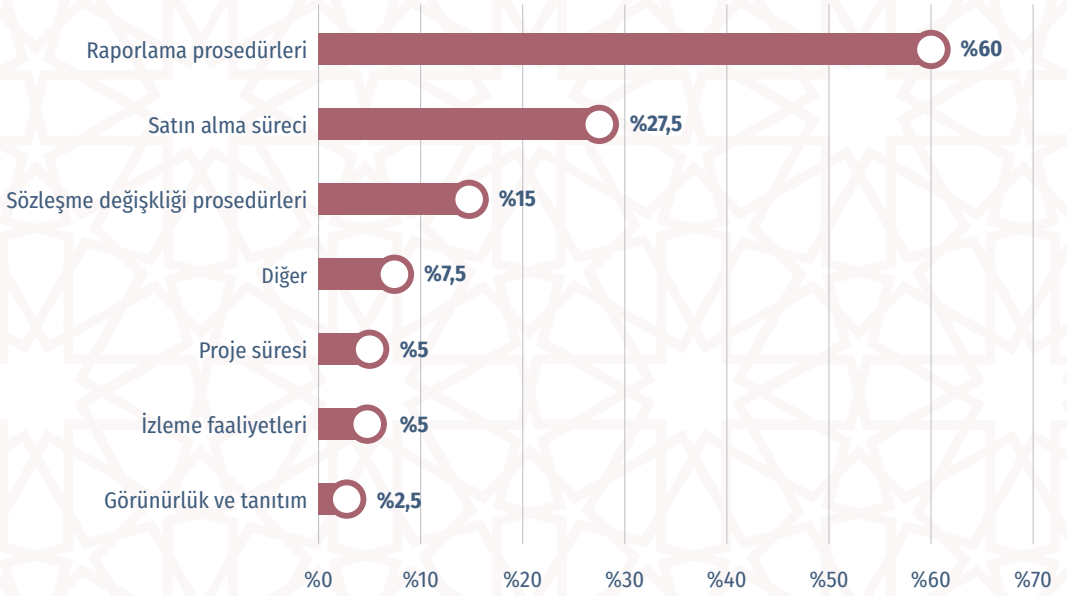
Başarıyla tamamlanan projelerde yararlanıcıların yaklaşık %90'ı projelerin yürütülmesinde kurum personelini tercih etmiştir. Yararlanıcıların %8'i projelerini danışman firma hizmeti ile yürütürken %2'si ise proje uygulama aşamasını danışman firma ve kurum personeli ile birlikte yürütmüştür. Uygulama sürecini kurum personeli ile yürüten kurumların proje yürütme tecrübeleriyle Ajansın veya diğer kurumların destek programlarına kendi imkânlarıyla hazırlandığı tespit edilmiştir. Proje uygulama tecrübesinin proje hazırlama sürecine olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Şekil 30 Proje Uygulamasında Yürütücü Tercihleri

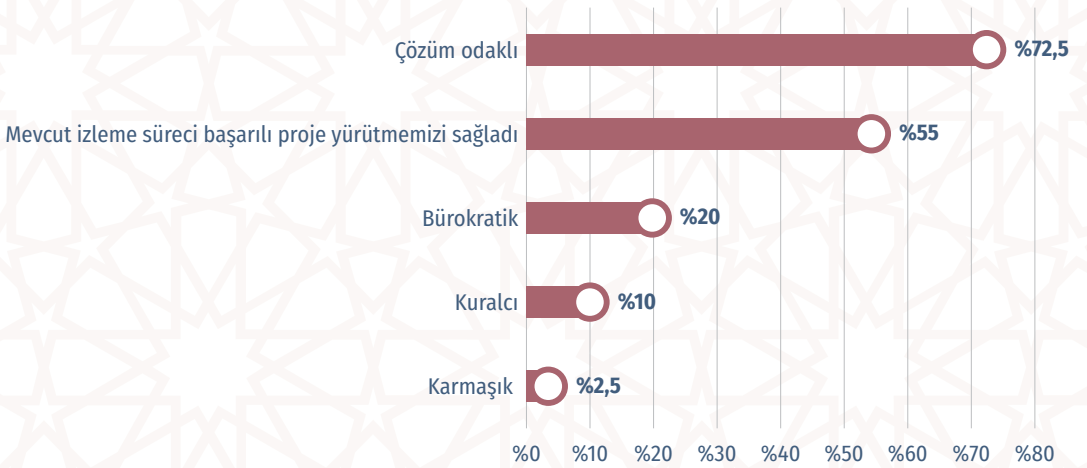
9.11 Proje Uygulama Aşamasında Yararlanıcı Deneyimlerinin Değerlendirilmesi

Yapılan anketlerde yararlanıcıların en fazla zorlandığı uygulama süreçleri sorulduğunda "Raporlama prosedürleri"nde ve "Satın alma süreçleri"nde zorlandıkları tespit edilmiştir. En az zorlandığı konu ise "Görünürlük ve tanıtım" olduğu tespit edilmiştir.

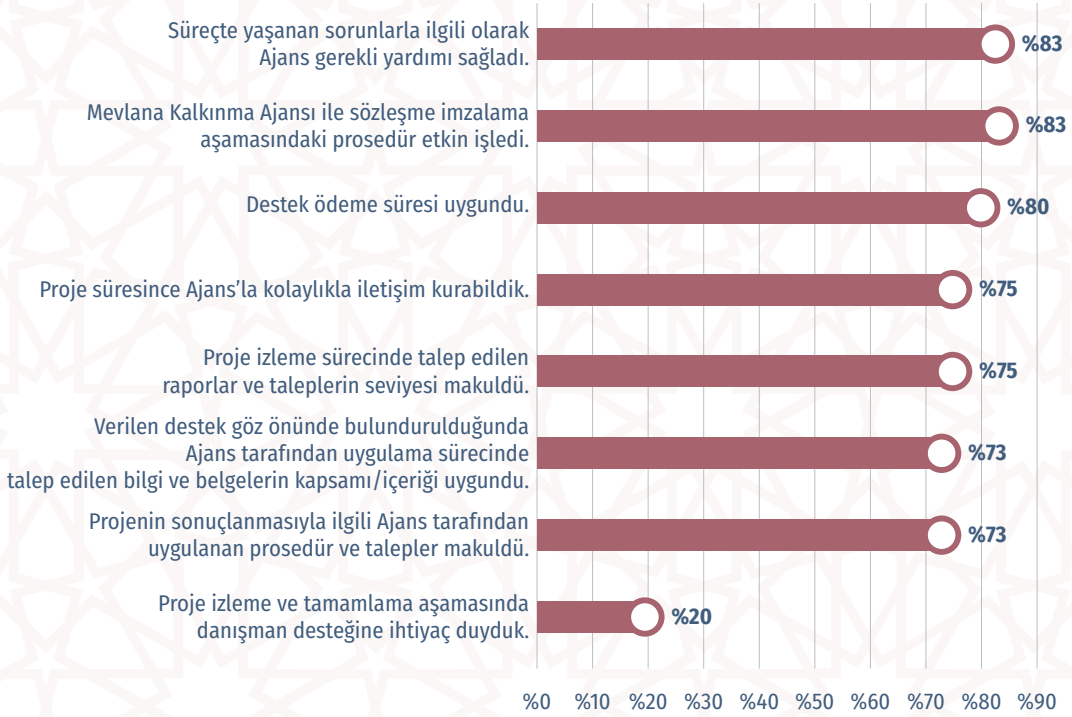

Şekil 31 Proje Uygulama Sürecinde Zorlanılan Safhalar (Birden fazla seçim yapılabilir.)

Ajans uzmanlarınca yürütülen izleme faaliyetlerine dair geri bildirim almak amacıyla ankette sorulan değerlendirme sorusuna yararlanıcıların %72,5'i izlemeleri çözüm odaklı olduğunu, %55'i ise süreç yürütümünde başarıyı sağladığını belirtmiştir. Ayrıca %20'si izlemeleri bürokratik, %10'u kuralcı, %2,5'i karmaşık olduğunu ifade etmişlerdir.

Şekil 32 İzleme Faaliyetlerinin Yararlanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi

Şekil 33 Kurumların Proje Uygulama Süreci İle İlgili Yaptıkları Tespitler

Ankete katılan kurumların proje uygulama süreçleri ile ilgili genel olarak edinmiş oldukları deneyimlerle ilgili sorulan soruya yararlanıcıların yoğunlukla pozitif geri bildirim yaptığı görülmüştür. Kurumlar uygulama süreci ile ilgili yapmış olduğu tespitlerde yoğunlukla süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajansın gerekli yardımı sağladığını, Ajans ile sözleşme imzalama aşamasında prosedürün etkin işlediğini ve Ajans tarafından yapılan ödemelerin zamanında yapıldığını beyan ettikleri görülmüştür.

9.12 Tespitler

1. Proje yararlanıcılarının, başvuruda talep ettikleri destek miktarının %54'ü ile sözleşme imzaladıkları, sözleşme imzalanan bütçe miktarının %84'ü ile de projelerini gerçekleştirebildikleri görülmüştür. Yararlanıcıların talep ettikleri destek miktarlarının bütçe revizyonları ile değiştirilmesi isabetli olmuştur.
2. Yararlanıcıların finansman taleplerinde çoğunlukla mevzuatta belirlenen sürelerde yerine getirildiği görülürken azımsanamayacak bir kısım ise ödeme taleplerinde rapor sunulma tarihlerinde revize talep etmiştir. Sözleşme aşamasında ara/nihai rapor sunulması için kesin bir tarihin belirlenmiş olması bu talebin çok olmasına sebep olmuştur.
3. Projelerde faaliyetlerin gerçekleşme süreleri ve süre uzatım talepleri değerlendirildiğinde, en makul uygulama süresinin 12 ay olduğu görülmüştür.
4. Zeyilname taleplerine bakıldığında en çok bütçe revizyonu ve ara/nihai rapor sunum döneminin değişikliği talep edildiği görülmüştür. Bütçe revizyonlarının çok olması projelerin başlangıç aşamasında iyi tasarlanmadığını gösterirken, sözleşme aşamasında ara/nihai rapor tarihlerinin belirlenmiş olması rapor tarihleri değişikliği konusunda zeyilname sayılarının çok olmasına neden olmuştur.
5. Başarıyla tamamlanan 45 projeye toplamda 141 adet izleme ziyareti yapılmıştır.
6. Programa tarım faaliyetinden kurumların yoğun bir biçimde başvuru yaptığı ve destek almaya hak kazananlar arasında da yoğunlukta olduğu görülmüştür.
7. Programda gerçekleşen maliyetlerin %67'sinin makine ve ekipman alımına yönelik olduğu görülmüştür.
8. Programın uygulanmasında gerekli olan eş finansmanın %25'i insan kaynakları eş finansmanı, %28 nakdi eş finansman, %48'i ise ortaklardan nakdi eş finansman ile karşılanmıştır.
9. Proje uygulama süreçleri ile ilgili kurumlardan genellikle olumlu geri bildirimler gelmiştir. Ajansın izleme faaliyetlerinin çözüm odaklı olduğunu, Ajans personeli ile kolay iletişim kurulabildiğini, prosedürlerin anlaşılabilir ve makul olduğunu beyan eden kurumların yoğunlukta olduğu görülmüştür.

10 - PROGRAMIN ETKİ DEĞERLENDİRİLMESİ

10.1 Programın Dolaylı Etkileri

Program kapsamında 29'u Konya, 17'si Karaman olmak üzere toplamda 45 proje desteklenerek 7 Milyon TL destek sağlanmıştır. Projeler yalnızca proje başvuru sahipleri ile kalmayıp ayrıca projelerde bulunan ortakları ve iştirakçileri de etkileyerek bölgede kapsamlı bir etki yaratılması sağlanmıştır. Bölgedeki 37 ilçeden 24 tanesine destek sağlanmış olması yine programın etkisinin bölge geneline yayılmasında büyük etken olmuştur. Projelerin genel olarak birden fazla ortak ve iştirakçi içermesi ve yine birden fazla sayıda yerleşim yerini kapsayacak şekilde tasarlanmış olması çarpan etkisi göstererek programın başarılı yürütülmesine katkı sağlamıştır.

Program Mevlana Kalkınma Ajansı'nın ilk mali destek programı olmasına karşın 365 adet başvurudan 46 proje başarılı bulunmuş ve başarılı bulunanların 45 tanesi başarıyla projelerini tamamlamıştır. Bu da programın proje uygulamadaki kapasiteye olan etkisini göstererek bölgede başarı sağlandığını ortaya koymaktadır.

Şekil 34 Projelerin Bölgeye Etkileri

Program kapsamında başarıyla tamamlanan 45 projeden 40'ı ile görüşmeler yapılarak anketler tamamlanmış olup bu anket aracılığıyla programın bölgedeki etkisi analiz edilmiştir. Program Eğitim ve Altyapı olmak üzere iki öncelikten oluştuğu için bundan sonraki kısımda değerlendirmeler önceliklere göre ayrı ayrı ele alınmıştır.

Programın bölgedeki genel etkisini ölçebilmek için ankete katılan yararlanıcılara projelerinin bölgeye etkilerinin neler olduğu sorusu sorulmuştur. Yararlanıcıların %60'dan fazlası kırsal alanda yapılan projeler ile bölge ekonomisine katkı sağladığını, %50'den fazlası kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerinin arttığını belirtmiştir. Yararlanıcıların %50'si proje ile kırsal altyapı olanakların arttığını, %45'i projenin hedef kitlelerinin bilgi ve becerilerinin artmasına olanak sağladığını, %40'ı proje kapsamında tarımda yeni teknolojilerin uygulandığını ifade etmiştir. Yararlanıcılar ayrıca proje ile kırsal alanda eğitim altyapısının güçlendiğini, kırsal toplumun yaşam kalitesinin arttığını, insan kaynakları kapasitelerinin geliştiğini ve hedef kitlenin istihdamının arttığını belirtmişlerdir.

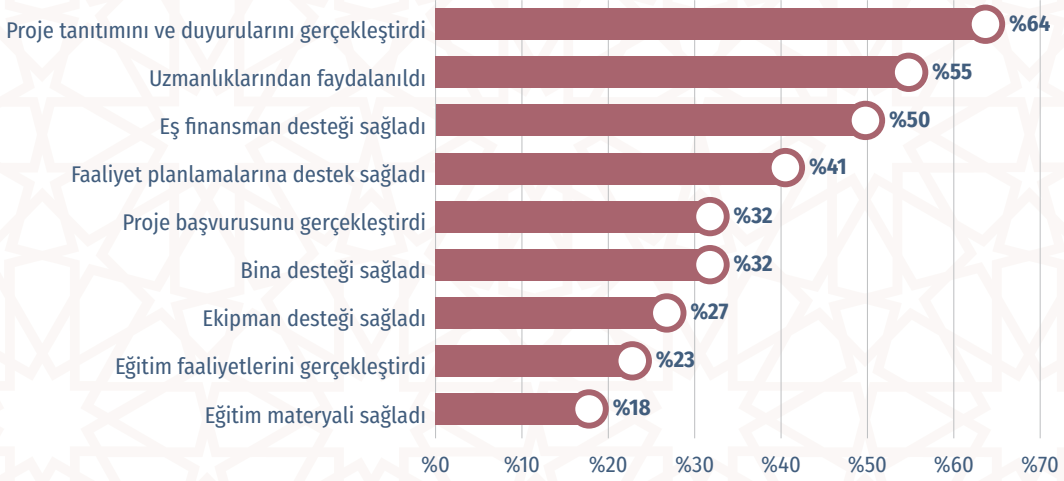
Yararlanıcılara proje kapsamında sağlanan yenilikçi unsurların neler olduğu sorulduğunda, yararlanıcıların %75'i projelerinin bölgede farkındalık yarattığını, %68'i uygulandığı bölgede projenin ilk olduğunu, %45'i yeni gereksinimlerin farkına varıldığını belirtmiştir. Programın bölgede köylere kadar uygulama alanı bulması farkındalığın artmasına katkı sağlamıştır. Böylelikle hiç proje yürütmemiş olan kurumlar dahi proje yürüterek proje deneyimi kazanmış ve o bölgedeki insanların bilinçlendirilmesini sağlamıştır.

Şekil 35 Projeler Kapsamında Sağlanan Yenilikçi Unsurların Dağılımı

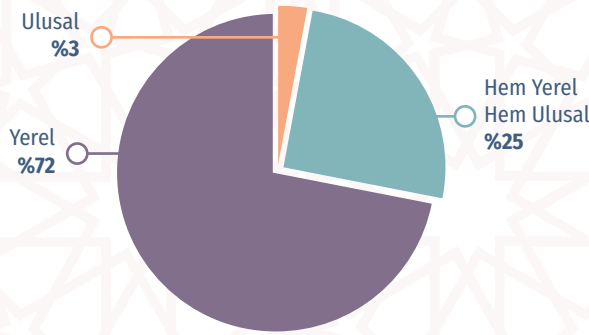
Ankete katılan yararlanıcılara ortak veya iştirakçinin durumu ve projeye katkısının neler olduğu sorulmuştur. %83'ü projelerinde en az 1 ortak ve/veya iştirakçi olduğunu %17'si ise herhangi bir ortak veya iştirakçileri olmadığını belirtmiştir. Projelerde ortak ve iştirakçilerin fazla olması programın bölgede çarpan etkisi yaratmasında en önemli faktörlerden biri olmuştur.

Proje ortak ve/veya iştirakçilerin projeye katkısı ayrıntılı olarak incelendiğinde ise projelerde proje tanıtım ve duyurusunun yapılması, uzmanlıklarından faydalanılması ve eş finansman desteğinde bulunma oranının %50 ve üzerinde bir oranda gerçekleştiği görülmüştür. Yararlanıcıların %32'si ise proje başvurularını ortak ve/veya iştirakçi ile gerçekleştirdiğini belirtmişlerdir.

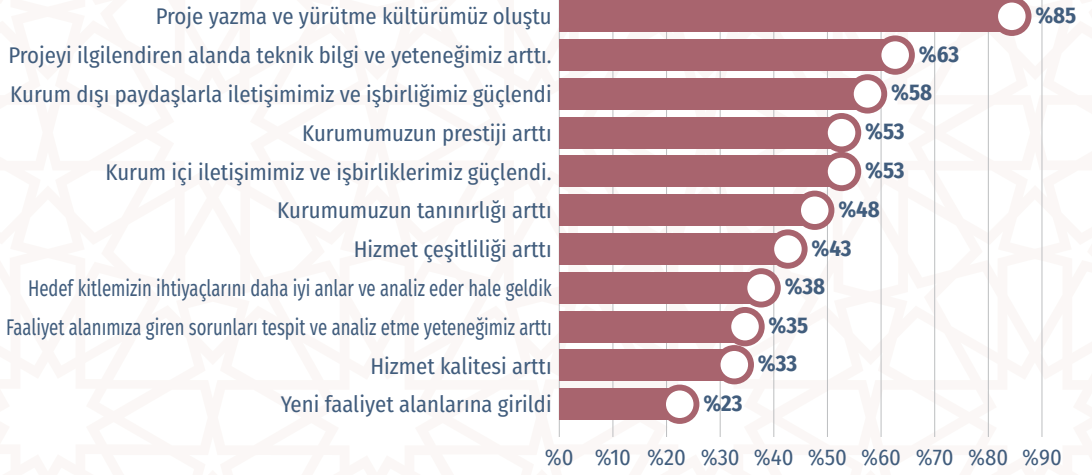
Şekil 36 Projede Yer Alan Ortak ve/veya İştirakçinin Katkısı

Yararlanıcılara projenin kurumlarının tanıtım faaliyetlerine katkı sağlayıp sağlamadığı sorulduğunda ankete katılanların %90'ı evet cevabını verirken %10'u hayır cevabını vererek katkı sağlamadığını belirtmiştir. Projelerin kurumların tanıtımlarına katkı verdiğini belirten yararlanıcıların %72'si projelerinin yerel basın ile tanıtıldığını, %25'i yerel ve ulusal basına ile tanıtıldığını, %3'ü ise projelerinin ulusal basında tanıtıldığını belirtmiştir.

Şekil 37 Projelerin Basında Yer Alma Oranı

Ankete katılan yararlanıcılara proje ile kurumlarında ne tür değişikliklerin meydana geldiği sorusu sorulmuştur. Yararlanıcıların %85'i proje yazma ve yürütme kültürlerinin oluştuğunu, %63'ü proje alanında teknik bilgilerinin arttığını, %58'i kurum dışı ilişkilerinin arttığını, %53'ü kurum prestijlerinin arttığını ve kurum içi iletişimlerinin güçlendiğini belirtmiştir. Ankete katılan yararlanıcıların %65'inin ajansa tekrar başvuru yaptığı göz önünde bulundurulursa projelerin proje yazma ve yürütme kültürü oluşturmada konusunda yüksek oranda etkili olduğu söylenebilir.

Şekil 38 Proje ile Kurumlarda Meydana Gelen Değişikliklerin Değerlendirilmesi

10.2 İnsan Kaynakları Kapasitesinin Artırılmasına Yönelik Projelerin Etkisinin Değerlendirilmesi

Program kapsamında eğitim önceliğinde 18 adet proje başarıyla tamamlanmıştır. Tamamlanan projelerden 16'sının yararlanıcısı ile anket yapılarak programın bölgeye olan etkisi değerlendirilmeye çalışılmıştır. Eğitim önceliğinde tamamlanan projelerde eğitim faaliyetlerine 148.284,49 TL harcama gerçekleştirilerek **7.133** kişiye toplamda **4.307** saat eğitim verilmiştir. Eğitim faaliyetlerinde kişi başına **20,78** TL destek ödemesi gerçekleştirilmiştir. Eğitim önceliğinde başvuru yapan projelerde başvuruda eğitim alacak kişi sayısı 4.281 kişi hedeflenmişken projelerin tamamlanmasıyla bu sayı 2 katına yakın gerçekleşmiş ve programın eğitim önceliğinin başarılı çıktılarından biri olmuştur. Bu durum kişi başı eğitim maliyetlerinin de azalmasına katkı sağlamıştır.

Eğitimlerde hedef grup genel olarak üreticiler ve yetiştiriciler, dezavantajlı gruplar, işsizler, gençler ve belirli meslek mensuplarından oluşmaktadır. Ankete katılan yararlanıcılara hedef gruplara yönelik hangi faaliyetlerde bulundukları sorulduğunda, %69 gibi yüksek bir oranda mesleki eğitim verildiği cevabı alınmıştır.

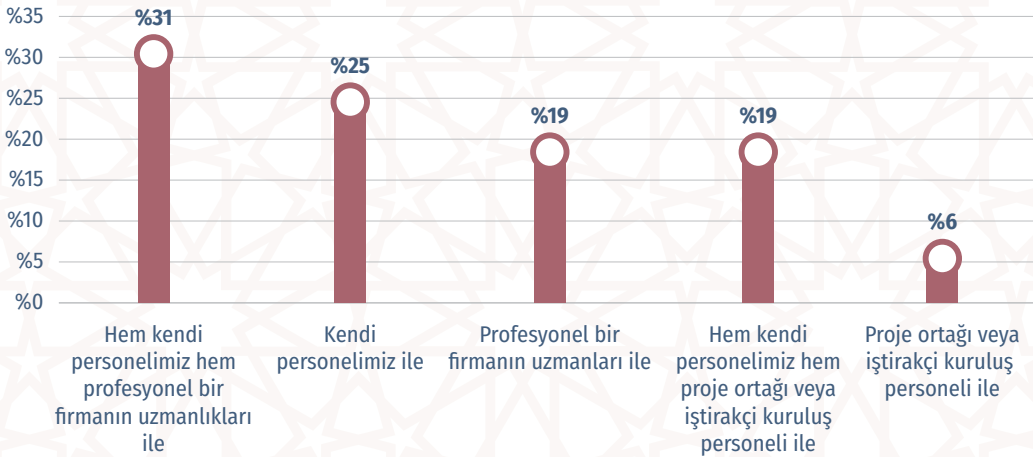
Şekil 39 Eğitim Projelerinde Hedef Gruplara Yönelik Faaliyetlerin Değerlendirilmesi

Eğitim projelerinin etkisini değerlendirmek için yararlanıcılara sorulan bir diğer soru ise proje sonucunda hangi kazanımları elde ettikleri sorusu olmuştur. Ankete katılanların %69'u eğitim alanında bilgi becerilerin arttığını, %50'si eğitimler ile bölgede daha kaliteli üretim yapılması sağlandığını belirtmiştir. Ayrıca ankette yararlanıcılar projeler ile bitkisel üretim verimliliğinin %5 ila %150 arasında artış gösterdiğini, hayvansal üretim verimliliğinin %2 ila %50 arasında artış gösterdiğini, 23 adet yeni işyeri kurulduğunu ve bu kapsamda 54 kişinin istihdamının sağlandığını belirtmişlerdir.

Şekil 40 Eğitim Projelerinde Proje Sonucunda Elde Edilen Kazanımların Değerlendirilmesi

Ankete katılan yararlanıcılara yapmış oldukları eğitim/danışmanlık hizmetlerinin kimler tarafından gerçekleştirildiği sorusu sorulmuştur. Projelerin büyük çoğunluğunda eğitim/danışmanlık hizmetleri yararlanıcıların kendi personellerinden veya proje ortağının/iştirakçisinin personeli ile gerçekleştirilmiştir. Eğitim faaliyetlerinde kurum personellerinin görevlendirilmesi, eğitim maliyetlerinin düşük olmasındaki etkenlerden biri olarak kabul edilebilir.

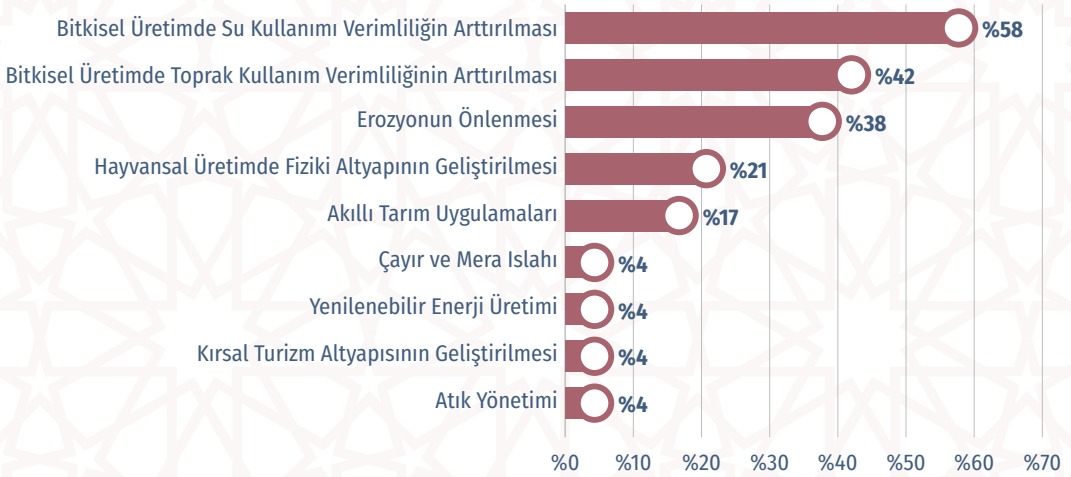

Şekil 41 Eğitim/Danışmanlık Hizmetlerinde Kullanılan Personelin Dağılımı

10.3 Altyapı Kurulumuna Yönelik Projelerin Etkisinin Değerlendirilmesi

Program kapsamında altyapı önceliğinde 27 adet proje başarıyla tamamlanmıştır. Tamamlanan projelerden 24'ünün yararlanıcısı ile anket yapılarak programın bölgeye olan etkisi değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Yararlanıcılar ile yapılan anket çalışmasında hedef gruplara yönelik faaliyetler incelendiğinde; faaliyetlerin %58'inin bitkisel üretimde su kullanım ve %42'sinin bitkisel üretimde toprak kullanım verimliliğinin artırılmasına yönelik olduğu, %38'inin erozyonun önlenmesine yönelik olduğu, %21'inin hayvansal üretimde fiziki altyapının geliştirilmesine yönelik olduğu, %17'inin ise akıllı tarım uygulamasına yönelik olduğu görülmüştür. Çayır ve mera ıslahı faaliyetleri, yenilenebilir enerji üretimi faaliyetleri, kırsal turizm faaliyeti ile atık yönetimi faaliyetleri %4'lük oranda kalmıştır.

Şekil 42 Altyapı Projelerinde Hedef Gruplara Yönelik Faaliyetlerin Değerlendirilmesi

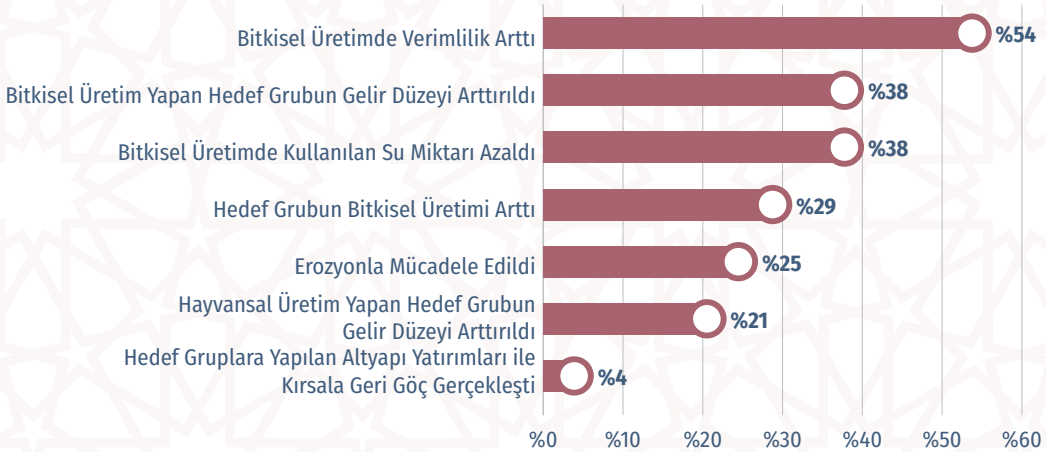
Altyapı projelerinde en fazla damlama ve yağmurlama sulama sistemlerine yönelik projeler hayata geçirilmiştir. Geleneksel sulama faaliyetlerine kıyasla daha tasarruflu olan bu sistemler için 3.987.040,71 TL harcama yapılarak **90.601** metre sulama boru hattı kurulmuş ve toplamda **34.781** dekar alan tasarruflu sulama sistemleri ile sulanmıştır. Projeler kapsamında yapılan yatırımlar ile dekar başına **114,6** TL maliyetle tasarruflu sulama sistemleri kurulmuştur.

Çayır ve mera ıslahı faaliyetlerine yönelik projeler kapsamında **2.527** dekar çayır ve mera ıslahı sağlanmıştır. Program hedeflerinden biri olan erozyonun önlenmesi ile ilgili projeler kapsamında ise **518.700** adet fidan dikimi gerçekleştirilerek **2.750** dekar alan ağaçlandırılmıştır. Bu faaliyetler kapsamında ise 429.638,71 TL harcama yapılmıştır.

Hayvansal üretimde fiziki altyapının geliştirilmesi hedefine yönelik olarak süt toplama merkezleri faaliyetleri yapılmıştır. Bu kapsamda projeler ile **58** adet süt toplama merkezi kurulmuş ve günlük **16.680** litre sütün soğuk zincirde muhafazası sağlanmıştır. Bu faaliyetler için toplamda 667.440,97 TL harcama yapılmıştır.

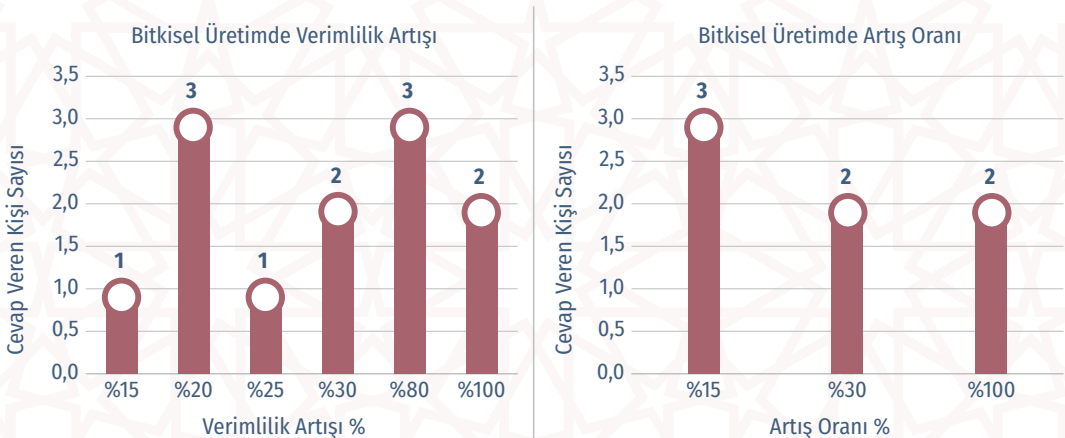
Ayrıca projeler kapsamında 15 adet evin dış görünüşü restore edilerek turizme katkı sağlanmış ve günlük 30.650 ton atık toplanması sağlanmıştır.

Anket çalışmasında yararlanıcıların projelerinin tamamlanmasından sonra elde edilen kazanımlar sorulmuştur. Yararlanıcıların %54'ü projelerinin bitkisel üretimde verimliliği arttırdığını, %38'i proje ile bitkisel üretim yapan hedef grubun gelir düzeyinin arttığını, %38'i proje ile kullanılan su miktarının azaldığını, %29'u projeleri ile hedef grubun bitkisel üretiminin arttığını, %25'i erozyonla mücadele edildiğini, %21'i hayvansal üretim yapan hedef grubun gelir düzeyinin arttığını, %4'ü ise hedef gruplara yapılan altyapı yatırımları ile kırsala geri göçün gerçekleştiğini belirtmiştir.

Şekil 43 Altyapı Projelerinde Proje Sonucunda Elde Edilen Kazanımların Değerlendirilmesi

Projeleri ile bitkisel üretimde verimliliğin arttığını beyan eden yararlanıcıların ankette belirttikleri verimlilik artış oranı ortalama %50 civarında olmuştur. Yararlanıcıların %40'ı verimlilik artışını %80'inin üstünde olduğunu belirtmiştir. Projeleri kapsamında bitkisel artış olduğu beyan eden yararlanıcıların ankette belirttikleri bitkisel üretim artış oranı ortalama %44 olmuştur. Yararlanıcılar tarafından ankette verilen verilere göre yapılan modern sulama yatırımları ile yıllık 116.271 ton su tasarruf edilmiştir. Projeler ile raporun yazıldığı tarihe kadar ortalama 1.162.710 ton su tasarrufu sağlanmıştır.

Şekil 44 Altyapı Projelerinin Bitkisel Üretime Etkisinin Değerlendirilmesi

10.4 Tespitler

1. Bölgedeki 37 ilçeden 24 tanesine destek sağlanmış böylelikle hiç proje yürütmemiş olan kurumlar dahi proje yürüterek proje deneyimi kazanmış ve o bölgedeki insanların bilinçlendirilmesini sağlamıştır.
2. Kırsal projelerin bölgeye katkısı en fazla bölge ekonomisine katkı sağlaması, kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerinin artırması ve bölgede kırsal altyapının gelişmesi yönünde olmuştur.
3. Projelerin genel olarak birden fazla ortak ve iştirakçi içermesi ve yine birden fazla sayıda yerleşim yerini kapsayacak şekilde tasarlanmış olması çarpan etkisi göstererek programın başarılı yürütülmesine katkı sağlamıştır.
4. Projelerini başarıyla tamamlayan bazı kurumlar için bölgede yapılan ilk proje uygulaması olmasının da etkisiyle programın bölgede farkındalığı arttırdığı görülmüştür.
5. Programın bölge tanıtımında hem yerel hem de ulusal bazda etkili olduğu tespit edilmiştir.
6. Program ile hiç proje yürütmemiş kesimlere ulaşılarak bu kişilerde proje yazma ve yürütme kültürünün oluşturulması sağlanmış olup kurumların proje konusuna giren alanda teknik bilgi ve yetenekleri artarken kurum içi ve dışı iletişimlerinin de geliştiği görülmüştür.
7. Programın uygulanması sonrasında bölge genelinde üretimde verimliliğin arttığı ve daha kaliteli üretim yapılabildiği tespit edilmiştir.
8. Eğitim projelerinde hedeflenen eğitim verilecek kişi sayısı projeler sonunda hedeflenen miktarın iki katı olarak gerçekleşmiştir.
9. Projeler kapsamında 7.133 kişiye 4.307 saat eğitim verilmiş, kişi başına düşen eğitim maliyeti 20,78 TL olmuştur.
10. Program kapsamında yapılan eğitimler ile eğitim alanlardan 23'ü kendi işyerlerini kurmuş, 54'ü ise yeni iş sahibi olmuştur.
11. Projeler kapsamında 90.601 metre sulama boru hattı kurulmuş ve toplamda 34.781 dekar alan tasarruflu sulama sistemleri ile sulanmıştır. Projeler kapsamında yapılan yatırımlar ile dekar başına 114,6 TL maliyetle tasarruflu sulama sistemleri kurulmuştur.
12. Çayır ve mera ıslahı faaliyetlerine yönelik projeler kapsamında 2.527 dekar çayır ve mera ıslahı sağlanmıştır.
13. Erozyonun önlenmesi ile ilgili projeler kapsamında ise 518.700 adet fidan dikimi gerçekleştirilerek 2.750 dekar alan ağaçlandırılmıştır.
14. Hayvansal üretimde fiziki altyapının geliştirilmesi projelerinde 58 adet süt toplama merkezi kurulmuş ve günlük 16.680 litre sütün soğuk zincirde muhafazası sağlanmıştır.

11 - PROGRAMIN İLGİLİLİK DEĞERLENDİRMESİ

11.1 İlgililik Değerlendirmesi

Kırsal Kalkınma Mali Destek Programının genel amacı, TR52 (Konya-Karaman) Düzey 2 Bölgesinde kırsal kalkınmaya destek sağlanarak bölge halkının gelir düzeyi, yaşam kalitesi ve refah seviyesinin artırılmasına katkı sağlanmaktadır.

Bu teklif çağrısı kapsamında programın öncelikleri;

- Öncelik 1: Bölge genelinde kırsal kalkınmaya katkı sağlayacak insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesine yönelik eğitim projelerinin desteklenmesi,
- Öncelik 2: Bölge ekonomisinin gelişmesi bakımından önem taşıyan kırsal altyapının geliştirilmesi yolu ile bölge insanının yaşam kalitesinin artırılması

şeklinde belirlenmiştir.

2009-2010 TR52 Konya-Karaman Bölge Planında vizyon olarak “Ulusal ve uluslar arası düzeyde inovasyon, kümelenme, kalite, markalaşma, kurumsallaşma temellerinde rekabetçi üretim yapılan, sağlıklı, eğitilmiş ve kültürlü bireylerin yaşadığı, medeniyet değerlerinin korunduğu ve küresel paylaşıma açıldığı bir bölge olmak” vizyonu ortaya konulmuş ve bu vizyona ulaşmak adına dört temel tematik eksen belirlenmiştir. Bunlar;

- E1. Bölgenin Cazibesinin Artırılması, Yatırımcının Bölgeye Çekilmesi ve Turizme Destek Sağlanması
- E2. İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi, Nitelikli İş Gücü Oluşturulması.
- E3. İşletmelerin Rekabet Gücünün Artırılmasına Destek Sağlanması.
- E4. Tarım ve Kırsal Kalkınma İle Çevre ve Küçük Ölçekli Alt Yapıya Destek Sağlanması

Ayrıca her bir eksenin altında öncelikler ve stratejiler belirlenmiştir. 2009 yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı, Mevlana Kalkınma Ajansı 2009 Yılı Çalışma Programı ile Ajans uzmanlarının bölgedeki sektör temsilcileriyle yapmış oldukları çalıştaylar ve saha çalışmaları sonucunda elde edilen veriler çerçevesinde hazırlanan 2009-2010 Ön Bölgesel Gelişme Bölge Planında belirtilen hedef ve öncelikler göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Program öncelikleri ve plan öncelikleri tek tek incelendiğinde ise şu tablo ortaya çıkmaktadır:

Program Öncelik

2009-2010 Bölge Planı Tematik Hedefleri

Öncelik1: Bölge genelinde kırsal kalkınmaya katkı sağlayacak insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesine yönelik eğitim projelerinin desteklenmesi,

- 2.1- Bölgede insan kaynakları stratejisi çalışmasının yapılması için gerekli verileri sağlayacak, işgücü talebi ve arzı (işgücünün nitelik ve nicelik yönlerinden) veri tabanlarının oluşturulması.
- 2.2- Dezavantajlı grupların topluma kazandırılması ve statülerinin yükseltilmesi amacıyla yönelik çalışmalara destek sağlanması.
- 2.3- Nitelsiz işsizlerin istihdam edilebilirliğini artıracak mesleki ve teknik eğitimin ve nitelsiz iş gücünün doğru alanlara yönlendirilmesine dair bilimsel çalışmaların desteklenmesi.
- 2.5- Her kademedeki mesleki eğitim kurum ve kuruluşlarının iş eğitimi amaçlı donatılarını geliştirme projelerine destek sağlanması
- 4.2- Kırsal kesimin güçlendirilmesi.
- 4.4- Organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının desteklenmesi.
- 4.5- Bölgesel ve yöresel ürünlerin teşvik edilmesi, korunması, tanıtımı ve tescilinin desteklenmesi.

Öncelik 2: Bölge ekonomisinin gelişmesi bakımından önem taşıyan kırsal altyapının geliştirilmesi yolu ile bölge insanının yaşam kalitesinin artırılması

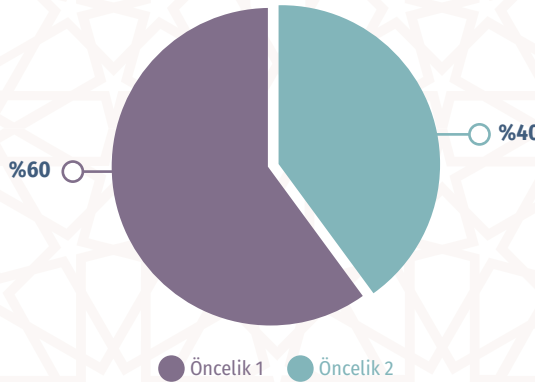
- 1.1- Bölgenin potansiyel ve yeteneklerini ortaya koymaya dönük araştırmalara, bölgesel cazibenin artırılmasına yardımcı olacak çalışmalara destek sağlanması.
- 1.2- Bölgenin tarihi, doğal, kültürel varlıklarının ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımını yaparak turizmi teşvik edecek çalışmalara destek sağlanması.
- 4.1- Bölgenin tarımsal üretim potansiyelini ve tarıma dayalı sanayileri geliştirmeye yönelik çalışmaların desteklenmesi.
- 4.3- Modern sulama teknikleri ile mevcut durum analizine uygun olarak KOP Bölgesi tarım eylem planı çerçevesindeki projelere destek sağlanması
- 4.6- Yerel yönetimlerin küçük ölçekli altyapı (kentsel dönüşüm, yol, su, kanalizasyon ve atık işleme gibi) ve çevre kalitesini artırmaya yönelik projeler üretmesine destek sağlanması.
- 4.7- Çevreye duyarlı alternatif, yenilenebilir enerji veya temiz teknolojilerin (rüzgar, jeotermal, güneş vb) teşviki.

Şekil 45 Öncelikler İle Bölge Planı İlişkisi

Genel olarak baktığımızda 2009 Mali Destek Programı, “İnsan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi, nitelikli iş gücü oluşturulması” ve “Tarım ve kırsal kalkınma ile çevre ve küçük ölçekli alt yapıya destek sağlanması” eksenlerine doğrudan hizmet etmektedir. Bunun yanı sıra “Bölgenin cazibesinin artırılması, yatırımcının bölgeye çekilmesi ve turizme destek sağlanması” eksenine ile ilgili örnek proje konuları da programda yer bulmuştur.

2009 yılı Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı, program öncelikleri ve kapsamı doğrultusunda kurumlara ve bölgeye yönelik olarak insan kaynaklarında gelişmenin sağlanması ile nitelikli işgücü oluşumuna, dezavantajlı gruplara yönelik faaliyetlerin yapılmasına ve bu grubun toplumda öne çıkmasını sağlamada etkin rol oynamıştır. Ayrıca kırsal altyapı faaliyetleri ile bölgedeki su sorunu gibi konulara çözüm bulunmasında etkili olmuş, hayvancılık ve süt üretiminde yine yenilikçi yöntemlerin bölgeye kazandırılmasında faydalı olmuştur.

Bu program kapsamında destek almaya hak kazanarak projelerini başarıyla tamamlayan 45 kurumun başvuruda yaptıkları öncelikler incelendiğinde; Bölge ekonomisinin gelişmesi bakımından önem taşıyan kırsal altyapının geliştirilmesi yolu ile bölge insanının yaşam kalitesinin artırılması önceliğinin en çok başvuru yapılan öncelik olduğu görülmektedir.

Şekil 46 Projelerini Başarıyla Tamamlayan Kurumların Başvuru Yaptığı Önceliklerin Dağılımı

11.2 Önceliklerde Performans Değerlendirilmesi

Önceliklerin performans değerlendirilmesinin yapılabilmesi için program tasarımında öncelik hedeflerinin oluşturulması gerekmektedir. Bu programda öncelik hedefleri belirtilmemiştir. Bu nedenle programın öncelik performans değerlendirilmesi yapılamamaktadır. Bunun yerine programda başvuruda yapılan önceliklere göre oluşan etkiler yorumlanacaktır.

Öncelik 1 kapsamında kurumların sağlayacak insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu yüzden başarıyla yürütülen projelerin ana faaliyeti eğitim olarak belirlenmiştir. Destek alan kurumların 18 adedi bu önceliğe başvuru yapmıştır. Program kapsamında eğitim verilen kişilerin %82'si bu önceliğe başvuru yapan kurumlar tarafından verilmiştir. Kadın, genç ve engellilere yönelik verilen eğitimlerin tamamı yine bu önceliğe başvuran kurumlar tarafından verilmiştir. Verilen eğitimler saat olarak değerlendirildiğinde ise toplam eğitim süresinin %99'u bu önceliğe başvuran kurumlar tarafından verilmiştir. Ayrıca program kapsamında gerçekleştirilen ulusal/uluslararası organizasyonlar, seminer,

toplantı ve konferansların %93'ü yine bu önceliğe başvuran kurumlar tarafından düzenlenmiştir. Program kapsamında destek alan kurumların %53'ü kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerinin arttığını, %45'i hedef kitlenin mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin arttığını, %40'ı kırsal alanda yaşayanlara yönelik eğitim altyapısının güçlendirildiğini belirtmiştir.

Öncelik 2 kapsamında kurumların kırsal altyapının geliştirilmesi yolu ile bölge insanının yaşam kalitesinin artırılması hedeflenmiştir. Destek alan kurumların 27 adedi bu önceliğe başvuru yapmıştır. Bu öncelikteki projeler süt üretimi ve depolanması, tarım alanlarında akıllı sulama sisteminin yapılması, erozyonun önlenmesi ve enerji üretimi gibi konularda projelerini hazırlamışlardır. Bu yüzden bu konularda oluşturulan tüm performans göstergelerinin hemen hemen tamamı bu önceliğe başvuran kurumlar tarafında gerçekleştirilmiştir. Program kapsamında destek alan kurumların %63'ü proje faaliyetleri ile kırsal alanın bölge ekonomisine katkısı arttığını, %50'si kırsalda yaşayan nüfusun erişebileceği kırsal altyapı olanakları arttığını, %40'ı tarımda yeni teknolojilerin uygulandığını belirtmiştir.

Proje başvurularında tek bir öncelik ile yapılabilmesi şartı projelerin performans göstergelerinin belirlemesinde ve ayrımında kolaylık sağlamıştır. Fakat program başvuru rehberinde, performans göstergeleri sınırlı sayıda sayılmış olup bu sayılanlar dışında konusuna özgü olarak her proje için yeni bir göstergenin belirlenebileceği yer almıştır. Bu da programda çok sayıda gösterge olmasına neden olmuş ve performansların değerlendirilmesini zorlaştırmıştır.

Başvuru rehberinde önceliklere ilişkin örnek proje konuları belirtilmiştir. Söz konusu proje konularının büyük çoğunluğu desteklenen projeler ile uyumlu olmuştur.

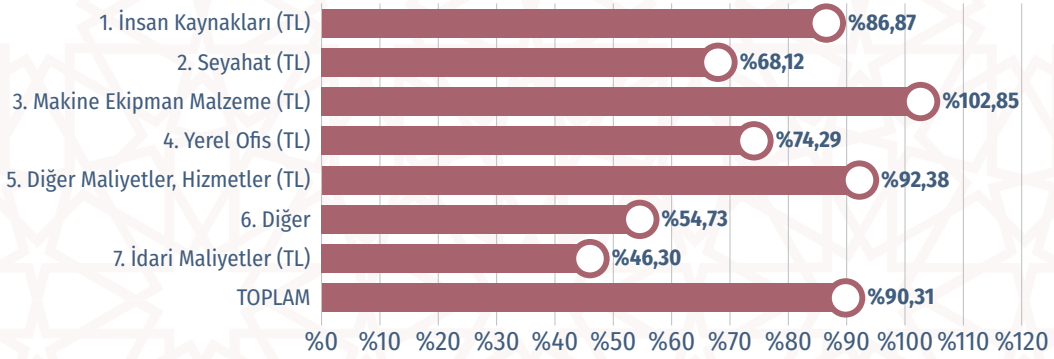
11.3 Tespitler

1. Program öncelikleri ile ilgili olarak önceliklere özgü performans göstergeleri ve hedefleri belirlenmediğinden öncelik değerlendirmesi sağlıklı yapılamamıştır.
2. Program öncelikleri bölge planı ile ilgilidir.
3. Program kapsamında Öncelik 1'den destek alan kurumların %53'ü kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerinin arttığını, %45'i hedef kitlenin mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin arttığını, %40'ı kırsal alanda yaşayanlara yönelik eğitim altyapısının güçlendirildiğini belirtmiştir.
4. Program kapsamında Öncelik 2'den destek alan kurumların %63'ü proje faaliyetleri ile kırsal alanın bölge ekonomisine katkısı arttığını, %53'ü kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgilerinin arttığını, %50'si ise kırsalda yaşayan nüfusun erişebileceği kırsal altyapı olanakları arttığını belirtmiştir.

12 - PROGRAMIN VERİMLİLİK DEĞERLENDİRİLMESİ

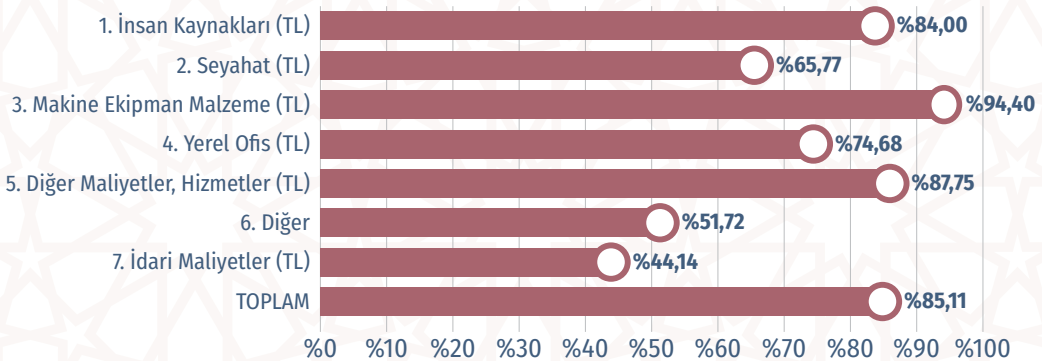
12.1 Projelerde Bütçe ve Destek Kullanım Verimliliğinin Değerlendirilmesi

Programda kullanılan bütçe tertipleri ve kalemleri, Kalkınma Ajansları meri mevzuatında belirlen bütçe formatına göre uygulanmıştır. Bu formata göre proje bütçeleri, İnsan kaynakları, seyahat, makine ekipman, yerel ofis, diğer maliyetler hizmetler, diğer ve idari maliyetlerden oluşmaktadır. Projelerini başarıyla tamamlayan kurumların proje bütçelerini kullanım oranları, %90 gibi sözleşmeye bağlanan bütçe miktarına yakın bir oranla gerçekleşmiştir. Programda idari maliyetler ve diğer bütçeleri en az gerçekleşmenin olduğu bütçe kalemleri olmuştur.

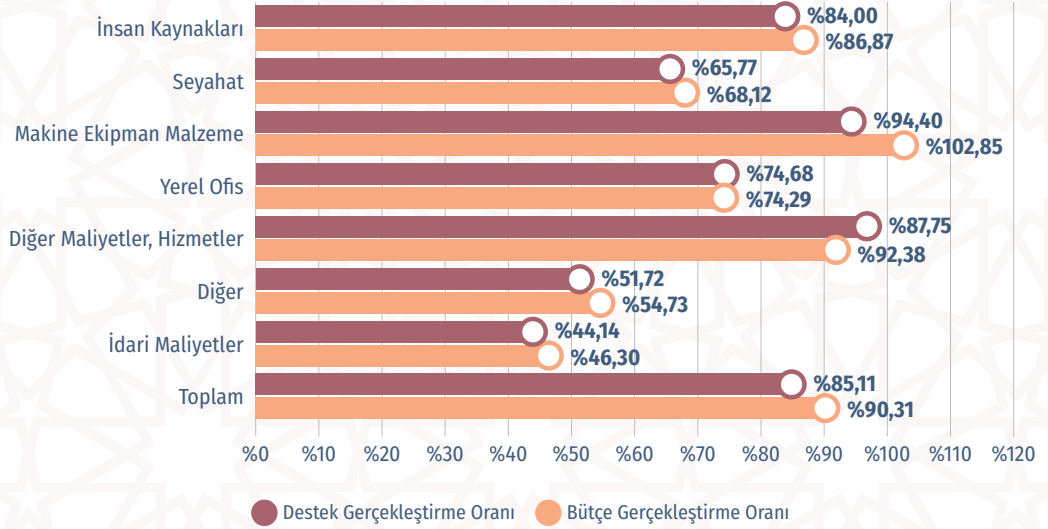
Şekil 47 Tamamlanan Projelerde Bütçe Gerçekleşme Oranları

Tamamlanan projelerde gerçekleşen destek tutarları incelendiğinde; programda kullanılan destek tutarının sözleşmeye bağlanan destek tutarına oranının %85 oranında olduğu görülmüştür. Programda, bütçe gerçekleşmesinin % 90 oranında, destek gerçekleşmesinin %85 oranında olması, uygun olmayan maliyetlerin oluşmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Programda en az destek gerçekleşmeleri, %44 oranla idari maliyetler bütçesi ile %51 oranla diğer bütçesinde gerçekleşmiştir.

Şekil 48 Tamamlanan Projelerde Destek Gerçekleşme Oranları

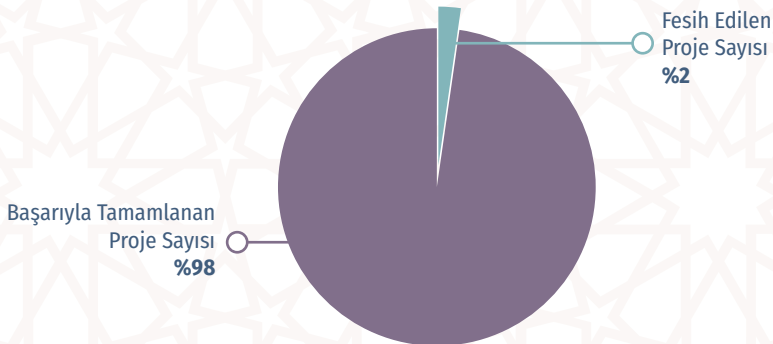
Programda gerçekleşen bütçe ve destek oranları birlikte incelendiğinde, sözleşmeye bağlanan bütçe ve destek oranları ile gerçekleşen bütçe ve destek oranları arasında %4 oranında bir sapmanın meydana geldiği görülmektedir. Bütçe revizyonlarının isabetli olması ve çeşitli sebeplerle ortaya çıkan uygun olmayan maliyetlerin oluşumunun düşük miktarlarda olması başarılı bir destekleme yapıldığının göstergesidir. Böylelikle bütçeler arasında çok fark oluşmamış tüm bütçeler başvuru aşamasında tasarlandığı gibi uygulanabilmesi sağlanmıştır. Bütçe gerçekleşmesinin %4 oranında artması uygun olmayan maliyetlerin oluşmasından kaynaklanmıştır.

Şekil 49 Tamamlanan Projelerde Bütçe ve Destek Gerçekleşme Oranları

12.2 Projelerde Planlama ve Yürütme Verimliliğinin Değerlendirilmesi

Programda sözleşmeye hak kazanan proje yararlanıcılarından yalnızca 1 kurum sözleşme imzalandıktan sonra (fesih) proje uygulamasından vazgeçmiştir. Sözleşmesini fesheden kurum sunulan projenin bölgedeki ihtiyaca uygun olarak hazırlanmadığını ve bütçenin yeterli olmadığını gerekçe göstererek projenin fesih edilmesi talebinde bulunmuştur.

Şekil 50 Destek Almaya Hak Kazanan Projelerin Tamamlanma Durumları

Programda gerçekleşen fesih taleplerinden dolayı kullanılamayan destek tutarı oluşmuştur. Ajansların uygulama döneminde tabii oldukları mevzuata göre, sözleşme imzalanmadan önce feragat edilen projelerdeki destek tutarları yedek projelerde değerlendirilebilirken, sözleşmelerin imzalanmasından sonra kullanılamayan proje bütçeleri programdaki yedek projelerde kullanılamamaktadır. Kullanılamayan bu bütçe diğer mali destek programlarının bütçelerine aktarılmaktadır. Program kapsamında sadece 1 adet fesih olduğu için programda yaklaşık 107 Bin TL destek kullanılamamıştır. Bu tutar sözleşmeye bağlanan destek tutarının yalnızca %1,5'ine tekabül etmektedir. Projelerin %98 oranında tamamlanması ve yalnızca 1 fesih talebinin olması programın başlı başına başarılı bir şekilde yürütüldüğünü göstermektedir.

Program süresince 98 adet zeyilname talebi gelmiştir. Zeyilnameler süre uzatımı, bütçe değişikliği, ara ve nihai rapor dönemi değişikliği, ikinci ara rapor talebi ve faaliyetlerde değişiklik yapılması hususlarında talep edilmiştir. Söz konusu zeyilnamelerin %49'u bütçe değişikliği, %26'sı ara ve nihai rapor dönemi değişikliği, %12'si sürenin uzatılması, %6'sı ikinci ara rapor talebi ve %2'si faaliyet değişikliği talebi ile gelmiştir. Proje başına düşen ortalama zeyilname sayısı 2 adet olmuştur.

Zeyilname gerekçesi	Zeyilname sayısı
Süre Uzatımı	12
Fesih Talebi	1
Bütçe Değişikliği	48
Ara ve Nihai Rapor Dönemi Değişikliği	25
İkinci Ara Rapor Talebi	6
Faaliyetlerde Değişiklik Talebi	5
Projeye Yeni Ortak Alınması	1
Toplam	98
Proje Başına Düşen Zeyilname	2,13

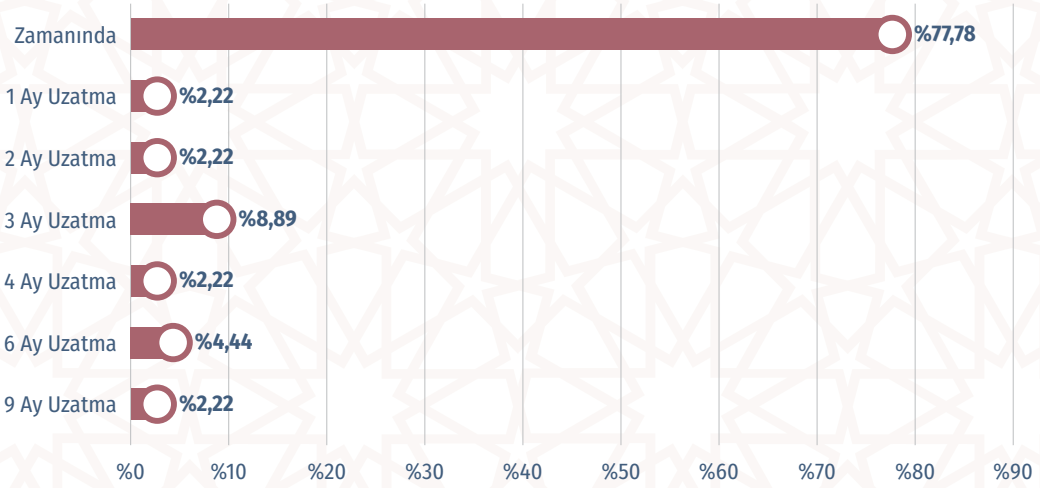
Tablo 18 Zeyilname Sayıları ve Zeyilname Nedenleri

Zeyilname gerekçelerinden birisi olan süre uzatım/kısıltımına ilişkin değerlendirme yapıldığında, tamamlanan projelerde, başvurularda proje sürelerinin ortalamasının 10,64 ay olduğu uygulama sonunda proje sürelerinin ortalamasının 11,58 aya yükseldiği görülmüştür.

Ortalama Başvuru Süresi	Ortalama Gerçekleşen Süre	En Büyük Gerçekleşen Süre	En Küçük Gerçekleşen Süre	En Büyük Başvuru Süre	En Küçük Başvuru Süresi
10,64	11,58	15	6	12	6

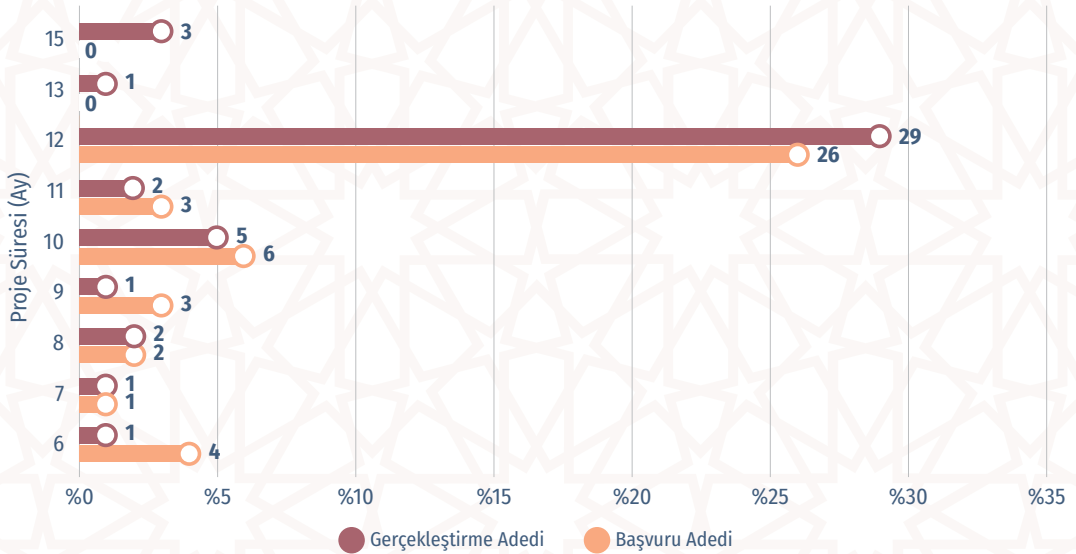
Tablo 19 Proje Sürelerine İlişkin İstatistikler (Ay)

Program kapsamında tamamlanan projelerin süreleri 6-15 ay arasında değişkenlik göstermektedir. Projelerin %78'i başvuru sırasında belirlenen sürelerde tamamlanmıştır. Başvuru esnasında projelerini kısa zamanda bitirebileceğini öngören yararlanıcıların ise %22'sinin uygulama sürecinde faaliyetlerini tamamlayamadıkları ve süre uzatım taleplerinin olduğu görülmüştür.

Şekil 51 Tamamlanan Projelerde Süre Değişim Oranları

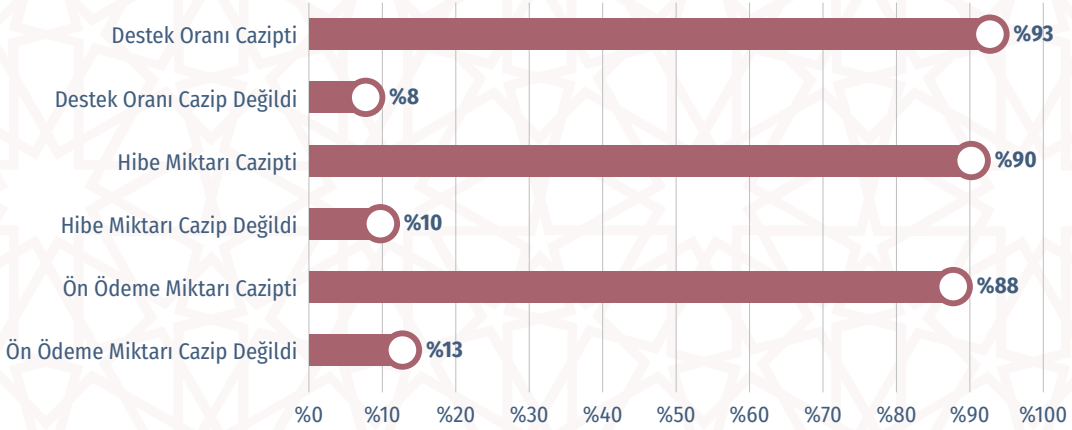
Yararlanıcıların yaklaşık %58'i proje süresini 12 ay olarak tasarlamışlardır. Gerçekleşme süreleri incelendiğinde, gelen uzatma talepleri ile birlikte 12 ayda projelerini bitiren kurum sayısının artış gösterdiği ve oransal olarak yaklaşık %64'e yükseldiği anlaşılmıştır. Proje uzatma talepleri, başvuru proje süreleri 6 ile 12 ay arasında olan yararlanıcılardan gelmiştir.

Şekil 52 Tamamlanan Projelerin Sürelerindeki Değişim

12.3 Projelerde Destek Hibe ve Ön ödeme Verimliliğinin Değerlendirilmesi

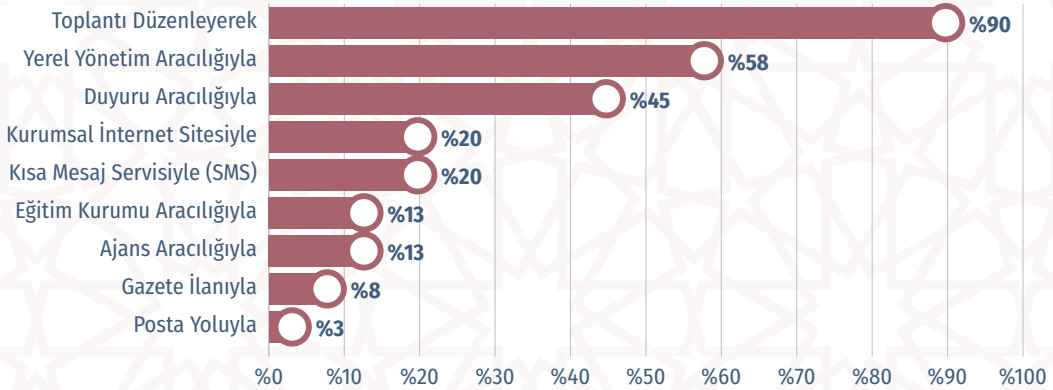
Yapılan anketlerde yararlanıcıların destek, hibe ve ön ödeme ile ilgili finansal değerlendirmesi sorulduğunda %93 destek oranının cazip olduğunu, %90 hibe miktarını cazip bulduğunu ve %88 ön ödeme miktarını cazip bulduğunu belirtmiştir. Değerlendirme sorusuna en yüksek oranda olumsuz cevap verilen konu ise %13 oranla ön ödeme miktarının cazip bulunmaması olmuştur.

Şekil 53 Destek, Hibe ve Ön ödemenin Finansal Olarak Değerlendirilmesi

12.4 Projelerde Hedef Gruba Ulaşma Yöntemi Verimliliğinin Değerlendirilmesi

Ankete katılan yararlanıcılara hedef gruba hangi yöntem ile ulaştıkları sorulduğunda en fazla oranda kullanılan yöntemler olarak %90'ı toplantı düzenleyerek, %58'i yerel yönetim aracılığıyla ve %45'i duyuru aracılığıyla ulaştıklarını belirtmiştir. Ajans aracılığıyla hedef gruplarına ulaşan yararlanıcıların oranı ise %13 olmuştur.

Şekil 54 Hedef Gruba Ulaşma Yöntemi (Birden fazla seçenek)

Yararlanıcılara kullanılan bu yöntemler ile hedef gruba ulaşılmasında etkinliği sağlayıp sağlamadıkları sorulduğunda ankete katılanların tamamı etkinliği sağlayabildiklerini belirtmişlerdir.

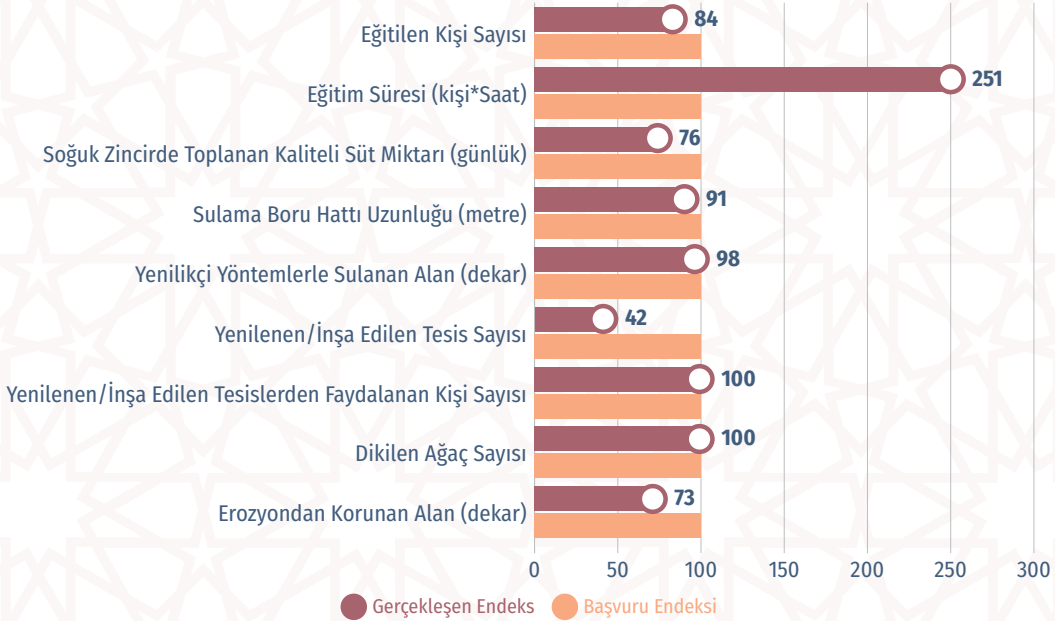
12.5 Tespitler

1. Programda sözleşmeye bağlanan projelerin %98'i başarıyla tamamlanmıştır. Sözleşmeye bağlanan desteğin %98'i başarıyla tamamlanan projelere kullanılmıştır.
2. Projelerin %98 oranında tamamlanmış olması ve yalnızca 1 adet fesih eden projenin olması programın başarılı bir şekilde yürütüldüğünü göstermektedir.
3. Projelerin %78'i zamanında tamamlanmıştır. Proje sürelerini uzatma talebinde bulunanlar başvuru aşamasında projelerini kısa sürede bitirebileceklerini planlayan proje sahiplerinde gelmiştir.
4. Ankete katılanların %100'ü (tamamı) projelerinin kaynakların verimli kullanımına katkı sağladığını belirtmiştir.
5. Ankete katılan yararlanıcıların %98'i ajans desteği ile projelerinin daha düşük maliyetle gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.
6. Ankete katılan yararlanıcıların %83'ü alınan makinelerin daha kaliteli olması konusunda fayda sağladığını belirtmiştir.

13 - PROGRAMIN ETKİLİLİK DEĞERLENDİRİLMESİ

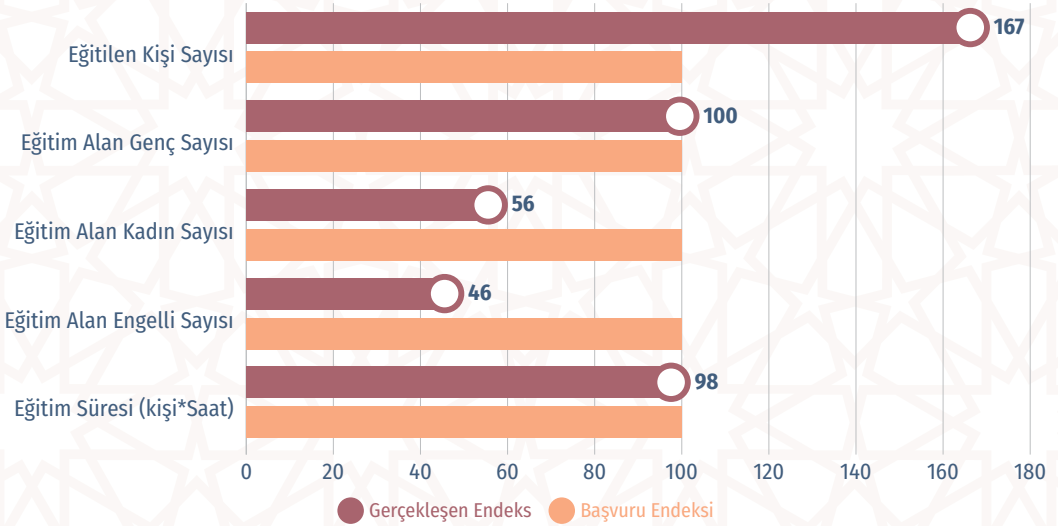
13.1 Projelerde Performans Gerçekleşmelerinin Değerlendirilmesi

Başvuru rehberinde program düzeyinde 9 adet, proje göstergesi olarak ise 14 adet performans göstergesi belirlenmiştir. Rehberde ise performansların örnek olarak hazırlandığı, yararlanıcıların her proje özelinde performans göstergesi belirleyebileceği belirtildiğinden bu durum proje düzeyinde belirlenen gösterge setinin çok geniş olmasına ve yararlanıcıların proje başvurularında performans göstergelerini doğru olarak tercih etmemesine, performans göstergelerinde tutarsızlık olmasına neden olmuştur. Bu nedenle her bir projede tanımlanan ve kümülatif değer ortaya çıkaran performans göstergeleri bu çalışmada kullanılmıştır. Kullanılabilecek göstergeler; proje kapsamında alınan eğitim, soğuk zincirde toplanan kaliteli süt miktarı, sulama yapılan alan, yenilenen/İNŞA edilen tesis sayısı, dikilen ağaç sayısı, erozyondan korunan alan olarak sınırlanmıştır.

Şekil 55 Altyapı Projeleri Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Oranları

Program kapsamında destek almaya hak kazanıp başarıyla tamamlanan projeler kapsamında yapılan performans gerçekleşmesi değerlendirilmesinde, altyapı projelerinde başvuruda belirtilen hedeflere yenilenen/İNŞA edilen tesis sayısı haricinde ulaşıldığı, toplam eğitim süresinde ise hedeflerin üzerinde gerçekleşme olduğu görülmüştür.

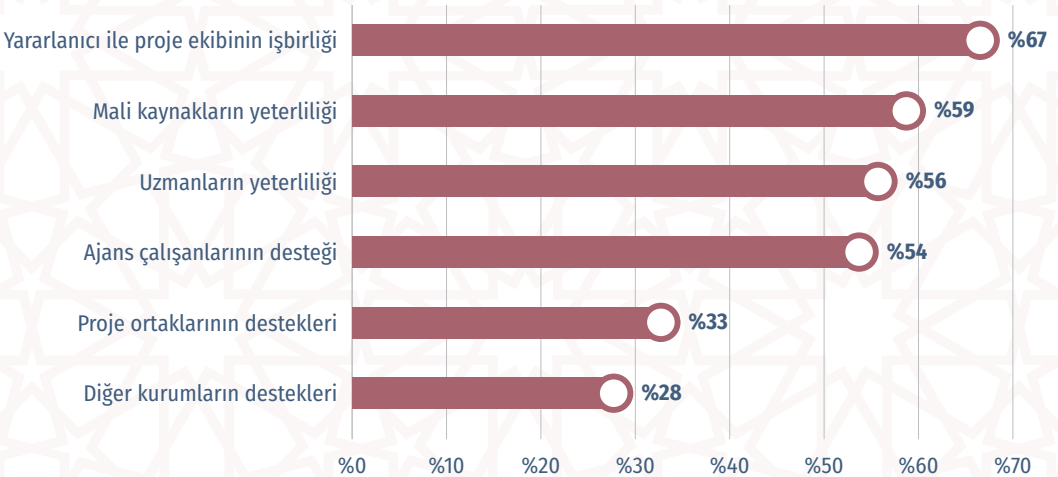

Şekil 56 Eğitim Projeleri Performans Göstergelerinin Gerçekleşme Oranları

Eğitim projeleri kapsamında gerçekleşen performanslar incelendiğinde ise projelerde eğitim alan kadın sayısı ve eğitim alan engelli sayısı hedeflerinin altında kaldığı görülmüştür. Projelerde eğitilen kişi sayısında ise hedeflenen miktarın aşıldığı görülmüştür. Ayrıca altyapı önceliği ile başvuruda bulunan projelerde yüksek oranlarda eğitimde verildiği eğitim toplam saatinin hedeflenenin çok üzerinde gerçekleştiği görülmüştür. Programda sözleşmeye bağlanan proje bütçesinin %90'ının, desteğin %85'inin kullanıldığı göz önüne alındığında, başvuruda tanımlanan hedeflere ortalama %87 oranında ulaşılması, programın etkin bir biçimde uygulandığını göstermektedir.

13.2 Projelerde Ulaşılan Hedeflerin Değerlendirilmesi

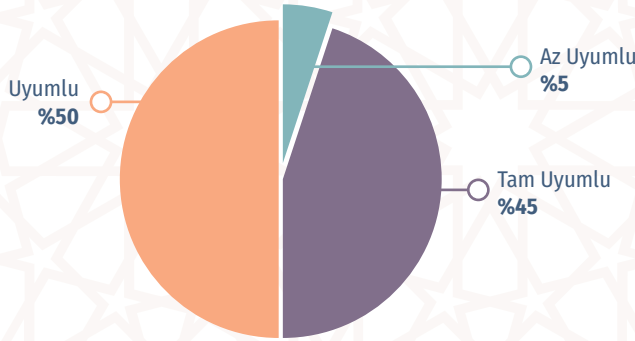
Anket çalışmasında yararlanıcıların proje ile ilgili hedeflere ulaşma hususundaki kanaatleri sorulduğunda yararlanıcıların %97,5'isi hedeflerine ulaştığını belirtmişlerdir.

Şekil 57 Proje Hedeflerine Ulaşılmasında Etki Eden Faktörler

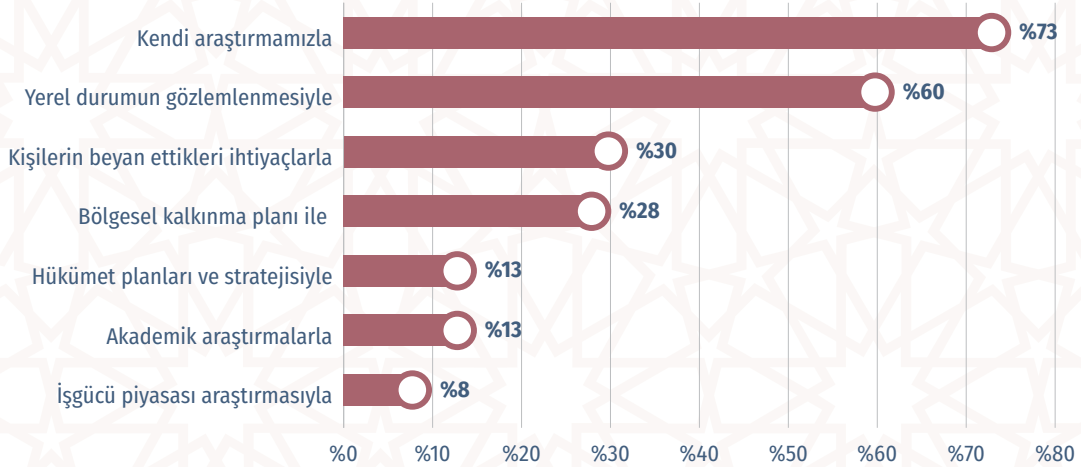
Proje hedeflerine ulaştığını belirten yararlanıcılara proje hedeflerine ulaşmalarındaki etki eden faktörlerin neler olduğu sorulduğunda ise ankete katılan yararlanıcıların %67'si yararlanıcı ve proje ekibinin işbirliği içerisinde olmasının, %59'u mali kaynakların yeterli olmasının, %56'sı uzmanların yeterli olmasının, %54'ü Ajans çalışanlarının destek vermesinin, %33'ü proje ortaklarının destek vermesinin, %28'i ise diğer kurumların destek vermesinin hedeflere ulaşılmasında etkili olduğunu belirtmiştir.

Yararlanıcılara projelerdeki faaliyetler ile başvuruda belirlenen hedef grubun uyumu sorulduğunda yararlanıcıların %95'i hedef grubun faaliyetlerle uyumlu olduğunu belirtmiştir.

Şekil 58 Proje ile hedef Grubun Uyumu

Projelerde seçilen hedef grupların hangi yöntemle seçildiğine dair yapılan değerlendirmede, yararlanıcıların %73'ü hedef grupların kendi araştırmaları ile belirlediklerini, %60'ı yerel gözlemlerle belirlendiğini, %30'u hedef grupların beyan ettikleri ihtiyaçlar ile belirlendiğini, %28'i bölgesel kalkınma planı ile belirlendiğini belirtmiştir.

Şekil 59 Proje Hedef Grubu İhtiyaçlarının Belirlenmesi Yöntemi

13.3 Tespitler

1. Programda sözleşmeye bağlanan proje bütçesinin %90'ının, desteğin %85'inin kullanıldığı göz önüne alındığında, başvuruda tanımlanan hedeflere ortalama %87 oranında ulaşılması, programın etkin bir biçimde uygulandığını göstermektedir.
2. Başvuru rehberinde yer alan proje özelinde performans belirlenmesi şartı performansların değerlendirilmesinde karışıklığına sebep olmuştur.
3. Her iki öncelikte de toplam eğitim süreleri belirlenen hedefin çok üstünde gerçekleşmiştir.
4. Ankete katılan yararlanıcıların %88'i projelerinde harcanan kaynaklarla en iyi sonuçların alındığını, %10'u harcanan kaynaklarla alınabilecek sonuçların değişmeyeceğini, %2'si harcanan kaynaklarla dahi iyi sonuçlar alınabileceğini belirtmiştir.
5. Ankete katılan yararlanıcılara Ajans desteği almadan yapabilecekleri yatırım hakkındaki görüşleri sorulduğunda %70'i aynı yatırımı yapamayacağını, %20'si daha az miktarda yatırım yapabileceğini, %10'u Aynı miktarda yatırımı yapabileceğini belirtmiştir.

14 - PROGRAMIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK DEĞERLENDİRİLMESİ

Ulusal veya yerel ölçekte destek veren kurumların uyguladığı programlarda, programların sürdürülebilirliğinin değerlendirilmesinin nasıl yapılacağı net olarak ortaya konulamamıştır. Bu konu ile ilgili farklı metotlar ve farklı yöntemler mevcuttur. Çalışmamızda sürdürülebilirlik değerlendirmesi, program kapsamında proje sonrasında eğitim faaliyetlerinin devam edip etmediği, projeden elde edilen kazanımların devamlılığı, kurulan altyapı ile alınan makine ve ekipmanların faal olarak kullanılıp kullanılmadığı, projedeki hedef grupla iletişim ve etkileşim devam edip etmediği, Ajansa sunulan projenin devamı niteliğinde başka bir projenin ya da yatırımın hayata geçip geçmediği, ajans desteklerinin başka bir destek programına başvuru yapılmasına katkı sağlayıp sağlamadığı hususlarına göre yapılmıştır.

Eğitim önceliğinde tamamlanan projelerde eğitim faaliyetlerine 148.284,49 TL harcama gerçekleştirilerek **7.133** kişiye eğitim verilmiştir. Eğitim faaliyetlerinde kişi başına **20,78** TL destek ödemesi gerçekleştirilmiştir. Eğitim önceliğinde başvuru yapan projelerde başvuruda eğitim alacak kişi sayısı 4.281 kişi hedeflenmişken projelerin tamamlanmasıyla bu sayı 2 katına yakın gerçekleşmiş ve programın eğitim önceliğinin başarılı çıktılarından biri olmuştur. Bu durum kişi başı eğitim maliyetlerinin de azalmasına katkı sağlamıştır.

Program kapsamında altyapı önceliğinde başarılı olarak tamamlanan projeler tasarruflu sulama sistemlerinin kurulumu, soğuk zincirde toplanan süt miktarı ve erozyonla mücadele kategorilerine ayrılarak inceleme yapılmıştır. Bu üç kategorinin seçilme sebebi, sayısal verilerin değerlendirilmesi ile sonuçların daha net olarak ortaya konulmasıdır.

Altyapı projelerinde en fazla damlama ve yağmurlama sulama sistemlerine yönelik projeler hayata geçirilmiştir. Geleneksel sulama faaliyetlerine kıyasla daha tasarruflu olan bu sistemler için 3.987.040,71 TL harcama yapılarak **90.601** metre sulama boru hattı kurulmuş ve toplamda **34.781** dekar alan tasarruflu sulama sistemleri ile sulanmıştır. Projeler kapsamında yapılan yatırımlar ile dekar başına **114,6** TL maliyetle tasarruflu sulama sistemleri kurulmuştur.

Hayvansal üretimde fiziki altyapının geliştirilmesi hedefine yönelik olarak süt toplama merkezleri faaliyetleri yapılmıştır. Bu kapsamda projeler ile **58** adet süt toplama merkezi kurulmuş ve günlük **16.680** litre sütün soğuk zincirde muhafazası sağlanmıştır. Bu faaliyetler için toplamda 667.440,97 TL harcama yapılmıştır.

Erozyon ile mücadele faaliyeti incelendiğinde ise toplam harcama 429.638,71 TL olmuştur. Bu harcama ile **518.700** adet ağaç dikilmiş ve **2.750** hektar alan erozyondan korunmuştur.

Destek programı kapsamında 5,5 Milyon TL tutarında **1.360** adet makine alınmıştır. Alınan makinelerin miktar bakımından %11'i, maliyet bakımından ise %5'i ithal edilmiştir. Düşük miktarlarda gerçekleştirilen ithalatın %3,2'si Bulgaristan'dan, %3'ü Çin'den, %2'si Amerika'dan yapılırken %2'i de Japonya, Tayvan ve Güney Kore ülkelerinden gerçekleştirilmiştir. Destek programı kapsamında alınan makinelerin miktar bakımından %89'u, maliyet bakımından ise %95'i yerli üreticilerden sağlanmıştır. Destek alan kurumlarda yapılan denetimlerde, program kapsamında alınan makine ve ekipmanların %60'ının mevcut ve faal olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

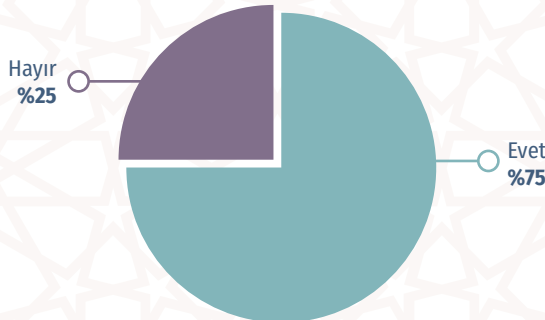

Şekil 60 Program Kapsamında Alınan Makine ve Ekipmanların Mevcudiyet Durumu

Programın tamamlanmasından bu yana geçen süre göz önünde bulundurulursa makine ve ekipmanların %60 oranda halen mevcut ve faal olarak kullanılıyor olması yararlanıcıların proje faaliyetlerini devam ettirmesini sağladığı ve bölgeye katkısının devam ettiği yorumu yapılabilir. Özellikle projeler ile kurulan altyapılar ayrıntı olarak incelenirse tasarruflu sulama sistemleri faaliyetinde 13 proje başarıyla tamamlanmış olup 12 tanesi ile anket yapılmıştır. Anket yapılanların tümü kurulan sulama altyapısının halen faal olarak kullanıldığını belirtmişlerdir. Soğuk zincirde süt toplama faaliyetinde ise başarıyla tamamlanan 6 projeden 5'i ile anket yapılmış ve anket yapılanların tamamı proje kapsamında alınan ekipmanın yine faal olarak kullanıldığını belirtmiştir. Projeler kapsamında alınan ama raporun yazıldığı tarih itibarıyla mevcut olmayan makine ve ekipmanların eğitim kapsamında alınan büro ve ofis ekipmanı olduğu ve bu ekipmanların demirbaş sürelerinin dolduğu görülmüştür.

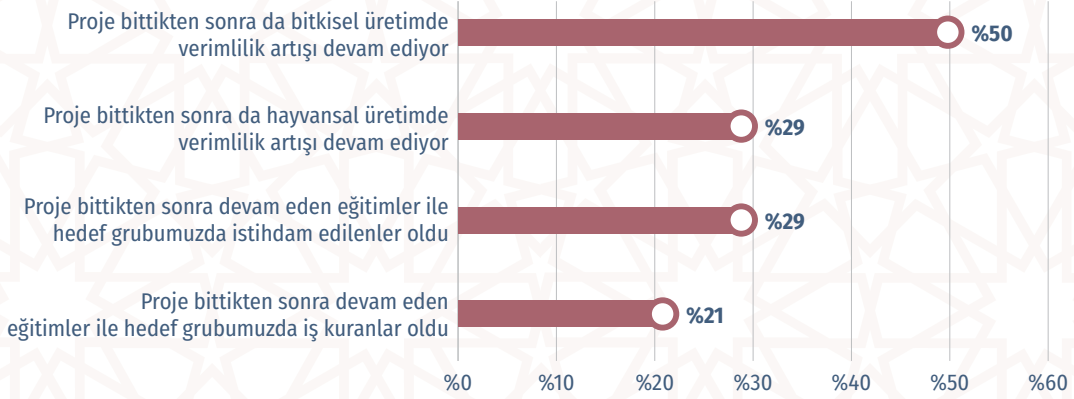
14.1 Kırsal Kalkınmaya Katkı Sağlayacak İnsan Kaynakları Kapasitesinin Geliştirilmesi Önceliğinin Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi

Programın sürdürülebilirliğinin tespiti amacıyla, eğitim önceliğinde destek alan kurumlara proje sonrasında eğitim faaliyetlerine devam edilip edilmediği sorulmuştur. Yararlanıcıların %75'i proje sonunda eğitim faaliyetlerine devam edildiğini ve bu kapsamda proje bitiminden sonraki süreçte 4.213 kişiye 3.819 saat eğitim verildiğini beyan etmişlerdir. Eğitim faaliyetleri devam etmeyen kurumlarda eğitim faaliyetlerinin genel olarak proje personelinin yerlerinin değişmesinden dolayı sürdürülemediği görülmüştür.

Şekil 61 Proje Sonrası Eğitim Faaliyetlerine Devam Edilip Etmeme Durumu

Eğitim önceliğinde destek alan kurumlara projeniz sonucunda elde edilen kazanımların devam edip etmediği sorulmuştur. %87,5 'i faaliyetlerine devam ettiğini belirtirken %12,5'i faaliyetlerine devam etmediklerini belirtmişlerdir.

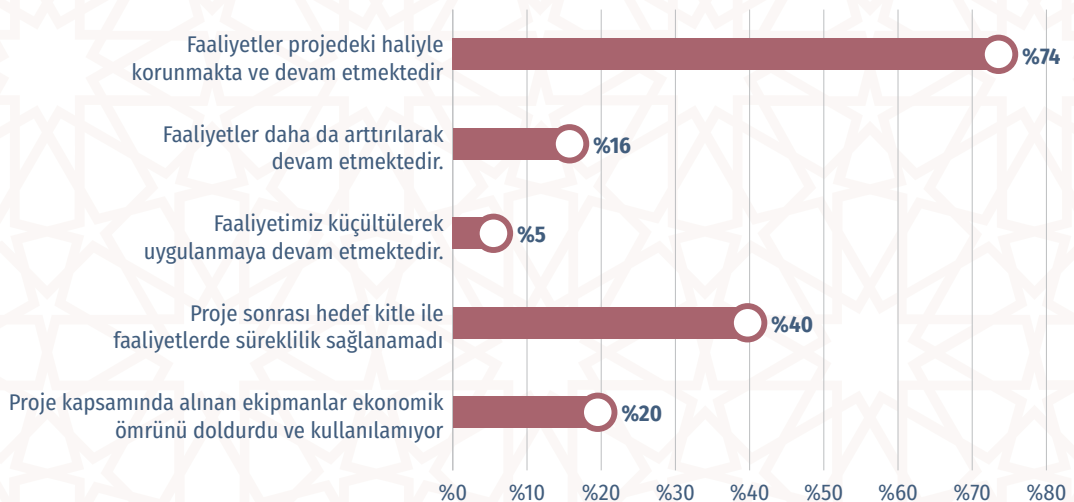

Şekil 62 Proje ile Elde Edilen Kazanımların Devam Ettiğini Belirten Kurumların Dağılımı

Proje ile elde edilen kazanımların devam ettiğini belirten kurumların %50'si bitkisel üretimde verimlilik artışının devam ettiğini, %29'u hayvansal üretimde verimlilik artışının devam ettiğini, %29'u verilen eğitimler ile hedef gruptan istihdamın gerçekleştiğini, %21'i ise verilen eğitimler ile hedef gruptan iş kuranların olduğunu belirtmişlerdir. Anketlerden elde edilen verilere göre uygulama süreci bitmesine rağmen faaliyetleri devam eden eğitim projeleri kapsamında 48 yeni istihdam daha gerçekleştirilmiştir.

14.2 Kırsal Altyapının Geliştirilmesi Önceliğinin Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi

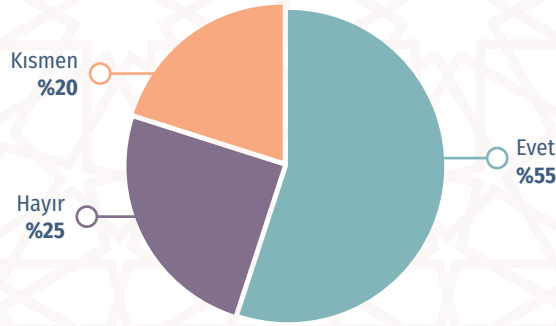
Programın sürdürülebilirliğinin tespiti amacıyla, altyapı önceliğinde destek alan kurumlara proje kapsamında kurulan altyapının devam etmediği sorulmuştur. %79'u faaliyetlerin devam ettiğini belirtirken %21'i faaliyetlerin devam etmediğini belirtmiştir.

Şekil 63 Proje ile Kurulan Altyapının Faaliyet Durumu

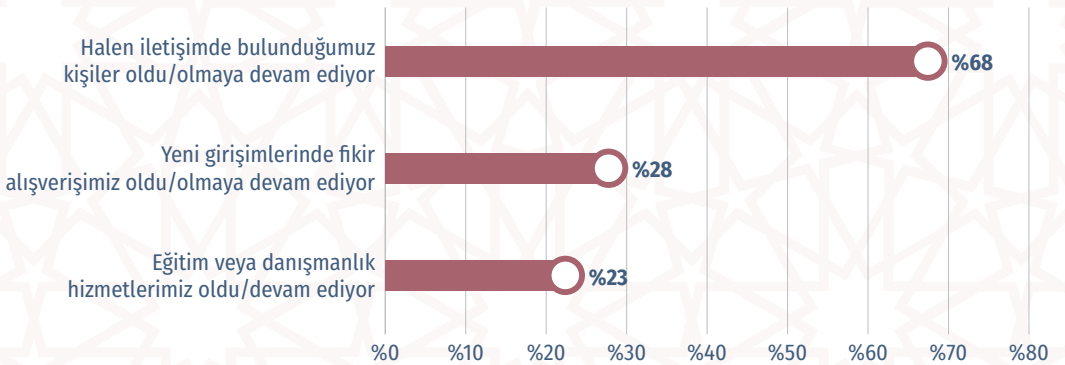
Kurulan altyapının kullanımına devam edildiğini belirtenlerin %74'ü altyapının projedeki haliyle korunduğunu ve faaliyetlere aynen devam edildiğini, %16'sı faaliyetlerini arttırarak devam ettiğini, %5'i ise faaliyetlerini küçültürerek devam ettiğini belirtmiştir. Altyapının kullanıma devam edilmediğini belirten yararlanıcıların %40'ı hedef kitle ile sürdürülebilirliğin sağlanamadığını, %20'si alınan makine ekipmanın ekonomik ömrünü doldurduğunu gerekçe olarak göstermiştir.

Ankete katılan tüm yararlanıcılara projede belirlenen hedef kitle ile iletişimleri devam edip etmediği sorulduğunda %55'i devam ettiğini, %20'si kısmen devam ettiğini, %25'i ise iletişimlerini devam etmediğini belirtmiştir. Hedef kitle ile iletişimin devam ettiğini belirten yararlanıcılar bunda en büyük etkenin hedef grubun doğru belirlenmesi ve projeyi devam ettirme konusunda istekli olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Ayrıca başvuru sahibi kurumun proje üzerindeki etkisi, projeye verdiği önem ve ayırdığı mali kaynağın devamlı olması da iletişimin ve sürdürülebilirliği sağlamıştır.

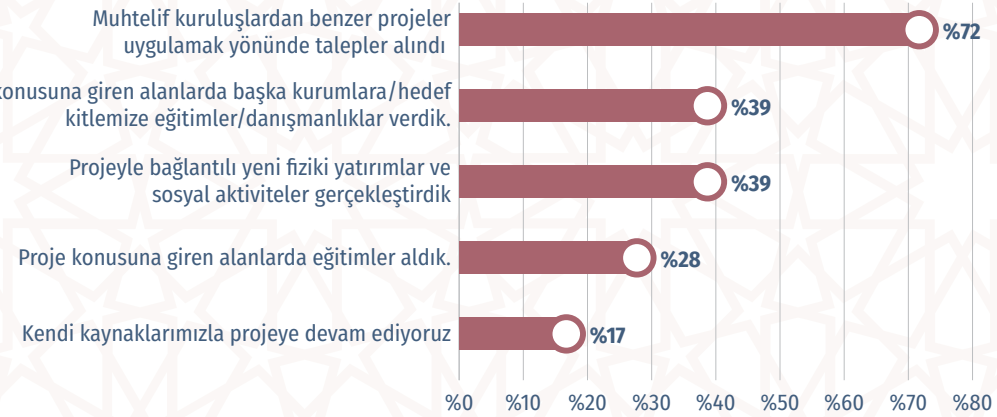
Şekil 64 Hedef Kitle ile İletişimin Devamlılığı Durumu

Projede belirlenen hedef kitle ile iletişime devam eden yararlanıcıların %68'i hedef kitle ile iletişimlerinin aktif şekilde devam ettiğini, %28'i yeni girişimler konusunda fikir alışverişinde bulunduğunu, %23'ü eğitim veya danışmanlık hizmetlerinin devam ettiğini belirtmişlerdir.

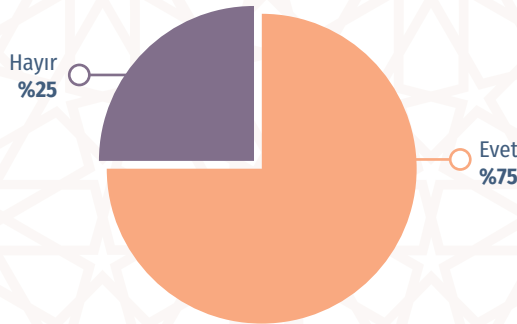
Şekil 65 Hedef Kitle ile İletişimin Nasıl Devam Ettiğinin Değerlendirilmesi (Birden Fazla Seçim Yapılabilmektedir.)

Ankete katılan tüm yararlanıcılara proje sayesinde girişimlerinin olup olmadığı sorulduğunda, %45'i girişimlerinin olduğunu %55'i ise girişimlerinin olmadığını belirtmiştir. Anket sorusuna girişimlerinin olduğu cevabını veren kurumların %72'si muhtelif kuruluşlardan benzer projeler uygulamak yönünde talepler alındığını, %39'u proje konusuna giren alanlarda başka kurumlara eğitimler verdiğini, %39'u projeye bağlantılı yeni fiziki yatırımlar ve sosyal aktiviteler gerçekleştirdiğini, %28'i proje konusuna giren alanlarda eğitimler aldığını, %17'si ise kendi kaynaklarıyla projeye devam edildiğini belirtmiştir.

Şekil 66 Proje Sayesinde Girişim Yapan Kurumların Durumu (Birden Fazla Seçim Yapılabilmektedir.)

Programın sürdürülebilirliğinin tespiti amacıyla, destek alan kurumlara yapılan ankette, ajansa tekrar destek almak için başvuruda bulunup bulunmayacakları sorulmuştur. Kurumların yaklaşık %75'i Ajansa tekrar başvuru yapabileceklerini, %25'i de başvuru yapmayacaklarını beyan etmiştir. Yararlanıcıların yaklaşık % 75'inin ajansa tekrar destek başvurusunda bulunacaklarını ifade etmesi, ajansın genel olarak proje yürütme performansından memnuniyetlerinin de bir göstergesi olarak düşünülebilir. Ayrıca bu durum proje kültürünün bölgede gelişmesi açısından hedeflenen bir göstergedir. Diğer taraftan bu program kapsamında destek alan kurumların %76'sının Ajansın daha sonraki yıllarda uyguladığı destek programlarına başvuru yaptığı tespit edilmiştir.

Şekil 67 Ajansa Tekrar Başvuru Yapacaklarını Beyan Eden Kurumların Dağılımı

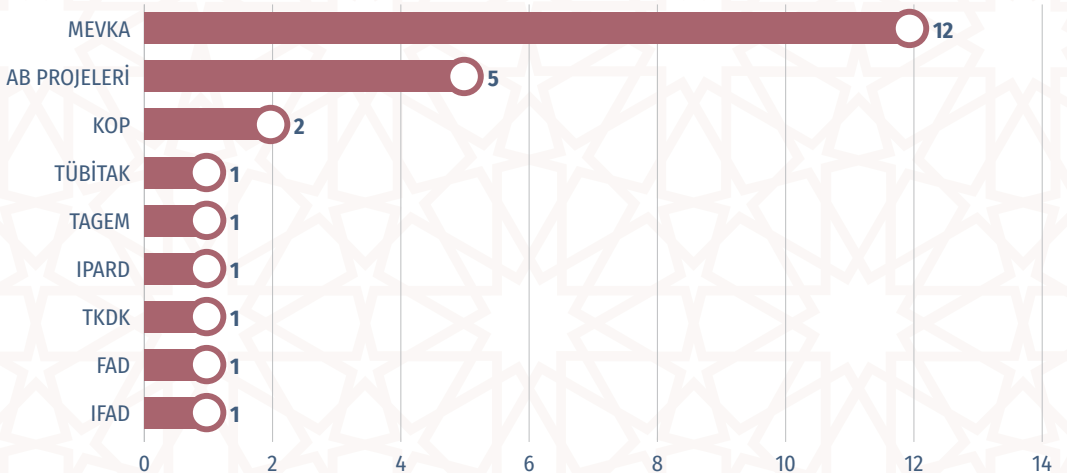
Yürütülen projelerle beraber yararlanıcılar proje kültürüne alıştırılmış ve yeni projeler üretmeye teşvik edilmiştir. Aynı zamanda yürütülen projeler yararlanıcıların diğer firma, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmalarına olanak sağlamıştır.

Destek alan kurumlara uyguladıkları projeler sonrasında yeni bir mali yardım için destek başvurusu yapıp yapmadıkları sorulduğunda, kurumların %37,5'inin proje uygulama dönemi bittiğinde farklı bir proje için destek başvurusu yaptıkları görülmüştür.

Şekil 68 Başka Alınan Desteklerin Durumu

Projeleri tamamlandıktan sonra yeniden çeşitli destek kuruluşlarına başka projeleri için destek başvuruları incelendiğinde, bu kurumların %48'inin Ajansımızdan, %20'sinin Avrupa Birliğinden, %8'inin KOP'tan, geri kalanların ise her biri %4 oranla TÜBİTAK, TAGEM, IPARD, TKDK, FAO ve IFAD'dan destek aldıkları görülmüştür. Söz konusu kurumların bu kurumlardan almış oldukları destekler yaklaşık 65 milyon TL'yi bulmaktadır. 65 Milyon TL desteğin yaklaşık %4'ü ise Ajansımız tarafından yapılmıştır.

Şekil 69 Farklı Kurumlardan Destek Almaya Hak Kazanan Kurumların Destek Aldığı Kurumlar

14.3 Tespitler

1. Program kapsamında projelerde tespit edilen performans göstergelerinin ve çıktılarının proje uygulama sonrası da yüksek bir oranla mevcudiyetini koruduğu ve programın sürdürülebilir olduğu değerlendirilmektedir.
2. Desteklenen projelerin %75'i Ajansa tekrar başvurmaya isteklidir.
3. Ajans desteğinden faydalanan yararlanıcıların daha sonra ihtiyaçlarına göre projeler hazırlayarak farklı kurum ve kuruluşlardan destek aldıkları anlaşılmıştır. Programın kurumlara, proje hazırlama ve proje uygulama konularında tecrübe kattığı tespit edilmiştir.
4. Destek alan kurumların %45'i proje ile ilgili girişimlere devam etmiştir.
5. Projeler kapsamında verilen eğitim faaliyetlerinin %75'i proje tamamlandıktan sonra da devam etmiş ve bu kapsamda proje bitiminden sonraki süreçte 4.213 kişiye 3.819 saat eğitim verilmiştir. Uygulama süreci bitmesine rağmen faaliyetleri devam eden eğitim projeleri kapsamında 48 yeni istihdam daha gerçekleştirilmiştir.
6. Tasarruflu sulama sistemleri ve soğuk zincirde süt toplama merkezleri ile ilgili projelerde yapılan altyapının tamamı kullanılmaya devam etmektedir.
7. Tarımsal altyapının güçlendirilmesi projelerinde tasarruflu sulama sistemleri ve soğuk zincirde süt toplama merkezleri haricindeki kalan faaliyetlerde de kurulan altyapı %95 oranında kullanılmaya devam etmektedir.
8. Destek programı kapsamında alınan makinelerin miktar bakımından %89'u, maliyet bakımından ise %95'i yerli üreticilerden sağlanmıştır. Program ile ithalattan ziyade yerli malı kullanımı sağlanmıştır.
9. Özellikle kurulan altyapılar başta olmak üzere projeler ile temin edilen makine ve ekipmanların %60'ı halen mevcuttur ve faal olarak kullanılmaktadır.
10. Desteklenen projelerin %75'inde projeler kapsamında belirlenmiş olan hedef kitle ile olan iletişimi devam etmektedir.
11. Destek alan kurumların %37,5'inin proje uygulama dönemi bittikten sonra farklı bir proje için destek başvurusu yaptıkları görülmüştür.

15 - PROGRAM TASARIMINA ÖNERİLER

2009 MDP ile ilgili yapılan etki değerlendirme çalışması sonucu; bu programın başarısı ölçülmeye çalışılmıştır. Bu sayede programın etkinliği, şeffaf ve hesap verilebilirliğinin de artırılması mümkün olacaktır. Bu çalışmanın, bundan sonraki uygulanacak Mali Destek Programlarının başarısını artıracak çıkarımlar elde etme noktasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Proje çıktı ve sonuçları, desteğin amaç, öncelik ve hedefleri ile ilişkilendirilerek, ilgililik, etkinlik, etkililik, etki ve sürdürülebilirlik kriterleri de dikkate alınarak değerlendirilmiş ve aşağıdaki önerilere ulaşılmıştır.

- **İnsan kaynakları kapasitelerinin artırılmasına yönelik eğitim faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması amacıyla eğitim alan hedef gruba yönelik hedef göstergeler tespit edilmelidir.**

Mali Destek Projeleri kapsamında eğitim projelerinin etkinliğinin artırılması için eğitim faaliyetlerine katılanların eğitim sonunda elde ettikleri kazanımlarının sistemli ve periyodik aralıklarla tespit edilmesi önerilmektedir.

- **Program hedeflerinin ve proje hedeflerinin seçiminde performans göstergelerinin kısa vadeli (proje süresi içerisinde ölçülebilir) ve uzun vadeli (proje sonrası ölçülebilir) şeklinde ayrılması önerilmektedir.**

Mevcut haliyle MDP performans göstergeleri içerisinde proje süresinde ölçülme imkânı olmayan, proje süresini aşan, gelecek zamanlara ait verilerin yer alması program hedeflerine ulaşılmasının değerlendirilmesini güçleştirmektedir.

- **İnsan kaynakları kapasitelerinin artırılmasına yönelik eğitim faaliyetlerinde eğitim konularında odaklanma yapılmalıdır.**

Eğitim konularında yapılacak odaklanma ile projelerde verilen eğitimlerin etkilerinin ölçülebilmesi daha kolaylaşacaktır.

- **Kırsal kalkınma programlarında hedef grubun ortak hareket edebilme kültürüne sahip olanlardan seçilmesi sürdürülebilirliğin artmasına yardımcı olacaktır.**

Faaliyetlerde sürdürülebilirliğin artması proje bitiminden sonra da ortak hareket edebilme kültürüyle doğru orantılıdır. Bu kapsamda yararlanıcıların birlik veya kooperatiflerden oluşması proje sürdürülebilirliği açısından önemli bir kriterdir.

16 - UYGULANAN ANKET

Referans No	
Kurum adı	
Proje Adı	
1. Proje başvuru süreci ile ilgili olarak projenizde elde edindiğiniz deneyimler doğrultusunda aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı, sizin için en uygun olanları işaretleyerek belirtiniz. Birden fazla kutucuk işaretlenebilir.	☐ Mevlana Kalkınma Ajansı'nın destek programları bölgemizdeki kurumlar tarafından bilinmektedir. ☐ Program hakkında bilgi edinmek ve başvuru için gerekli dokümanlara erişmek kolaydı. ☐ Destek Başvuru rehberi ve ekleri açık ve anlaşılırdı. ☐ Programla ilgili gereken tüm bilgileri başvuru rehberi ve eklerinde bulabildik. ☐ Verilen destek göz önünde bulundurulduğunda, başvuru sırasında Ajans tarafından istenen bilgi ve belgelerin miktarı uygundu. ☐ Verilen destek göz önünde bulundurulduğunda Ajans tarafından istenen bilgi ve belgelerin kapsamı/içeriği uygundu. ☐ Proje başvurusu yapmak için danışman desteğine ihtiyaç duyduk. ☐ Değerlendirme süreci adil. ☐ Değerlendirme süreci şeffaftı. ☐ Başvuru ile destek kararının açıklanması arasında geçen sürenin uzunluğu makuldü.
2. Projenizi kim hazırladı?	☐ Kurum Personeli ☐ Danışman Firma ☐ Ortak Kurum Personeli
3. Proje uygulama süreci ile ilgili olarak projenizde elde edindiğiniz deneyimler doğrultusunda aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı, sizin için en uygun olanları işaretleyerek belirtiniz. Birden fazla kutucuk işaretlenebilir.	☐ Mevlana Kalkınma Ajansı ile sözleşme imzalama aşamasındaki prosedür etkin işledi. ☐ Verilen destek göz önünde bulundurulduğunda Ajans tarafından uygulama sürecinde talep edilen bilgi ve belgelerin kapsamı/içeriği uygundu. ☐ Proje izleme sürecinde talep edilen raporlar ve taleplerin seviyesi makuldü. ☐ Destek ödeme süresi uygundu. ☐ Süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajans gerekli yardımı sağladı. ☐ Proje izleme ve tamamlama aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyduk. ☐ Projenin sonuçlanmasıyla ilgili Ajans tarafından uygulanan prosedür ve talepler makuldü. ☐ Proje süresince Ajans'la kolaylıkla iletişim kurabildik.
4. Projenin eş finansmanını nasıl karşıladınız?	☐ Nakdi Eş-Finansman ☐ İnsan Kaynakları Eş-Finansman ☐ Ortaklardan Nakdi Eş-Finansman ☐ Diğer
5. Projenizi kim yürüttü?	☐ Kurum Personeli ☐ Danışman Firma ☐ Ortak Kurum Personeli
6. Projenizin uygulama aşamasında en fazla hangi konularda zorlandınız? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ İzleme faaliyetleri ☐ Görünürlük ve tanıtım ☐ Proje süresi ☐ Ajans ile ilgili iletişim ☐ Raporlama prosedürleri ☐ Satın alma süreci ☐ Sözleşme değişikliği prosedürleri ☐ Diğer

7. Projenizin uygulama aşamasında Ajansın izleme faaliyetlerini nasıl buldunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Kuralcı ☐ Çözüm odaklı ☐ Karmaşık ☐ Bürokratik ☐ Mevcut izleme süreci başarılı proje yürütmemizi sağladı ☐ Diğer
8. Projenizin gerçekleşmesi sonucunda hangi hedeflere ulaştığınızı düşünüyorsunuz?	☐ Kırsal Kalkınmaya Katkı Sağlayacak İnsan Kaynakları Kapasitesi Geliştirildi ☐ Bölgede Kırsal Altyapının Geliştirilmesi Sağlandı
9. Projenizin hedef grubu kimlerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Kırsalda yaşayan kadınlar ☐ Kırsalda yaşayan gençler ☐ Kırsalda yaşayan çiftçiler ☐ Kırsal kesimden göç edenler ☐ Belirli meslek mensupları ☐ Kadın Girişimciler ☐ Genç Girişimleri ☐ Kooperatif Üyeleri ☐ Engelliler ve Dezavantajlı gruplar ☐ Diğer _____
10. Desteklenen projenizi finansal olarak nasıl değerlendirirsiniz?	☐ Destek Oranı Cazipti ☐ Destek Oranı Cazip Değildi ☐ Hibe Miktarı Cazipti ☐ Hibe Miktarı Cazip Değildi ☐ Ön Ödeme Miktarı Cazipti ☐ Ön Ödeme Miktarı Cazip Değildi
11. Projeniz kaynakların verimli kullanımına katkı sağlamış mıdır?	☐ Evet ☐ Hayır
12. Projenizi Ajans desteği olmadan daha düşük maliyetle ile yapabilir miydiniz?	☐ Evet ☐ Hayır
13. Ajans desteği, alınan ekipmanların daha kaliteli olması noktasında fayda sağlamış mıdır?	☐ Evet ☐ Hayır
14. Projeyle elde edilen çıktılarla katılanlar külfet konusundaki görüşünüz nedir?	☐ Harcanan kaynaklarla daha iyi sonuçlar alınabilirdi ☐ Harcanan kaynaklarla alınabilecek sonuçlar değişmezdi ☐ Harcanan kaynaklarla alınabilecek en iyi sonuçlar alındı
15. Ajans desteği almadan da aynı yatırımı yapar mıydınız?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Daha az
16. Projenizde hedef grubunuza ulaşma ve bilgilendirme yöntemleriniz hangileridir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Toplantı Düzenleyerek ☐ Yerel Yönetim Aracılığıyla ☐ Duyuru Aracılığıyla ☐ Gazete İlanıyla ☐ Ajans Aracılığıyla ☐ Eğitim Kurumu Aracılığıyla ☐ Kısa Mesaj Servisiyle (sms) ☐ Posta Yoluyla ☐ Kurumsal İnternet Sitesiyle

17. Projedeki hedef grubuna ulaşılmasında etkinliği sağlayabildiniz mi? Cevabınız hayır ise nedenini açıklayınız.	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Hedef grup yanlış belirlenmesi ☐ Hedef grup ilgisiz olması ☐ İhtiyacın yanlış belirlenmesi ☐ Projede gerçekçi olmayan hedeflerin belirlenmiş olması Diğer _____
18. Projeniz ile hedeflerinize ulaştınız mı? Cevabınız evet ise projenizde hedeflerinize ulaşmanıza etki eden faktörler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir) Cevabınız hayır ise projenizde hedeflerinize ulaşmamanıza etki eden faktörler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Yararlanıcı ile proje ekibinin işbirliği ☐ Uzmanların yeterliliği ☐ Proje ortaklarının destekleri ☐ Mali kaynakların yeterliliği ☐ Diğer kurumların destekleri ☐ Ajans çalışanlarının desteği ☐ Proje bütçesinin revize edilerek azaltılması ☐ Hedef grubun dağılık olması ☐ Hedef grubun ilgisiz olması ☐ Hedef grubun devamsızlığı ☐ Proje ortağı ile anlaşamama ☐ Mali sorunlar ☐ Zaman sorunu
19. Projeniz ile hedef grubunuz arasındaki uyuma yorumunuz nedir?	☐ Tam uyumlu ☐ Uyumlu ☐ Az uyumlu
20. Projenizde hedef grubun ihtiyacını nasıl belirlediniz?	☐ Kendi araştırmamızla ☐ İşgücü piyasası araştırmasıyla ☐ Bölgesel kalkınma planı ile ☐ Hükümet planları ve stratejisiyle ☐ Yerel durumun gözlemlenmesiyle ☐ Kişilerin beyan ettikleri ihtiyaçlarla ☐ Akademik araştırmalarla
21. Projenizin bölgeye etkileri neler olmuştur? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Kadınlara istihdam sağlandı ☐ Kadınlara ekonomik katkı sağlayacak mesleki beceriler kazandırıldı ☐ Gençlere istihdam sağlandı ☐ Gençlere ekonomik katkı sağlayacak mesleki beceriler kazandırıldı ☐ Kırsalda yaşayan nüfusun erişebileceği kırsal altyapı olanakları artırıldı ☐ Kırsalda yaşayan üreticilerin mesleki bilgileri artırıldı ☐ Kırsaldan göç edenlerin mesleki becerileri artırıldı ☐ Kırsal alanın bölge ekonomisine katkısı artırıldı ☐ Kırsal toplumun yaşam kalitesi yükseltildi ☐ Kırsal alanda yaşayanlara yönelik eğitim altyapısı güçlendirildi ☐ Hedef kitlemizin insan kaynakları kapasiteleri geliştirildi ☐ Hedef kitlemizin mesleki bilgi ve beceri düzeyleri arttı ☐ Kırsalda kooperatifler desteklenerek kooperatifleşme yaygınlaştırıldı ☐ Tarımda yeni teknolojiler uygulandı ☐ Eğitim merkezleri oluşturuldu ☐ Tarımın yeniden yapılanması sürecinde ortaya çıkabilecek sosyo-ekonomik ve çevresel olumsuzluklar azaltıldı ☐ Hedef kitlemizin istihdamı ve istihdam olanakları arttı

22. Projeniz bir Kırsal Kalkınmaya Katkı Sağlayacak İnsan Kaynakları Kapasitesi Geliştirme projesi ise projeniz kapsamında hedef gruplara yönelik hangi faaliyetler gerçekleştirildi? Eğer projeniz kırsal altyapının geliştirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın.(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Tarla ve Bahçe Bitkileri Üretimine Yönelik İyi Tarım Uygulama Eğitimleri ☐ Hayvansal Üretim Yönelik İyi Tarım Uygulama Eğitimleri ☐ Tohumculuğa Yönelik Eğitimler ☐ Beceri Kazandırma Kursları ☐ Meslek Edindirme Kursları ☐ Mesleki Eğitim ☐ Kişisel Gelişim Eğitimleri ☐ Engellilere Yönelik Eğitimler Diğer _____
23. Projeniz bir Kırsal Kalkınmaya Katkı Sağlayacak İnsan Kaynakları Kapasitesi Geliştirme projesi ise projeniz kapsamında kime, kaç kişiye ve ne kadar sürede eğitim verildiğini belirtiniz? Eğer projeniz kırsal altyapının geliştirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın.	Eğitim Verilen Hedef Grup _____ Eğitim Verilen Kişi Sayısı _____ Eğitim Süresi (Saat) _____
24. Projeniz bir Kırsal Kalkınmaya Katkı Sağlayacak İnsan Kaynakları Kapasitesi Geliştirme projesi ise projeniz sonucunda elde edilen kazanımlar nelerdir? Eğer projeniz kırsal altyapının geliştirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Eğitimler sonucunda bitkisel üretimde verimlilik artışı sağlandı Bitkisel Üretim Verimliliği (%)_____ ☐ Eğitimler sonucunda hayvansal üretimde verimlilik artışı sağlandı Hayvansal Üretim Verimliliği (%)_____ ☐ Eğitim alan hedef grupta iş kuranlar oldu. Kurulan İşyeri Sayısı _____ ☐ Eğitim alan hedef grupta istihdam edilenler oldu İstihdam Edilen Kişi Sayısı _____ ☐ Eğitim alanların bilgi ve becerileri arttı ☐ Eğitim ile bölgede daha kaliteli üretim yapılması sağlandı ☐ Eğitim ile çevreye olumlu katkı sağlandı
25. Proje kapsamında yapılan eğitim/ danışmanlık hizmetleri kimler tarafından gerçekleştirildi?	☐ Kendi personelimiz ile ☐ Profesyonel bir firmanın uzmanları ile ☐ Hem kendi personelimiz hem profesyonel bir firmanın uzmanlıkları ile ☐ Proje ortağı veya iştirakçi kuruluş personeli ile Diğer _____
26. Projeniz bir Kırsal Altyapının Geliştirilmesi projesi ise projeniz kapsamında hedef gruplara yönelik hangi faaliyetler gerçekleştirildi? Eğer projeniz kırsal kalkınmaya katkı sağlayacak insan kaynakları kapasitesi geliştirme projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Hayvansal Üretimde Fiziki Altyapının Geliştirilmesi ☐ Bitkisel Üretimde Su Kullanımı Verimliliğinin Arttırılması ☐ Bitkisel Üretimde Toprak Kullanım Verimliliğinin Arttırılması ☐ Erozyonun Önlenmesi ☐ Çayır ve Mera Islahı ☐ Kırsal Turizm Altyapısının Geliştirilmesi ☐ Tarımsal Atık Yönetimi ☐ Akıllı Tarım Uygulamaları ☐ Yenilenebilir Enerji Üretimi

27. Projeniz bir Kırsal Altyapının Geliştirilmesi projesi ise projenizin çıktıları neler oldu? Eğer projeniz kırsal kalkınmaya katkı sağlayacak insan kaynakları kapasitesi geliştirme projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	Proje Kapsamında Toplanan Günlük Süt (Ton) _____ Proje Kapsamında Soğutulan Günlük Süt (Ton) _____ Yenilikçi Yöntemlerle Sulanan Alan (Dekar) _____ Yenilikçi Yöntemlerle Yapılan Sulama Sistemi (m) _____ Erozyon Tehdidinden Korunan Alan (Dekar) _____ Erozyon Önlenmesine Yönelik Dikilen Ağaç (Adet) _____ İslah Edilen Çayır/Mera Alanı (Dekar) _____ Kırsal Turizm Kapsamında Yapılan Tesis Alanı (m2) _____ Kırsal turizm Kapsamında Artış Sağlanan Yatak Kapasitesi(Adet) _____ Atık Yönetim Kapsamında Toplanan Günlük Atık Miktarı (Ton) _____ Yenilenebilir Enerji Kaynaklarıyla Üretim Kurulu Gücü (kW) _____ Yıllık Yenilenebilir Enerji Üretim Miktarı (kWh/Yıl) _____
28. Projeniz bir Kırsal Altyapının Geliştirilmesi projesi ise projeniz sonucunda elde edilen kazanımlar nelerdir? Eğer projeniz kırsal kalkınmaya katkı sağlayacak insan kaynakları kapasitesi geliştirme projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Bitkisel Üretimde Kullanılan Su Miktarı Azaldı Azalan Su Miktarı (Ton/Yıl) _____ ☐ Bitkisel Üretimde Verimlilik Arttı Verimlilik Artışı (%) _____ ☐ Hedef Grubun Bitkisel Üretimi Arttı Artış Oranı (%) _____ ☐ Bitkisel Üretim Yapan Hedef Grubun Gelir Düzeyi Arttırıldı ☐ Hayvansal Üretim Yapan Hedef Grubun Gelir Düzeyi Arttırıldı ☐ Erozyonla Mücadele Edildi ☐ Hedef Gruplara Yapılan Altyapı Yatırımları ile Kırsala Geri Göç Gerçekleşti Diğer _____
29.Projenizin sağlamış olduğu yenilikçilik unsurları nelerdir?	☐ Uygulandığı bölgede ilk olması ☐ Farkındalık yaratması ☐ Yeni gereksinimlerin farkına varılması ☐ İhtiyaç duyulan meslek alanında eğitim verilmesi ☐ Girişimcilğe özendirmesi ☐ Kurumsal ağların gelişimine katkı sağlaması ☐ İhtiyaç duyulan ara elemanların yetiştirilmesi Diğer _____
30.Projenizde ortak ve/veya iştirakçi var mıydı? Cevabınız evet ise projenize nasıl bir katkısı oldu? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Uzmanlıklarında faydalanıldı ☐ Eğitim faaliyetlerini gerçekleştirdi ☐ Eğitim materyali sağladı ☐ Proje tanıtımını ve duyurularını gerçekleştirdi ☐ Proje başvurusunu gerçekleştirdi ☐ Faaliyet planlamalarına destek sağlandı ☐ Bina desteği sağlandı ☐ Ekipman desteği sağlandı ☐ Eş finansman desteği sağlandı Diğer _____
31.Proje, kurumunuzun tanıtım faaliyetlerine de katkı sağladı mı? Cevabınız evet ise projeniz basında yer aldı mı? (Yerel/Ülusal/Ülusallararası)	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Yerel ☐ Ülusal ☐ Uluslararası

32. Proje ile kurumunuzda ne tür değişiklikler meydana geldi? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Kurumumuzun prestiji arttı ☐ Kurumumuzun tanınırlığı arttı ☐ Hizmet kalitesi arttı ☐ Hizmet çeşitliliği arttı ☐ Yeni faaliyet alanlarına girdi ☐ Proje yazma ve yürütme kültürümüz oluştu ☐ Faaliyet alanımıza giren sorunları tespit ve analiz etme yeteneğimiz arttı ☐ Projeyi ilgilendiren alanda teknik bilgi ve yeteneğimiz arttı ☐ Kurum içi iletişimimiz ve işbirliklerimiz güçlendi ☐ Kurum dışı paydaşlarla iletişimimiz ve işbirliğimiz güçlendi ☐ Hedef kitemizin ihtiyaçlarını daha iyi anlar ve analiz eder hale geldik Diğer _____
33. Projeniz bir Kırsal Kalkınmaya Katkı Sağlayacak İnsan Kaynakları Kapasitesi Geliştirme projesi ise proje sonunda eğitim faaliyetleriniz devam etti mi? Cevabınız Evet ise proje bitiminden günümüze kadar kaç kişiye ne kadar süre eğitim verildi? Cevabınız Hayır ise nedeni nedir?	☐ Evet ☐ Hayır Eğitim Verilen Kişi Sayısı _____ Eğitim Süresi (Saat) _____ Faaliyetlerin Uygulanmama Sebebi _____
34. Projeniz bir Kırsal Kalkınmaya Katkı Sağlayacak İnsan Kaynakları Kapasitesi Geliştirme projesi ise projeniz sonucunda elde edilen kazanımlar devam ediyor mu? Eğer projeniz kırsal altyapının geliştirilmesi projesi ise bu soruyu boş bırakın. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Proje bittikten sonra da bitkisel üretimde verimlilik artışı devam ediyor Bitkisel Üretim Verimliliği (%) _____ ☐ Proje bittikten sonra da hayvansal üretimde verimlilik artışı devam ediyor Hayvansal Üretim Verimliliği (%) _____ ☐ Proje bittikten sonra devam eden eğitimler ile hedef grubumuzda iş kuranlar oldu Kurulan İşyeri Sayısı _____ ☐ Proje bittikten sonra devam eden eğitimler ile hedef grubumuzda istihdam edilenler oldu İstihdam Edilen Kişi Sayısı _____
35. Projeniz bir Kırsal Altyapının Geliştirilmesi projesi ise proje kapsamında kurulan altyapının kullanımı devam ediyor mu? Cevabınız Evet ise sizin için geçerli olan faaliyet durumu/durumlarını cevaplayınız. Cevabınız Hayır ise sizin için geçerli olan sebebi/sebepleri belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Faaliyetler projedeki haliyle korunmakta ve devam etmektedir ☐ Faaliyetler daha da artırılarak devam etmektedir ☐ Faaliyetimiz küçültülerek uygulanmaya devam etmektedir Faaliyetlerdeki Artış Miktarı ve Birimi _____ Faaliyetlerdeki Azalış Miktarı ve Birimi _____ Faaliyetlerdeki Azalış Nedeni _____ ☐ Proje sonrası hedef kitle ile faaliyetlerde süreklilik sağlanamadı ☐ Proje kapsamında alınan ekipmanlar ekonomik ömrünü doldurdu ve kullanılmıyor ☐ Ekipmanların bakım-onarım maliyetleri yüksek gelmesinden dolayı kullanılmıyor ☐ Bölgede su sorunu yaşanmaya başladı ☐ Bölgede süt üretimi azaldı Diğer _____

36. Proje kapsamında alınan ekipmanlar veya altyapı yatırımları halen mevcut mu? Proje kapsamında alınan ekipmanların üretildiği ülkeler nelerdir?	☐ Evet ☐ Hayır Ülke _____
37. Projenizdeki hedef grupla iletişiminiz devam etmekte midir? Cevabınız Evet veya Kısmen ise iletişiminiz nasıl devam etmektedir?	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Kısmen ☐ Halen iletişimde bulunduğumuz kişiler oldu/olmaya devam ediyor ☐ Yeni girişimlerinde fikir alışverişimiz oldu/olmaya devam ediyor ☐ Eğitim veya danışmanlık hizmetlerimiz oldu/devam ediyor Diğer _____
38. Bu proje sayesinde bulunduğunuz girişimler oldu mu? Cevabınız evet ise hangi girişimlerde bulundunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Projeyle bağlantılı yeni fiziki yatırımlar ve sosyal aktiviteler gerçekleştirdik ☐ Muhtelif kuruluşlardan benzer projeler uygulamak yönünde talepler alındı ☐ Proje konusuna giren alanlarda eğitimler aldık ☐ Proje konusuna giren alanlarda başka kurumlara/hedef kitlemize eğitimler/danışmanlıklar verdik ☐ Kendi kaynaklarımızla projeye devam ediyoruz Diğer _____
39. Proje sonrasında yeniden destek başvurusu yaptınız mı? Cevabınız evet ise hangi kurumdan ne kadar destek aldınız?	☐ Evet ☐ Hayır Destek Alınan Kurum _____ Destek Alınan Miktar _____
40. Ajans faaliyet alanlarınızda hibe çağrısı yaptığında tekrar başvuru yapar mısınız?	☐ Evet ☐ Hayır

T.C Mevlana Kalkınma Ajansı

Konevi Mh. Feritpaşa Cd. No: 18
Meram/Konya/Türkiye 42040

Telefon: +90 332 236 32 90

Fax: +90 332 236 46 91

E-Posta: bilgi@mevka.org.tr

 mevlanakalkinmaajansi mevlana_ka

www.mevka.org.tr